

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1908.            Andra Kammaren.            N:o 53.

Onsdagen den 29 april.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet; och leddes nu förhandlingarna till en början af herr vice talmannen.

§ 1.

Herr vice talmannen anmälde till fortsatt handläggning statsutskottets utlåtande n:o 90, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående löneroglering för landsstaterna i länen m. m.

*Angående  
löneroglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.*

*Punkten I*, angående länsstyrelserna.

*Mom. e).*

Utskottets hemställan bifölls.

Vid föredragning häruppå af *mom. f)*, angående beredande af dels tillfällig löneförbättring åt tjänstemän och betjante vid Stockholms länsstyrelse, dels ock arfvode åt en andre länsnotarie, yttrade

Herr Persson i Stallerhult: Då det nu senast upplästa momentet står i samband med den punkt, beträffande hvilken kammaren på förmiddagen beslöt återremiss, anhåller jag, att kammaren ville besluta, att äfven den nu senast föredragna punkten måtte återremitteras till utskottet.

Vidare yttrades ej. Kammaren beslöt att med bifall till den af herr Persson i Stallerhult gjorda hemställan visa momentet åter till utskottet.

Härefter lämnades på begäran ordet till

Herr Persson i Tällberg, som anförde: Herr vice talman, mina herrar! För att om möjligt bringa frågan om sportlernas indragning

Angående  
lönereglering  
för landsstas-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

eller nedbringande till en snar och lycklig lösning skall jag nu tillåta mig framställa yrkande om bifall till det skrivelseförslag, som jag förut i dag omnämnt och hvilket lyder som följer: »Att Riksdagen må besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke de nu till landssekreterare och landskamrerare utgående sportler må upphöra att utgå eller, därest hinder för en sådan anordnings fullständiga genomförande skulle möta, sportlerna må kunna begränsas till minsta möjliga belopp eller ock till statsverket indragas». Det har förut i dag anmärkts, att, om vi nu fastställa lönestaterna och Kungl. Maj:t sedan gör försök att nedbringa eller rent af bortaga sportlerna, tjänstemännen skola komma att göra anspråk på att få sådan ersättning för dessa sportler, att de icke komma att lida någon minskning i sina inkomster. För den händelse att någon af herrarne ännu skulle hysa denna farhåga eller tro, att det möjligtvis skulle blifva föremål för misstolkning hos regeringen, hvad Riksdagen i detta afseende menat, så tillåter jag mig att ytterligare betona, hvad som redan förut från statsrådsbänken blifvit betonadt, nämligen att i aflöningsvillkoren inryckts bestämda föreskrifter därom, att tjänstemännen skola vara skyldiga att underkasta sig begränsning af sina inkomster. Jag tillåter mig att uppläsa den del af villkoren, som har afseende å denna sak. Den lyder så: Den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed. Jag tror sålunda, att genom detta bestämda stadgande, kompletteradt med det af mig afgifna skrivelseförslaget, fullständigt blifvit sörjdt för att ingen vid en eventuell indragning af sportlerna må kunna säga, att tjänstemännen på något sätt blifvit öfverraskade. Jag har intet annat att göra än att yrka bifall till mitt förslag.

Detta yrkande bifölls af kammaren.

### *Punkten II, angående fögderiförvaltningen.*

Uti motionen n:o 287 hade herr *Widén* föreslagit, att Riksdagen, vid godkännande af ny lönestat för kronofogdar och länsmän, måtte i afseende å den nämnda tjänstemän tillkommande ersättning för polisresor besluta, dels att ersättning till kronofogde för sådana resor, som omförmäldes i kungörelsen den 17 juni 1904, icke vidare skulle utgå; dels att dylik ersättning till länsman skulle antingen begränsas till resor för *gröfre* brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande och gripande eller ock inskränkas till att omfatta allenast reseersättning i öfverensstämmelse med kungörelsen den 22 september 1899; och dels att den i nyssnämnda författning stadgade rätt till ersättning för särskild utgift, som kronofogde eller länsman måst vidkännas, måtte angifvas till att omfatta allenast sådan utgift, som för behörigt verkställande af i författningen omförmäld åtgärd, undersökning eller utredning varit *oundgängligen* nödig.

Herr *Söderberg* i Hobborn hade i motionen n:o 261 hemställt, att Riksdagen vid frågan om omorganisation af fögderiernas förvaltning måtte taga under allvarlig ompröfning, huruvida icke kronofogdetjänsterna jämväl torde kunna indragas och deras nuvarande tjänstebefattning lämpligen uppdelas på länsmännen och vissa andra landsstatstjänstemän, och i sammanhang därmed för sin del besluta om huru öfvergången borde ske.

*Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Vidare hade herr *Johansson* i Aflösa *m. fl.* uti motionen n:o 258 föreslagit, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t begära sådan ändring i ofvan nämnda proposition om landsstaternas organisation, att kronofogdetjänsterna indroges vid de nuvarande innehafvarnes afgang, samt att den föreslagna omregleringen af länsmansdistrikt endast utfördes i mån, som det genom kronofogdetjänsternas indragning lämpligen kunde ske.

I den af herr *Magnusson* i Tumbult *m. fl.* afgifna motionen n:o 267 hade hemställts, bland annat, dels att Riksdagen måtte för närvarande afslå det förslag till lönereglering för landsstaten, som af Kungl. Maj:t framlagts, i hvad detsamma afsåge kronofogde- och länsmansbefattningarna, samt i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för nästkommande Riksdag af nytt förslag till dylik lönereglering i denna del, grundadt på indragning af kronofogdebefattningarna, dels ock att Riksdagen med afseende på befattningarna vid fögderiförvaltningen måtte bestämma löneförmåerna i öfverensstämmelse med löneregleringskommitténs förslag.

Slutligen hade herr *Lindberg m. fl.* uti motionen n:o 274 föreslagit, bland annat, att Riksdagen ville besluta dels att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om nytt förslag till reglering af landsstatstjänstemännens löner, i hvilket kronofogdetjänsternas indragning blifvit genomförd, dels ock att för år 1909 bevilja fögderiförvaltningens tjänstemän ett extra lönetillägg att utgå efter de grunder, som omförmäldes i protokollet öfver finansärenden den 13 januari 1908 och som återfunnes under rubriken »Utgifterna» i innevarande års statsverksproposition.

Utskottet hemställde:

II A. att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herr Widéns ofvanberörda motion samt med afslag å herrar Söderbergs, Johanssons *m. fl.*, Magnussons *m. fl.* och Lindbergs *m. fl.* omförmälda motioner, de två sistnämnda i hvad de afsåge kronofogdar och länsmän, måtte

a) godkänna följande aflöningsstat för kronofogdar och länsmän att gälla från och med år 1909:

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

	Lön.	Tjänst- görings- pen- ningar.	Orts- till- lägg.	För- valt- nings- bidrag.	Summa. kr.	Anmärkingar.
<i>Kronofogdar:</i>						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län)	3,200	1,400	200	300	5,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
12 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	38,400	16,800	2,400	3,600	61,200	
1 tjänsteman (öfriga län) .....	3,200	1,400	—	300	4,900	
94 tjänstemän » » .....	300,800	131,600	—	28,200	460,600	
<i>Länsmän:</i>						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län)	1,400	1,000	200	300	2,900	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 300 kr.
67 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	93,800	67,000	13,400	20,100	194,300	
1 tjänsteman (öfriga län) .....	1,400	1,000	—	300	2,700	
418 tjänstemän » » .....	585,200	418,000	—	125,400	1,128,600	
Summa kronor	—	—	—	—	1,860,300	

b) godkänna följande öfvergångsstat för kronofogdar och länsmän att gälla från och med år 1909:

	Lön.	Tjänst- görings- pen- ningar.	Orts- tilllägg.	Förvalt- nings- bidrag.	Summa kr.
12 kronofogdar*) .....	38,400	16,800	—	3,600	58,800
30 länsmän .....	42,000	30,000	400	9,000	81,400
Summa kronor	—	—	—	—	140,200

c) för sin del besluta sådan ändring i kungörelsen angående ersättning åt kronofogdar och länsmän för vissa af deras polisverksamhet föranledda utgifter äfvensom för telefonafgifter den 14 juni 1904, att traktamentsersättning för däri omförmälda tjänsteresor icke skulle utgå.

d) besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke den ersättning, som kunde tillkomma länsmän för resor, som på Konungens befallningshafvandes kallelse företoges till och från residensstaden, för resor i och för

\*) inberäknad en tjänsteman på Öland, hvars befattning enligt tidigare beslut förklarats skola indragas.

ordinarie och extra vägsyner samt för resor till och från ting, kunde inskränkas till reseersättning i egentlig mening och sålunda icke omfattas traktamentsersättning.

B. att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition och med afslag å herrar Magnussons m. fl. och Lindbergs m. fl. ofvanberörda motioner, i hvad de afsåge häradskrifvarne, måtte

a) godkänna följande aflöningsstat för häradskrifvarne att tillämpas från och med år 1909:

Angående  
lönereglering  
för landsstaterna i länen  
m. m.  
(Forts.)

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ors.-tilllägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.	Anmärkingar.
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län)	2,200	1,000	200	—	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
11 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	24,200	11,000	2,200	—	37,400	
1 tjänsteman (öfriga län) .....	2,200	1,000	—	—	3,200	
94 tjänstemän , , .....	206,800	94,000	—	—	300,800	
hvertill kommer förvaltningsbidrag med 75 kr. för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet, förslagsvis	—	—	—	56,775	56,775	
Summa kronor	—	—	—	—	401,575	

b) godkänna följande öfvergångsstat för häradskrifvarne att tillämpas från och med år 1909:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ors.-tilllägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.
12 häradskrifvare*) .....	26,400	12,000	—	—	38,400
hvertill kommer rörligt förvaltningsbidrag åt 12 häradskrifvare**).					

Vid utlåtandet funnos emellertid under denna punkt fogade reservationer:

af herrar *Persson* i Tällberg, *Sjö*, *Odqvist* och *Wiklund*, som ansett, att utskottet bort föreslå,

\*) inberäknad en tjänsteman på Öland, hvars befattning enligt tidigare beslut förklarats skola indragas.

\*\*) hvilket inbegripes i det uti aflöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

II A. att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition äfvensom herrar Söderbergs, Johanssons m. fl., Magnussons m. fl., Widéns och Lindbergs m. fl. ofvan omnämnda motioner, måtte

a) i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t fäcktas taga under förnyad ompröfning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och öfverflyttande af deras tjänsteåligganden på länsmännen samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill en sådan pröfning kunde föranleda;

b) besluta, att, med bibehållande af den nuvarande indelningen af fögderierna och länsmansdistrikten, aflöningarne till kronofogdar och länsmän skulle utgå med samma belopp som hittills;

c) för beredande af tillfällig löneförbättring åt 118 kronofogdar och 516 länsmän med följande belopp, nämligen:

för 11 kronofogdar (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län), hvardera 800 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för enhvar af öfriga 107 kronofogdar 600 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra lön och 400 kronor tjänstgöringspenningar;

för 4 länsmän (i Tärna distrikt af Västerbottens län samt i Arjeplogs, Juckasjärvi och Enontekis distrikt af Norrbottens län) hvardera 1,000 kronor, däraf 500 kronor skulle anses utgöra lön, 100 kronor tjänstgöringspenningar, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för 66 länsmän (öfriga länsmän i Västerbottens och Norrbottens län samt länsmännen i Jämtlands län) hvardera 1,300 kronor, däraf 500 kronor skulle anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för enhvar af öfriga 446 länsmän 1,100 kronor, däraf 500 kronor skulle anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor förvaltningsbidrag;

på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af tillhopa 653,400 kronor;

d) = mom. c) i utskottets hemställan.

e) = mom. d) i utskottets hemställan.

B. att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition samt herrar Magnussons m. fl. och Lindbergs ofvanberörda motioner måtte

a) besluta, att häradsskrifvarnes lönföremåner skulle utgå med samma belopp och enligt samma grunder som hittills;

b) för beredande af tillfällig löneförbättring åt 117 häradsskrifvare med följande belopp, nämligen:

för 10 häradsskrifvare i (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) hvardera 900 kronor, däraf 200 kronor skulle anses motsvara lön, 500 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg; samt

för 107 häradsskrifvare (i öfriga län) hvardera 700 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar;

på extra stat för år 1909 anvisa ett anslag af 83,900 kronor;

af herrar *Hammarlund* och *Larsson* i Lund, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

a) att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i hvad den afsäges fögderiförvaltningen, icke måtte af Riksdagen bifallas;

b) att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhölle, det Kungl. Maj:t täcktes dels taga under förnyad ompröfning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och öfverflyttande af deras tjänsteåtgången på länsmännen, dels utreda, i hvad mån de kronofogdar, härads-skrifvare och länsmän tillkommande sportler kunde antingen indragas till statsverket eller upphöra att utgå samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan pröfning och utredning kunde föranleda; samt

c) att Riksdagen medgifve, att kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän finge för år 1909 erhålla ett extra lönetillägg att utgå i enlighet med de grunder, som af Riksdagen kunde vardas fastställda i sammanhang med behandlingen af punkt 54 under sjätte hufvudtiteln i Kungl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna statsverksproposition.

Efter uppläsandet af utskottets hemställan i *mom. A.* begärdes ordet af:

Herr Persson i Tällberg, som yttrade: Herr vice talman, mina herrar! Då jag nu går att söka försvara min vid detta betänkande fogade reservation och sålunda kommer att yrka afslag å utskottets utlåtande, vill jag uttryckligen förklara, att jag icke hyser någon som helst personlig antipati mot någon af våra kronofogdar, och att jag kommer att rikta min anmärkning helt och hållet mot den institution, hvarom här är fråga. Jag känner många kronofogdar. Samtliga dessa äro flitiga och arbetsdugliga personer, som sköta sitt kall med flit och skicklighet, och jag skall villigt erkänna, att de flesta hafva fullt upp att göra. Det är således icke på den grund, att kronofogdarna hafva för litet att göra, som jag önskar kronofogdeinstitutionens borttagande utan af helt andra skäl. Som sagdt, det är mot själfva institutionen och mot det arbetssätt, som just påkallas af denna institution, jag kommer att vända mig. Jag behöfver icke här angifva många skäl härtill, ty jag vet att herrarne, liksom jag, hafva sig väl bekant, att det är just inom denna institution, som mångskrifveriet florerar kanske i högre grad än på något annat område. Detta är emellertid icke kronofogdarnes fel, utan vilja kronofogdarne efterleva de författningar, hvarunder de lyda, *måste* ett exemplöst mångskrifveri blifva en naturlig konsekvens. Att detta mångskrifveri kräfver en massa arbetskrafter, som enligt mitt förmenande kunde användas till för staten nyttigare ändamål, därom borde vi vara tämligen ense.

Jag har upprättat ett långt syndaregister, men jag skall icke skrämja herrarne med att uppläsa alltsammans, utan vill blott till sakens belysning framhålla ett enda exempel, som visar, att här föreligger ett mångskrifveri af första klassen. En arbetare har flyttat från den socken, där han är mantalsskrifven, till nästa socken inom ett annat fögderi. Han blir för sina utskylder — vi kunna antaga, att de uppgå till 93 öre — af kronofogden i mantalsskrifningsorten

*Angående  
lönereglering  
för landsstä-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Angående  
lönerreglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

uppförd på restlängd, hvilken skickas till länsmannen. Denne anmodar fjärdingsmannen att uttaga beloppet, men arbetaren anträffas icke. Länsmannen uppför honom då på handräkningslängden, som vitsordas af länsmannen, fjärdingsmannen, pastorn och kommunalnämndsordföranden. Länsmannen utskrifver äfven ett utdrag af restlängden, hvilket underskrifves af nyssnämnda fyra personer. Ärendet går nu till kronofogden, som hos länsstyrelsen begär handräkning för utfäende af dessa utskylder, 93 öre. Länsstyrelsen skrifver till kronofogden å den skattskyldiges nya vistelseort, kronofogden där till länsmannen och länsmannen till fjärdingsmannen. I lyckligaste fall anträffas den skattskyldige och betalar sina 93 öre. Dessa 93 öre skickas af fjärdingsmannen till länsmannen, af denne till kronofogden, af kronofogden till länsstyrelsen, af länsstyrelsen till kronofogden, som begärt handräkningen, och slutligen af denne till landtränteriet, med hvars kvitto han sedan redovisar till länsstyrelsen. Sådan är gången af ett enda ärende, och jag förmodar, att detta är tillräckligt bevis för mitt påstående. Jag har, som sagdt, en massa andra, men det kan vara onödigt att anföra dem. Det är endast för kuriositetens skull, som jag framdragit detta, ty herrarna känna lika väl som jag proceduren för de ärendens behandling, som höra under kronofogdarna.

Det är icke heller just så många, som förneka, att detta är ett mångskrifveri, som tydligen är onödigt, men man har gjort en massa invändningar mot kronofogdeinstitutionens indragning och öfverförandet af kronofogdarnas göromål på länsmännen. Särskildt har man anmärkt, att länsmännen skulle sakna nödig kompetens för att utföra dessa arbeten. Jag känner naturligtvis icke till alla länsmän, men de, som jag känner, äro fullt kompetenta att utföra de göromål, som nu åligga kronofogdarna. De förrättningar, som skulle vara de vidlyftigaste, såvidt jag kan förstå, skulle väl vara köpeskillingslikviderna, och det har framhållits med styrka, att de skulle vara så invecklade, att de skulle vara nästan omöjliga för länsmännen att uppgöra. För min del tror jag icke på den invändningen, om jag också skulle kunna medgifva, att det kan finnas en eller annan länsman, som icke är fullt kompetent, beroende på att vederbörande landshöfding släppt honom för lindrigt undan i länsmansexamen. Den saken får landshöfdingen sköta om, ty det är inför honom som länsmansexamen afläggas, och han har i sin makt att afgöra, huruvida den pröfvande skall få betyg eller icke. Men om så skulle vara, hvilket vore ganska egendomligt enligt min uppfattning, att det finnes en eller annan länsman, som icke skulle förstå så mycket, att han skulle kunna verkställa en köpeskillingslikvid, så är det intet som hindrar, att Konungens befallningshafvande, såsom i många fall sker, själf verkställer exekutiva auktioner och köpeskillingslikvider. Det är ingen fördel detta, och jag vill för all del icke, att det blir regel, att exekutiva auktioner hållas af Konungens befallningshafvande, men så har skett förut och så kan i nödfall ske. Denna invändning, som annars skulle vara den kraftigaste, synes mig således icke böra tillmätas synnerligt stor betydelse.

Det andra skälet, som anföres, är det, att det skulle vara ytterst

olämpligt att anförtro uppbörderna åt länsmännen. Jag får för min del säga, att det är ett af de allra svagaste skäl, man kan komma med. Det kan icke gälla kompetensvillkoren, såvidt jag kan förstå, och knappast heller soliditeten. Ty hvad kompetensvillkoren beträffar, behöfva vi endast göra en jämförelse, som ligger mycket nära till hands, nämligen med kommunalnämndsordförandena, som icke pläga vara annat än vanliga människor, jag menar bönder, och som dock sitta samma dag och på samma ställe som kronofogdarna, endast i ett annat rum, och kvittera åtta till tio gånger större belopp än kronofogdarna. Och hvad för öfrigt beträffar själfva garantien för medlens redovisning, så är den mycket lätt att åstadkomma nuförtiden, då det finnes försäkringsbolag, hos hvilka man kan få sådan garanti. I det afseendet tror jag icke, att det förefinnes någon som helst fara.

*Angående  
lönereglering  
för landsstas-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Men det skulle kunna vara förknippadt med en annan olägenhet, detta öfverlåtande af uppördsgöromålen på länsmännen, nämligen den, att det skulle förorsaka Konungens befallningshafvande besvär, att det skulle komma så många redogörelser in till Konungens befallningshafvande i stället för de färre, som nu inkomma, då kronofogdarna hafva uppbörderna om hand. Jag tror icke, att detta skulle förorsaka Konungens befallningshafvande så synnerligen mycket besvär. Men om så skulle vara, så får jag uppriktigt bekänna, att det icke möter något hinder att åläggä länsmännen att lämna redovisning till häradsskrifvarne och dessa att i sin tur redovisa till Konungens befallningshafvande. Hvad uppördsärendena beträffar, kan jag därför icke tillmäta dessa anmärkningar någon som helst betydelse.

Slutligen har man sagt, att åklagaregöromålen icke skulle kunna utföras af länsmännen med den kompetens, som de nu hafva. Jag har ingen statistik i detta afseende och kan således icke med siffror bevisa mitt påstående. Men jag vädjar till herrarnes erfarenhet, och den är lika god som något slags statistik. Jag tror till och med, att statsutskottet skall gifva mig rätt i mitt påstående, då jag säger, att det är i ytterst sällsynta fall, som kronofogdarne befatta sig med åklagaregöromål, och jag gör mig icke skyldig till någon öfverdrift, om jag säger, att i det kronofogdedistrikt, som jag tillhör, det icke är mer än 3 eller 4 åklagaremål, som på 50 års tid utförts af kronofogden. Då tror jag knappt, att det är skäl att göra den invändningen, att länsmännen icke skulle vara kompetenta att utföra åklagaregöromålen.

Det har händt, att, då en vidlyftig sak skolat utredas i någon af bygderna, Konungens befallningshafvande uppdragit åt vederbörande landsfiskal att resa ut och verkställa åtal. Men jag har icke reda på någon landsfiskal, som icke tagits bland länsmännen, och länsmännen i de trakter, som jag känner, hafva endast vanlig kompetens, icke juridisk bildning. Det är, såsom vi veta, ytterst få länsmän, som äro jurister.

Nu är det ju naturligt, att, om länsmännen få den löneförhöjning, som föreslagits för dem, man med rätta kan fordra något större kompetens af dem, och jag har icke heller något emot att i framtiden så blir. Men jag tror icke, att det är nyttigt att föreskrifva, att

Angående  
lönerereglering  
för landsstäm-  
terna i länen

m. m.

(Forts.)

de skola vara jurister, ty, säga hvad man vill om de göromål de nu hafva och dem de skulle få, om kronofogdetjänsterna indroges, så äro de i allmänhet ganska enkla, och det ligger en fara i att drifva kompetensfordringarna alltför högt, där det icke behöfves. Följden häraf kan blifva, att länsmanstjänsterna blifva reträttplatser för mindre begåfvade personer och att vi i stället för de länsmän, som vi nu hafva och som till största delen äro mycket skiickliga, intelligenta och begåfvade personer, kanske få personer, som visserligen hafva kompetensbetyg på fickan, men som kanske sakna de egenskaper, som våra länsmän nu hafva, och på hvilka jag sätter stort värde. Jag har härmed ingalunda velat förringa betydelsen af den juridiska examen, det förstå herrarne mycket väl, men jag tror, att vilja vi söka förenkling i arbetssättet inom ämbetsverken, vilja vi söka att icke begagna dyrare arbetskrafter än som är nödvändigt för hvarje särskild plats, bör det vara såväl Kungl. Maj:t som Riksdagen angeläget att söka verka just i den riktningen, och att sålunda icke heller på detta område dyrare arbetskrafter användas än som är nödvändigt.

Om man nu mot mig gör den invändningen, att kronfogdarne hittills varit jurister och att man icke kan ställa lägre kompetensfordringar på tjänstemännen hädanefter än man gjort förut, så vill jag därpå svara, att de tjänstegöromål, som kronfogdarne haft att utföra, dock äro sådana, som kanske mera på grund af slentrian än af behof blifvit anförtrödda åt jurister. Kronfogdeinstitutionen är nämligen en mycket gammal institution, som man på traditionell grund sökt upprätthålla, äfven om det varit ganska svårt att försvara, att det erfordras personer med så hög kompetens och sålunda så höga aflöningsförmåner.

Emellertid tror jag, som sagdt, att någon höjning af länsmännens kompetens kan vara nyttig och nödig, men jag anser, att denna kompetensförhöjning delvis bör gå i en annan riktning än den, i hvilken man hittills hotat med att den skulle gå. Jurister äro mycket bra, det är icke tu tal om den saken, men icke heller de kunna vara allvetande. Bland länsmännens tjänsteåligganden förekomma vissa praktiska saker att utföra, beträffande hvilka det vore nyttigt att hafva kompetens äfven på andra områden. Jag har för min del, utan att vare sig hafva rättighet att eller anse mig böra framställa något yrkande i den vägen, tänkt mig, att man gärna i framtiden kunde som villkor för erhållande af länsmanstjänst sätta, förutom viss, låt vara kortare tids tjänstgöring på landskansli, landskontor och länsmanskontor, också genomgående af en kurs i vägbyggnadskonst. Detta tror jag, att vi skulle ha rätt mycken nytta af här och där på landsbygderna. Denna kurs behöfves, vare sig det är fråga om jurister eller icke. Vi landtmän hafva icke så liten erfarenhet härom. Vi hafva förvärfvat kunskap i ämnet på grund af lång erfarenhet, då vi alltid bott på landet, men det förhåller sig icke så med den, som kommer från ett ämbetsverk eller från akademien. Han har icke samma erfarenhet på detta område, och det händer nog, att han kommer i konflikt med nämndemännen vid syner. Detta veta nog landtmannarepresentanterna i Riksdagen.

Jag har sålunda, som sagdt, ingenting emot att det blir högre kompetens, men den bör gå i den praktiska riktningen. Jag har icke heller något emot att t. ex. realskolexamen, som nu berättigar till inträde vid vissa andra statens verk, äfven här fastställas såsom kompetensvillkor. Men jag tror, att detta icke är så viktigt, att ej den reform, som ligger bakom det framställda förslaget, skulle kunna genomföras och kronofogdarnes göromål, i den mån de afgå, öfverflyttas på länsmännen. Detta blir icke alls detsamma, som om vi, såsom uppgifvits i vissa tidningar, skulle hafva föreslagit en sammanslagning af dessa tjänster. Vi vilja hafva bort kronofogdetjänsterna och att göromålen må öfverflyttas på länsmännen. Vi vilja det både af sparsamhetsskäl och af praktiska skäl, ty vi måste sträfva efter enkelhet i alla statsförvaltningens grenar samt undvika att bibehålla tjänstemän, som arbeta parallellt med hvarandra eller rent af hindra hvarandra.

Det är därför, herr vice talman, som jag finner all anledning föreligga att i den nu föredragna punkten yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af mig med flera vid betänkandet fogade reservationen.

Häruti instämde herrar *Wiklund* och *Olsson* i Älfdalsåsen.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Herr vice talman, mina herrar! Jag hade verkligen hoppats, att i denna fråga kammaren skulle samla sig kring det slut, hvartill tvenne ledamöter af kammaren, erfarna och väl betrodda, kommit, jag menar det slut, hvartill de båda reservanterna inom löneregleringskommittén, herrar Carl Persson i Stallerhult och Widén, kommit. De yttrade i sina reservationer, att de icke af de utredningar, som då förelägo, funnit sig öfvertygade om att kronofogdetjänsterna ej skulle kunna indragas såväl till besparing för statsverket som eljest till fördel för det allmänna. Men de framhöllo därjämte, att denna fråga är af ganska svår och vidlyftig beskaffenhet och att de ansåge, att den icke borde stå i vägen för genomförandet af en lönereglering, som de erkände vara särskildt trängande, i synnerhet för de lägre aflönade landsstatstjänstemännen. Jag hade så mycket hellre trott och hoppats, att kammaren skulle samla sig kring detta slut, som, sedan sagda uttalande afgifvits af nämnda reservanter, frågan tvenne gånger blifvit utredd med samma negativa resultat som förut.

Nu hafva emellertid såväl min vän, den siste talaren, som åtskilliga andra reservanter i utskottet, icke funnit sig kunna nöjas med detta. De hafva åter upptagit frågan och velat göra kronofogdetjänsternas indragning i större eller mindre mån till ett villkor för löneregleringens genomförande. Jag ser mig därför nödsakad att något upptaga till behandling denna fråga och de skäl, som kunna anföras för den ifrågasatta förenklingen.

Innan jag går in härpå, ber jag emellertid att få erinra därom, att denna fråga, frågan om kronofogdetjänsternas indragning, förevar redan hos 1873 års landsstatskommitté. Resultatet blef negativt. Den har sedermera åtskilliga gånger varit före

Angående  
lönereglering  
för landsstat-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

i Riksdagen, utan att Riksdagens kamrar kunnat komma till något positivt resultat. Den har därefter varit före i löneregleringskommittén — resultatet blef negativt. Sedermera har den två gånger inom civildepartementet upptagits och gjorts till föremål för utredningar, utredningar, vid hvilka, det vågar jag försäkra kammaren, hvarken den nödiga sakkunskapen eller den goda viljan hafva saknats, och resultatet har blifvit negativt. Dock icke i allo, ty af dessa långa och många utredningar har dock framgått en sak, som jag tror att vi, trots den siste talarens yttrande, ändå skulle kunna våga fastslå såsom utredd, nämligen att kronofogdetjänsternas indragning innebär icke endast en strykning af kronofogdetjänsterna och dithörande göromåls läggande på länsmännen med deras nuvarande kompetens, utan äfven en ny organisation af landtregeringen. Det innebär att ersätta kronofogdarne och länsmännen med andra fögderitjänstemän med ökad kompetens. Detta har äfven herr Daniel Persson i Tällberg insett. Han sade, att han erkände, att dessa nya fögderitjänstemän måste hafva ökad kompetens, ehuru han märkvärdigt nog förklarade, att denna skulle bestå i vägbyggnadskonst.

Jag vågar påstå, att alla utredningar hafva visat, att, om man stryker kronofogdarne eller länsmännen, hvilketdera man vill, man måste i stället sätta fögderitjänstemän med juridisk utbildning. Denna får naturligtvis sättas så låg som möjligt. Man får fordra den lägsta juridiska kompetens som finnes, nämligen kansliexamen, men lägre lär man icke kunna komma.

Nu ber jag att efter dessa förberedande anmärkningar få upp- taga de skäl, som kunna anföras samt i motioner och här i kammaren hafva anförts för den ifrågasatta förenklingen.

Då fäster jag mig först vid ett skäl, som jag hörde här i för- middags och som kanske icke har så liten vikt. Det är, att det här gäller ett gammalt Andrakammar-önskemål. Ja, och jag kan säga, att detta önskemål har gått fram den fullkomligt normala utvecklin- gen. Man har börjat med att säga, att man undrade, om icke dessa båda tjänster skulle kunna sammanslås eller kronofogdetjänsterna indragas. Så begär man utredning. Resultatet blir negativt, och då kommer man tillbaka och upprepar, att man icke är öfvertygad, samt yrkar ny utredning med den förutfattade meningen, att den skall mynna ut i ett visst resultat. Det blir ändå icke något af, och så kommer man tillbaka och säger, att utredning icke alls behöfves; saken är klar, kronofogdarne skola bort — det är ett gammalt Andra- kammar-önskemål. Nu skall jag icke bestrida, att det icke många gånger varit så, att — om icke herrarne taga illa upp — det sunda bondförståndets slagruta trots alla utredningar och trots alla invänd- ningar funnit det rätta. Men det har också händt något annat. Det är icke så få gånger, som det inträffat, att man hört upprepas tiotal af år igenom, att det och det är ett Andrakammar-önskemål, men rätt som det är, har Andra Kammaren släppt detta önskemål, och man har icke vidare hört talas om det, detta beroende därpå, att den klokhet, sans och måtta, som alltid utmärkt denna Andra Kammare, har gjort sig gällande äfven där, när man kommit till insikt om att

man drifvit på falskt spår eller åtminstone försökt forcera en fråga, som ännu icke varit mogen till afgörande. För min del tror jag, att det är ett sådant fall, som här föreligger. Men naturligtvis kan jag icke bestrida, att det här är fråga om ett Andrakammar-önskemål.

Vidare har det många gånger såsom skäl för kronofogdetjänsternas indragning — jag begagnar denna korta benämning, fastän det i själfva verket, såsom jag sade, åsyftas en omorganisation af landt-regeringen — anförts, att kronofogdarne och länsmännen ej äro fullt sysselsatta af sina tjänster. Ja, detta skäl har icke återopats af herr Daniel Persson i Tällberg; han har tvärtom förklarat, att han vet, att kronofogdarne äro ganska mycket upptagna af sina tjänster. Jag kan emellertid icke instämma med honom: de äro det verkligen icke i allmänhet. Men omdömet har fått en något allmännare formulering, än det förut haft. För de sakkunniga, som först framställde ett sådant omdöme, tedde sig saken så, att de ansågo, att inom de mindre distrikten äro i allmänhet icke kronofogdarne och länsmännen fullt sysselsatta af sina tjänster, men att de, särskildt hvad kronofogdarne beträffar, äro inom de större distrikten, såsom herr Daniel Persson också mycket riktigt framhöll, fullt sysselsatta af sin tjänst. Detta framgår bland annat däraf, att lönereglingskommittén, som man verkligen icke kan anklaga eller misstänka för någon ömsinhet, när det gällt att indraga tjänster, icke trott sig om att kunna föreslå indragning af en enda kronofogdebefattning i Norrland eller sydligaste Sverige, utan alla af kommittén i det afseendet föreslagna indragningar drabba mellersta Sverige och öfriga delarna af södra Sverige. Faktum är — och det torde de flesta af herrarne kunna intyga — att kronofogdarne i de större distrikten måste nästan allmänt för att kunna sköta sina tjänster äfven aflöna biträden, vanligtvis med juridisk kompetens. Men när man talar om att kronofogdar och länsmän icke äro fullt sysselsatta af sina tjänster, måste man också komma ihåg en sak, och det är, att dessa tjänstemän äro, hvad jag skulle kunna kalla, säsongarbetare. Det är vissa tider, då de äro icke blott fullt, utan mer än fullt sysselsatta af sina tjänster. Det är vissa tider af året, då de måste på ganska kort tid fullgöra ganska mycket pröfvande göromål, och äfven under vissa andra förhållanden ökas deras göromål i hög grad. Exempelvis blifver under tider af nedåtgående ekonomiska konjunkturer vanligtvis länsmännens tid ytterligt öfverhopad med verkställande af utslag i civila mål, och herrarne veta, att för den händelse någon gång ett svårare brott eller någon större orolighet inträffar inom distriktet, kunna både kronofogdar och länsmän för veckor ryckas bort från sin öfriga gärning för att ägna sig åt detta andra. När man nu talar om huruvida dessa tjänstemän äro sysselsatta eller ej, måste man komma ihåg, att man måste tillmäta deras sysselsättning en sådan marginal, att de icke blifva urståndsatta att under exceptionella förhållanden tillmötesgå de kraf, som då ställas på dem. Det förhållande, som anförts såsom skäl för att taga bort kronofogdarne, nämligen att de icke skulle vara tillräckligt sysselsatta af sina tjänster, kan ju emellertid botas äfven på det sätt, som Kungl. Maj:t föreslagit, nämligen genom att indraga 12 kronofogdar och 30 länsmän och låta kronofogdarne i öfrigt vara

*Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.*

(Forts.)

*Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.* kvar. Jag vågar erinra därom, att löneregleringskommittén bestämt framhållit, att efter dessa kronofogdebefattningars indragning — ett förslag, som ju Kungl. Maj:t i allt väsentligt accepterat — kan man icke säga, att kronofogdarne icke blifva fullt sysselsatta. Det skälet kan således icke efter antagande af detta förslag göras gällande för en indragning af kronofogdetjänsterna.

Vidare har man sagt, att det är en orimlighet att ha tvenne tjänstemän, den ena öfverordnad och den andre underordnad, som ha samma göromål. Deenna synpunkt kom äfven fram i herr Daniel Perssons yttrande, då han talade om att det är en orimlighet att ha två tjänstemän med »parallell» verksamhet, såsom han sade. Ja, äfven det omdömet är öfverdrifvet, ty det är endast ett eller annat af hvad som åligger kronofogdarne, som också tillkommer länsmännen. Det är stora områden både i kronofogdens och länsmannens verksamhet, som icke kongruera med hvarandra. Men för öfrigt är det nog så, att det enligt instruktionen finnes ganska många göromål, som äro föreskrifna för kronofogden, men hvilka äfven kunna handläggas af länsmännen. Såsom redan blifvit framhållet, har detta nog faktiskt resulterat däri, att under normala förhållanden är det länsmännen, som utföra dessa göromål. I vissa fall torde en rättelse härutinnan böra vidtagas. Löneregleringskommittén har framställt åtskilliga förslag i sådant afseende, hvilka förslag jag dock icke i allo kan gilla. Möjligtvis kan man äfven finna andra utvägar. Men, mina herrar, i stort sedt undrar jag, om nu åsyftade förhållande verkligen är ett fel. Jag för min del vågar hålla före, att just denna omständighet, att man här låtit öfverordnade och underordnade tjänstemän ha i vissa afseenden samma åligganden, är en bland anledningarna till att denna kronofogde- och länsmansinstitution kunnat bestå genom århundraden och trots skiftande förhållanden kunnat motsvara sitt ändamål både till myndigheternas och allmänhetens fromma. Herrarne behöfva blott tänka sig, huru förhållandena skulle vara hemma i något af edra distrikt, om där icke finnes mer än en landsstatstjänsteman, och herrarne kunna väl föreställa sig, huru det skulle vara för Konungens befallningshafvande, om han endast hade en tjänsteman att tillgå inom distriktet. För min del är jag öfvertygad om att då gång på gång skulle förekomma kollision mellan denne fögderitjänstemans olika ämbetsåligganden, hvilket vore lika obekvämt för den öfverordnade myndigheten som för allmänheten. Om man t. ex. tänker sig, att länsmannen är borta på vägsyn och något inträffar, så har man ju alltid kronofogden att gå till; och om kronofogden är borta, finnes länsmannen — man har således alltid någon. Men om man skulle sammanslå dessa båda befattningar, så att inom hvarje distrikt endast skulle finnas en dylik tjänsteman, som skulle blifva upptagen af alla de göromål, som kronofogdarne nu ha och dessutom en hel del af länsmannens, så skulle nog herrarne finna, att det icke vore så bekvämt. Det är också ganska intressant, mina herrar, att den kommitté, som kanske framlagt det mest genomarbetade förslaget till reform i denna riktning, nämligen 1873 års landt-regeringskommitté, långt ifrån att försöka taga bort denna dubbelhet i åliggandena för kronofogde och länsman, utsträckte denna dubbel-

het öfver hela linjen. Den föreslog nämligen, att i stället för länsmän och kronofogdar skulle man ha kronofogdar och vid deras sida en eller flera fogdefullmäktige med samma kompetens som kronofogde och med samma åligganden som denne, när han vore borta. Jag tror således verkligen icke, att detta förhållande, att kronofogdar och länsmän i vissa fall ha samma åligganden, kan åberopas såsom skäl för kronofogdetjänsternas borttagande.

Sedermera har det talats om — och herr Daniel Persson i Tällberg lade särskild vikt på just detta — att kronofogden utgör en mellanhand och att kronofogdeinstitutionen befordrade det så många gånger öfverklagade mångskrifveriet. Ja, det är obestriddigen sant, att så har det varit. Handräckningsskrifvelserna gå från Konungens befallningshafvande till kronofogden och så hela vägen ned och så upp igen i oändlighet. Men, mina herrar, detta mångskrifveri har ju redan, särskildt genom de åtgärder, som helt nyligen vidtagits af den regering, som jag har äran tillhöra, i högst väsentlig mån borttagits, och genom det förslag, som här föreligger om införande af obligatorisk direkt skriftväxling i handräckningsmål, kommer detta mångskrifveri att borttagas helt och hållet. Om herr Daniel Persson i Tällberg vill vara god och närmare tänka på huru det i framtiden skall komma att te sig enligt det förslag, som här föreligger, och enligt hvilket den, som skall ha en handräckning utförd, är skyldig att gå genaste vägen, så skola alla hans mycket roande exempel falla sönder och samman, ty då finnes icke längre denna omgång. Detta motiv, som utan tviivel skulle vara ett mycket talande sådant för att taga bort kronofogdebefattningarne, finnes icke längre i samma ögonblick, som herrarne taga denna Kungl. Maj:ts proposition.

Det talas äfven om att man skulle vinna en stor besparing för statsverket genom en dylik indragning. För att kunna komma till klarhet om huru därmed förhåller sig, fordras i själfva verket en mycket genomgående granskning och mycket stor sakkunskap i fråga om kronofogdarnes och länsmännens åligganden. Det är ju icke möjligt att under diskussionen här i kammaren kunna åstadkomma en fullständig utredning om den saken. Men jag skall begagna mig af det material, som föreligger i den af herr Söderberg i Hobborn väckta motionen. Han har där såsom sitt förslag tagit upp ett projekt, som framkastats af landskamreraren greve Spens, och hvilket man sett i tidningarna betecknas såsom synnerligen beaktansvärdt uppslag för denna frågas lösning. Jag skall icke i öfrigt gå in på någon kritik af detta förslag, ehuru det inbjuder till åtskilliga anmärkningar. Jag vill endast med anledning däraf, att den ärade motionären framhållit, att förslaget i fråga visar, att man här kan inbespara åtminstone 80,000 kronor för statsverket, nu nämna, att han kommit till detta resultat genom att lägga löneregleringskommitténs förslag på greve Spens förslag och sedan därmed jämföra Kungl. Maj:ts förslag och de löner, som där föreslås. Huru har han då kunnat erhålla det resultat, som nyss nämndes? Jo, först och främst därigenom att han för dessa nya fögderitjänstemän — för hvilka dock äfven herr Daniel Persson vill i viss mån ha en högre kompetens — föreslagit nästan samma löner som dem, statsutskottet ansett böra utgå till de nuva-

*Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

rande länsmännen. För min del är jag öfvertygad om att för det priset kunna herrarne icke få tillräckligt kompetenta personer, särskildt om man därjämte fordrar, att de skola vara skickliga i vägbyggnadskonst; då får man nog betala litet mera. Men det kommer någonting till. Alldeles som vid alla andra förslag och alla andra utredningar, som här förekommit i denna fråga, och det är ju snart en sex, sju stycken, har förslagsställaren, grefve Spens, slutat med att säga, att om man nu lägger de göromål, som hittills tillkomma kronofogden och hvilka äro ganska kräfvande och betungande, på länsmännen, så är det en sak som desse icke vidare skulle medhinna, och det är sina polisgöromål. Länsmännen måste då i afseende å polisfrågor inskränka sig till samma uppgift, som kronofogdarne för närvarande ha. Förslagsställaren affärdar denna sak helt enkelt med att säga, att polisfrågan får naturligtvis lösas för sig. Hvarför? När man tager hänsyn till hvad det kostar staten, måste man väl jämföra samtliga de saker, som skola jämföras, med hvarandra. Nu kan man säga, att äfven Kungl. Maj:t framställt ett särskildt förslag till polisfrågans lösning. Ja, men det är endast för extra ordinära fall. Jag ber herrarne observera, att Kungl. Maj:ts förslag i polisfrågan afser icke någon åtgärd för ordnande af det ordinarie polisväsendet på landsbygden. Har man klart för sig, att länsmännen icke kunna fullgöra sina förpliktelser i detta fall — och, som sagdt, all utredning, som hittills gjorts, har resulterat i att det är absolut nödvändigt att lämna detta åliggande i andra händer — huru ställer sig då kostnadsfrågan? I det så kallade Hofman-Bangska förslaget, som herrarne torde hafva tagit kännedom om, hvilket utarbetades inom civildepartementet i somras, där beräknades det, att om man indroge kronofogdarne och satte dessa nya landsstatstjänstemän i stället, skulle det behövas i hela riket af statsmedel aflönade omkring 900 poliskonstaplar eller distriktpoliser, som de där kallas. Sedan har den i augusti sammankallade landsstatskonferensen kommit till samma resultat i fråga om antalet, men ansåg, att herr Hofman-Bang tillmätt för låga aflöningar, då han föreslagit dessa till 12- å 1500 kronor stycket; landsstatskonferensen ansåg nämligen, att en dugande polis måste ha en aflöning af 15- till 1800 kronor. Nu har man sagt, att dessa poliser behöfva icke aflönas helt och hållet med statsmedel, utan man kan genom lag tvinga landstingen att betala hälften, och man kan ålägga polismännen att deltaga i exekutionsgöromål för att på sådant sätt få mera gagn af dem, och slutligen behöfva de icke fästas vid särskilda distrikt, utan kunna skickas dit, där de behövas. Det är så, att härvidlag det ena skälet slår ihjäl det andra. Skall man tvinga landstingen eller kommunerna att bidraga till deras aflöning, skulle dessa nog icke nöja sig med att man skickar bort poliserna, och om de på samma gång skola sysselsättas med exekutionsväsendet, kan man för öfrigt icke skicka bort dem. Öfver hufvud taget måste man erkänna, att huru fredliga bygder vi än må hafva, så måste där i alla fall finnas någon representant för polisväsendet. Således tror jag, att herrarne måste erkänna riktigheten af detta resonemang; att det måste ovillkorligen finnas någon polisman, och äfven om man sätter hans lön så lågt som till 1,000 kronor

och inskränker sig till en polisman för hvarje distrikt, kommer man, om man tager herr Söderbergs förslag, upp till en kostnad af mer än en half miljon kronor. Så blir det med den besparingen, och jag har icke kunnat se, att något enda försök såsom resultat uppvisat, att det skulle bli billigare, utan jag tror, att hur man än vänder det, blir det dyrare.

Men den frågan om att inrätta distriktpoliser, ordinarie af staten affönade distriktpoliser eller gendarmer, eller hur man vill kalla dem, den förtjänar nog, mina herrar, att betraktas äfven ur annan än rent finansiell synpunkt. Jag vet väl, att det i detta land finnes mycket godt folk, mycket aktningsvärda människor, som, uppskrämde af vissa företeelser, skulle helst se, att vårt svenska folk alltid skulle stå inför en allvetande polismakts ögon. Jag delar icke den uppfattningen. Jag har den uppfattningen, att öfvermått af polisskydd motverkar sitt eget ändamål, och jag för min del är vidare öfvertygad därom, att den polismakt, vi i våra fredliga bygder på landsbygden ha, den är just sådan, som den bör vara, och vi skola akta oss för att fatta beslut, som kunna frambringa ett statsgendarmeri. Länsmannen har icke tid springa med allt möjligt småplock, han har annat att göra, och han vet, att om än den svenska ungdomen på landet ibland är både öfverdådig, öfvermodig och kitslig, så är den ändock i grunden god. Han vet, att det icke är så farligt, om Per och Pål trumfa på hvarandra, om Lasse för litet oljud, och om Anders skulle fara något ovarsamt fram på hemväg från marknaden. Om ingen klagar, låter han udda vara jämnt, och det tror jag att länsmannen gör rätt uti. Men huru tro herrarne den här saken skulle ställa sig, om dessa distriktpoliser, distriktskonstaplar eller gendarmer anställdes? En sådan skulle anse det såsom sin plikt att ständigt och jämt hålla efter dessa människor. Och resultatet? Ja, det behöfver jag icke yttra mig om, ty den, som känner till förhållandena, han vet, att detta sannerligen icke är något eftersträfvansvärdt. Men kanske man nu säger: hvad innebär det kungl. förslaget, att Kungl. Maj:t där kommer med en begäran om en stor ökning i polisanslaget! Ja, det är någonting helt annat. Kungl. Maj:ts förslag utgår ifrån, att det där extra polisskyddet, det är någonting, som vi icke skola eftersträfvä, utan det är något, som vi motsträfvigt skola gå med på, när vi äro absolut tvungna, och vi skola uppställa alla möjliga garantier för att det icke blir missbrukadt. Där förhållandena på landsbygden taga ungefär samma karaktär som i städerna: vid järnvägs-knutar, municipalsambällen och där industrialismen gjort sitt intåg, där kan det bli nödvändigt att ta till med extra poliskonstaplar liksom man måste ha reservpoliser, därest svåra oroligheter skulle uppkomma. Men, mina herrar, det bör man ordna så — och det är detta, som Kungl. Maj:ts förslag beaktat — att icke hvartenda rop uti landsorten, att dit måste skickas polis, skall efterkommas, utan det blir befolkningen själf, som bedömer den frågan. Därför är Kungl. Maj:ts förslag grundadt på den tanken: mycket gärna extra polis, men då skola kommunerna släppa till hälften af kostnaden. Är det så, att kommunerna anse behöfvat så stort, att de vilja betala detta belopp, då kan man vara öfvertygad, att det verkligen finnes ett

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Angående  
lönereglering  
för landsstas-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

behof. Men Kungl. Maj:t har således med andra ord velat ordna saken så, att kommunerna skulle få lokalt veto i fråga om polisskydd, och det tror jag är det klokaste. Därför skulle jag djupt beklaga, om Andra Kammaren i dag skulle af dessa reservanter låta sig förledas att fatta ett beslut, som ovillkorligen komme att tvinga regeringen till att framlägga ett förslag om hvad jag skulle vilja kalla ett ordinarie gendarmeri på landsbygden. Ty det blir resultatet.

Herr Daniel Persson har talat om de invändningar, som gjorts mot tanken att anförtro exekutions- och uppbördsväsendet åt länsmännen. Ja, mycket af exekutionsväsendet kan i allmänhet anförtros länsmännen, men dock icke åliggandet att uppgöra köpeskillingslikvider. Det vill synas, som om detta för herr Daniel Persson vore den lättaste sak i världen — och jag är öfvertygad om att för honom går det nog lätt — men det är i alla fall icke så lätt. Jag är icke kompetent att uppgöra en sådan. Jag har suttit som ordförande vid sådana tillfällen, och jag vågar påstå, att det ibland är bland de mest kvistiga saker man kan få att göra med, och det icke minst kvistiga är, att det kan komma fram invändningar i fråga om beräkningen, som måste afgöras ögonblickligen. Vederbörande ha då icke tid att telefonera eller meddela sig med sina öfverordnade om huru man skall gå till väga, utan han måste besluta sig tvärt och på egen hand. Och lägger man exekutionsväsendet på länsmännen, så kan det icke hjälpas, att följden blir, att köpeskillingslikviderna finge flyttas till länsresidensstäderna öfver en bank, och, särskildt när det gäller stora län, kan det bli en kostbar sak.

Så talade herr Daniel Persson om uppbördsväsendet. Han mockerade sig öfver hvad som sagts om länsmännens olämplighet som uppbördsmän. Men hittills har det dock gällt såsom ett axiom i allt uppbördsväsende, att uppbördsmännen böra vara så få som möjligt. Ty alla uppbördsmän, hur utmärkta de än må vara — vare sig de nu äro kommunalnämnder eller länsmän — böra kontrolleras upphörligt både för egen och andras skull. Hvad det vill säga, att Konungens befallningshafvande i stället för 3 å 4 uppbördsmän skulle få 25 å 30 att kontrollera, det kunna herrarne lätt tänka sig. Nog behöfdes det en betydlig förstärkning i landskontorets personal för att kunna utföra något sådant.

I förbigående vill jag säga, att jag skulle icke anse mitt anförande fullständigt, om jag icke vidrörde några fördelar af kronofogdarnes bibehållande, som jag dock vet, att den stora allmänheten icke till fullo uppskattar till sitt värde. Det är sålunda en stor fördel för Konungens befallningshafvande att ha kronofogdarne, därför att dessa stå länsmännen nära och kunna följa deras arbete, kunna på ett helt annat sätt kontrollera dem och på helt annat sätt lära känna deras personliga egenskaper än hvad som är möjligt för landshöfdingen och landssekreteraren. Det är vidare för landsstatstjänstemännen såsom kär en stor fördel att bibehålla kronofogdarne. Erfarenheten har så många gånger visat, att det är farligt att anordna sakerna så, att det inom en kär för mera dugande icke finnes några befordringsmöjligheter, och genom att borttaga kronofogdarne skulle man afskåra en högst väsentlig sådan möjlighet.

Jag skall slutligen tillåta mig att beröra ännu ett ämne, och det är frågan om åklagarväsendet.

Jag har visserligen i några motioner, som väckts i denna kammare, sett ett yttrande därom, att åklagarväsendet bör man icke orda om längre, därför att civilministern i statsrådsprotokollet sagt, att länsmännen sköta detta åliggande till full belåtenhet. Jag borde känna mig mycket smickrad öfver att ett yttrande af mig har en sådan auktoritet hos dessa herrar, och jag skulle önska, att jag hade lika auktoritet äfven i fråga om det andra, som jag sagt. Men min glädje grumlade dock något däraf, att jag faktiskt aldrig yttrat något dylikt. Jag har sagt, och det vidhåller jag, att grava anmärkningar kunna göras mot det nuvarande åklagarväsendet på landsbygden, men att på samma gång rättvisan fordrar det erkännandet, att länsmännen, om och under något patriarkaliska former, i det hela sköta åklagarväsendet bra. Men detta är något annat; och, mina herrar, huru länge tro herrarne, att dessa patriarkaliska former få fort fara. Jag har inhämtat, att det sätt att leda rannsakingar, som jag lärde mig, när jag var ung, det så kallade inkvisitoriska systemet, då domaren tager hand om alltsammans, det betraktas af nutidens jurister såsom föråldradt. Man öfvergår alltmör till förhandlingsmetoden och låter åklagaren, den tilltalade och hans försvarare förhandla i saken, och domaren får sitta stilla och höra på och sedan döma. Det må gärna vara, att det är det riktiga, men det ställer mycket större kraf på åklagaren, och därför är det heller icke utan skäl, som ett förbund, till hvilket ett stort antal af denna kammares ledamöter hör, eller liberala landsföreningen, satt upp åklagarväsendets modernisering såsom en viktig reform. Men den saken har man sannerligen icke löst endast genom att föreskrifva, att länsmännen skola aflägga kansliexamen. Den kan ej heller lösas på ett tillfredsställande sätt annat än i samband med en reform af vår kriminalprocess.

Men en sådan reform genomföres icke så lätt, och vi torde därför tills vidare få nöja oss med hvad vi ha, hvilket vi också enligt mitt förmenande kunna, om vi behålla kronofogdarne.

Ja, mina herrar, det är ett vidlyftigt ämne detta, och skulle jag verkligen klargöra det fullständigt, skulle därtill erfordras en mycket längre tid, än jag nu vågar taga uppmärksamheten i anspråk. Jag ber att få hänvisa till hvad jag nu anfört och som, det kan jag försäkra herrarne, icke är förestafvad af något rättshafveri, utan af det allvarligaste uppsåt att komma till det rätta, och jag uttalar den förhoppningen att herrarne måtte bifalla utskottets förslag.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! De skäl, som af herr statsrådet återopats för kronofogdebefattningarnas bibehållande, har jag icke för min del kunnat finna vara hvarken öfvertygande eller öfverbevisande. Jag håller tvärtom före, att denna institution mycket väl skulle kunna ändras. Frågan därom har under så många år varit föremål för Riksdagens behandling, och Andra Kammaren har vid flera tillfällen därvid ställt sig på den ståndpunkt, att kronofogdeinstitutionen är en öfverflödigt institution. Få kronolänsmännen sig ålagda större uppdrag, skola de nog känna sin plikt att uppfylla

Angående  
lönereglering  
för landsstaterna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

desamma. Allt det arbete, som åligger kronofogdarna, kan också mycket väl öfverlämnas åt kronolänsmännen. Herr statsrådet har sökt bevisa, att kronofogdarna skulle vara alldeles nödvändiga för upprätthållande af polismakten inom respektive distrikt. Se vi emellertid på förhållandena, sådana som de gestalta sig i närvarande stund, vet jag icke, att dessa kronofogdar utöfva så stor polismakt, som de egentligen borde utöfva, utan den lägga de i de flesta fall på kronolänsmännen.

Med afseende å kronofogdarnas förhållande till åklagareväsendet, som herr statsrådet så kraftigt framhöll, har jag mig icke bekant, att de vid något rättegångstillfälle uppträdit såsom åklagare utan man får ständigt och jämt se länsmännen stå såsom åklagare, gent emot de tilltalade både vid den ena eller andra häradsrätten. För att ännu ytterligare nämna några ord med afseende å polismaktens handhafvande beder jag att få framhålla, att åtminstone i det län, jag tillhör, har man öfverlåtit polismyndigheten på länspolis och extra polis, och dessa utöfva en verksamhet för ordningens upprätthållande, som vi anse vara fullt betryggande och som väcker stor belåtenhet hos allmänheten. Oaktadt man från början ansåg, att en dylik anordning skulle draga stora kostnader för samhället, har det dock visat sig, att kostnaderna icke ställt sig så fruktansvärda, utan det hela har tvärtom aflupit på ganska billiga villkor. Och institutionen har visat sig fungera på ett förtjänstfullt sätt och till allmän belåtenhet för länets innebyggare.

Enär jag, efter det sagda, till fullo kan instämma med hvad den förste talaren anförde, skall jag, herr talman, be att få yrka afslag på utskottets hemställan i denna punkt och bifall till reservationen.

Herr Söderberg i Hobborn: Herr vice talman, mina herrar! Det är icke så godt för mig att uppträda, sedan herr statsrådet och chefen för civildepartementet med en så öfverlägsen talang här framhållit de synpunkter och skäl, som gjort sig gällande, då han framlagt detta förslag om bibehållande af kronofogdetjänsterna. Men då jag har tillåtit mig att väcka en motion i detta ämne, må det medgifvas mig att säga några ord.

Såsom det flere gånger blifvit sagdt, och äfven herr statsrådet framhållit, är detta en gammal fråga, och i viss mån kan man väl säga, att det är ett gammalt Andrakammarspörsmål, då kammaren ju vid flera tillfällen begärt att få bort dessa befattningar.

Till en början ber jag att få instämma i den första ärade talarrens yttrande, då det gällde kronofogdarna personligen: från min sida vill jag nämligen helt och hållet fritaga mig från hvarje misstanke, att jag på något sätt såsom enskild person byser någon ringaste antipati mot dem såsom kår eller mot någon enda af dem.

Det är således icke alls på dessa grunder, utan af helt andra skäl, som jag och mina liktänkande trott, att när man går att reglera lönerna för en så stor kår, som denna är, då må man väl se till under alla förhållanden, att man också förenklar och söker att reglera tjänsterna efter nu rådande förhållanden, d. v. s. modernisera tjänstemannakåren efter de behov, som för närvarande göra sig gällande. Och

när det nu är fråga om en så betydlig ökning i deras aflöning, så må det icke förundra någon — och jag förmodar, att det icke heller förundrar herr statsrådet -- att man har haft sina funderingar, huruvida man icke skulle kunna genom en åtgärd, som jag här har tagit mig friheten föreslå, söka förenkla denna institution, fögderiförvaltningen.

*Angående  
lönereglering  
för landsstämorna i länen  
m. m.*

(Forts.)

Herr Daniel Persson har ju redan framhållit de omvägar och det mångskrifveri, som nu förekommer. Nu har herr statsrådet sökt bemöta detta och sagt, att det icke hädanefter bör förekomma. Det vill den nuvarande regeringen draga försorg om, att det kommer bort. Ja, då fattar jag saken så, som om en ytterligare lindring skulle komma att inträda i dessa tjänstemäns åligganden. Och det är dock fastslaget af flere kommittéer och af flera utskott — statsutskottet har många gånger yttrat sig i denna sak — och af många sakkunnige — och i detta fall tror jag, att vi kunna vara sakkunniga litet hvar — att hvarken kronofogdar eller länsmän för närvarande äro fullt sysselsatta i sina tjänster. När man nu går att så väsentligt höja denna kårs aflöning, att man hör kunna vara öfverens om, att den genom en sådan höjning skulle komma att erhålla en anständig bergning, synes det väl icke vara förmätet, att samhället också skulle fordra fullt arbete för full aflöning.

Nu har emellertid herr statsrådet talat mycket om, att det icke skulle bli billigare att taga bort kronofogdarna, att kontrollen skulle lida därpå, att det skulle leda till oeffter rättighetstillstånd af många slag. Ja, jag är icke sakkunnig på detta område, utan jag bör betraktas såsom en enkel lekman i detta fall.

Jag har endast med den kännedom, som jag kunnat skaffa mig om förhållandena, velat framhålla mina synpunkter. Det är detta, som varit hufvudsaken för mig. Vidare talade herr statsrådet om, att kronofogdetjänsternas indragning skulle kunna leda till upprättande af ett gendarmeri i vårt land, och sökte skrämja oss med dessa illa anskrifna polismän. Jag vill för min del fritaga mig ifrån att ha på något sätt velat gifva anledning till något sådant.

Jag har för höga tankar om det svenska folket i allmänhet, och jag anser därför, att det skulle vara mycket brutalt, om man skulle beträda den vägen i vårt land.

Nu sade också herr statsrådet, att det varit flere kommittéer, som yttrat sig i denna sak, bland andra den kommitté, som tillsattes 1873, tror jag, och hade sitt betänkande färdigt 1875, och att det vidare vore en mängd sakkunnige, som likaledes yttrat sig i frågan.

Den nu sist arbetande löneregleringskommittén har också grundligt pröfvat denna fråga och funnit, att det icke förefunnes några skäl att framställa förslag om kronofogdebefattningarnas indragning. Jag skulle för min del ha önskat, att kommittén mera i detalj och noggrannare hade ingått i pröfning af denna fråga. När jag studerat kommittébetänkandet och Kungl. Maj:ts proposition i ämnet, har jag inte funnit, att vare sig kommittén eller Kungl. Maj:t lagt fram några alternativa förslag och sagt, att så ställer det sig efter det här förslaget och så ställer det sig med bibehållandet af kronofogdebefatt-

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

ningarna, och med ledning däraf gjort sina jämförelser och verkligen sakkunnigt belyst frågan från olika synpunkter och sidor.

Jag har för min del funnit, att man i allmänhet trädte fram med påståenden i detta afscende, mer eller mindre väl grundade påståenden. Och jag vill då alldeles bestämdt såsom min öfvertygelse framhålla, att statsutskottet, som nu sist har haft frågan under öfverläggning, icke alls ingått i pröfning af denna sak, utan helt enkelt ansett, eftersom nu kommittén och Kungl. Maj:t icke ha funnit sig böra förorda bifall till ett sådant förslag, som blifvit i min motion framställt, att utskottet icke borde nu ingå i någon vidare pröfning af saken, och därmed har utskottet affärdat alltsammans. Nu har man trott, att fögderiförvaltningen skulle bli billigare genom kronofogdetjänsternas indragning, enligt det af grefve Spens uppgjorda förslaget, omkring 80,000 kronor. Men herr statsrådet anser, att om man följer den linjen, komma däremot utgifterna att ökas med ungefär en half miljon. Hur han kommit dit, vet jag ej. Emellertid har icke kostnadsfrågan varit hufvudsak för mig, utan hufvudsaken har för mig varit att få enkelhet och praktiskt arbete i våra fögderitjänster. Det har varit första momentet; det andra är, att allmänheten därigenom skulle komma i en omedelbarare och närmare beröring med ett centralt ämbetsverk. Vår tid, tycker jag, pekar något därefter. Jag tror verkligen, att, då man ville i detta fall, som herr statsrådet ju föreslog och manade kammaren på förmiddagen, afvika från den gamla trampade vägen, man med god vilja kunde hafva tillmötesgått Andra Kammarens många gånger här uttalade önsknningar.

Nu kan det väl hända, att verkliga sakskäl föreligga för kronofogdarnas bibehållande. Jag ber dock, att herrarna ej måtte tro mig vara så förmäten, att jag anser mig kunna fullt bedöma denna fråga; det fritager jag mig helt och hållet från; utan det är endast de synpunkter, som jag efter tagen del af frågans föregående behandling och i det praktiska lifvet funnit, jag här velat framhålla. Det är dessa synpunkter, jag velat genom min motion framhålla, och som jag velat att vederbörande skola noggrannt beakta och granska, för att sedermera väga det ena mot det andra. Nu har emellertid herr statsrådet i alldeles bestämda ordalag tagit afstånd från denna väg och ansett, att både länsstyrelserna och allmänheten i synnerhet bäst blir betjänad med att denna institution bibehållas. Jag tror ändå, att, om man ägde samma insikt och förmåga som herr statsrådet att utveckla de skäl, som verkligen föreligga för reservanternas förslag, skälen skulle väga ganska jämnt. Då jag emellertid tror, att en förenkling i detta afseende skulle kunna åstadkommas, och att den är praktiskt genomförbar, och då denna fråga ej är tillräckligt granskad, så kan jag för närvarande ej annat än förena mig med reservanternas, till hvilkas förslag jag, herr talman, ber att få yrka bifall och afslag å utskottets hemställan.

Her Persson i Tällberg: Herr vice talman! Jag begärde ordet med anledning af herr statsrådets yttrande i denna fråga. Jag får säga, att om jag ägde hälften af hans talang, skulle han bli fullständigt vederlagd, emedan jag har så goda skäl på min sida. Herr

statsrådet sökte göra gällande, att frågan upptagits hufvudsakligen därför, att det är ett gammalt Andrakammarönskemål. Vi reserveranter och andra på vår sida skulle sålunda ej ha någon egen uppfattning, utan vara slafvar under en gammal slentrian. Och därför att vi hört talas om, att det skulle vara en liberal reform, skulle vi söka genomdrifva densamma. Nej, herr statsråd, äfven vi olärda landtmän se något. Och om vi frågade folket landet rundt: »Behöfva vi dessa kronofogdar?»; skulle det lämna ett svar, som ej vore behagligt för statsrådet. Jag tror, att vi hellre borde använda vår förmåga till att söka undanröja de oegentligheter, som finnas inom statsförvaltningen, än att söka med kraft försvara dessa.

*Angående  
lönereglering  
för landsstämorna i länen  
m. m.*

(Forts.)

Nu säger herr statsrådet, att Andra Kammaren mången gång fått släppa sina ståndpunkter, därför att Andra Kammaren varit på orätt väg. Ja, det kan väl hända; men det har också händt, att ett eller annat statsråd varit på orätt väg ibland och äfven fått släppa sin uppfattning, och det kan äfven inträffa nu. Det är sant, att vissa utredningar föreligga här, men om herr statsrådet och chefen för civildepartementet ville använda lika stor förmåga på att söka åvägbringa en omorganisation i den riktning, reservanterna önska, skulle det ej möta så stora svårigheter, därom är jag öfvertygad. Men nu lägger han i stället an på att försvara det bestående, hvilket naturligtvis är lättare, emedan man så ofta betecknar det såsom en mera fosterländsk ståndpunkt.

Nu vill herr statsrådet skrämja oss med, att om vi toge bort kronofogdarna, skulle vi få en gendarmerikår. Jag tror ej på detta; och försöker herr statsrådet komma med ett sådant förslag, så tror jag ej, att Andra Kammaren går med därpå. Hittills hafva kronofogdarna tagit bra liten befattning med ordningens upprätthållande, och jag tror ej heller, att deras funktion i det fallet i framtiden skall kräfvä mycken tid, ifall vi skulle nödgas ha dem kvar. Men jag skulle vilja uttala den önskan, att herr statsrådet här ej bara ser på en sida af saken, utan äfven ville ge oss reserveranter och andra, som dela vår uppfattning i frågan, en smula rätt, och tro, att äfven vi kunna ha en åsikt, grundad på lång lifserfarenhet. Det är således ej därför, att Andra Kammaren förr fattat beslut i den riktningen, ej därför att frågan är ett gammalt Andrakammarönskemål, utan därför, att vi funnit det vara en både nödig och rättvis reform, som vi tagit upp denna fråga i sammanhang med löneregleringen, hvilket enligt mitt förmenande är den rätta tidpunkten. Vilja vi på detta område vinna enkelhet och snabbhet i tjänstemännens och ämbetsverkens förvaltning, tror jag målet nås på detta sätt.

Nu har man sagt, att man skulle kunna begränsa kronofogdarnas antal och äfven länsmannens, och utskottets förslag går också delvis i den riktningen. Jag skulle vilja säga, att det är en mycket dålig reform att taga bort, låt säga, 40—50 procent af kronofogdarnas nuvarande antal och indragning af en del länsmanstjänster. Distrikten blefve då större, och för allmänheten, som skulle anlita dessa tjänstemän, medförde det afsevärda obehag och kostnader. Då kanske också det statsgendarmeri, som herr statsrådet så hemsckt profeterade skulle komma öfver oss, blefve en verklighet.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Jag kan sålunda ej finna, att i det vackra och talangfullt framförda anförandet från statsrådsbänken sådana skäl anförts mot reservanternas förslag, att ej en ny utredning bör vara både nyttig och nödvändig. Det är därför jag fortfarande håller på mitt yrkande om bifall till reservationen.

Herr Åkerlund: Herr vice talman! Jag kan för min del icke dela de åsikter, som utskottet gjort gällande i detta utlåtande. Kungl. Maj:t äskar detta är rent af orimliga löneförhöjningar till statens tjänstemän. Utskottet synes någon gång önska pruta af något litet, men tillstyrker dock i hufvudsak allt, men jag undrar, om någondera parten har gjort klart för sig, hvar i dessa tider med sjunkande konjunkturer medel slutligen skola tagas. Nu hafva reservanternas förslagit, att man åtminstone skulle söka åstadkomma en förenkling i fråga om fögderitjänstemännen genom att indraga kronofogdebefattningarna, hvilket för öfrigt är ett önskemål, som Andra Kammaren sedan lång tid tillbaka hyst. Nej, det går naturligtvis ej för sig. Det är sant, som en statsman här i Sverige sagt, att det är lika svårt att afskaffa en vaktmästare i ett ämbetsverk som att flytta Stockholms slott. Jag är född och uppfödd på landet och har haft att göra med många kronofogdar och länsmän, men jag har aldrig haft en aning därom, att kronofogdarna varit så viktiga personer, som vi hört af herr statsrådet i dag. Jag håller före, att det bistånd kronofogdarna förmenas lämna länsmännen ej alltid blir dessa till nytta i de få fall det förekommer, utan ofta tvärtom. Det kan förorsaka, att länsmännen, förlitande på sina förmän, ej lägga sig så vinn om sina sysslor, som de eljest nödgades göra. Hvad nu beträffar länsmännen, är jag med därom, att, om de sköta sina platser som de böra göra, det är fullt befogadt, att de erhålla någon löneförhöjning. Det är emellertid med dessa tjänstemän som med så många andra, att, medan en del sköta sina tjänstealigganden på ett utmärkt sätt, andra åter befatta sig med privata sysslor till den grad, att statstjänsten för dem blir ren bisak. Jag skulle i detta afseende kunna anföra sådana exempel, att herrarna skulle bli oroliga.

Lägga sig länsmännen vinning om att väl sköta sina åtaganden till staten, så går det förvisso för sig att mångenstädes utvidga deras distrikt utan att bibehålla båda tjänstebefattningarna.

Nu har herr statsrådet insinuerat, att, därest kronofogdebefattningarna ej bibehölles, vi skulle för upprätthållande af polisväsendet på landet behöfva anskaffa en gendarmerikår. Det tror jag ej går att skrämma oss med. Men hvad jag håller före är, att våra fjärdingsmän, till hvilka man nog ibland utväljer orkeslösa gubbar, därför att de ta minst betaldt, i många fall skulle kunna ersätta länsmännen, om man till dessa befattningar toge duktigt folk, som i folkhögskolor eller annorstädes bereddes möjlighet att genomgå kurser för utbildning till dessa tjänster och sedermera erhöles skäligen lön för sitt arbete. Då skulle vi få polismän på landet, som dugde något till.

Hvad beträffar uppbörden, som är hufvudsaken för kronofogdarna, har det varit min tanke, att denna skulle utan svårighet kunna

verkställas genom kommunalnämnden, därest häradskrifvaren verkställd alla de förberedande åtgärder, som erfordras.

Min åsikt är sålunda den, att för närvarande åtminstone kronofogdebefattningarna böra indragas och att vi i någon mån böra beträda den vägen att hellre söka minska tjäustemännens antal än att jämt och ständigt öka såväl detta som äfven deras löner. Här föreslås ju visserligen någon minskning både i fråga om kronofogdar och länsmän, men man tillskapar nya befattningar på andra håll. De kraf, Kungl. Maj:t numera ställer på Sveriges folk för uppehållande af statstjänster, synas mig rent af oroväckande, och jag anser mig icke stå till svars att hafva varit med uti Riksdagen utan att ärligt säga ifrån, att det förvisso ej kan fortgå på detta sätt. Knalla vi bara på, skola herrarna få se, att det snart ej blir roligt att vara finansminister i detta land. Herr talman! Jag anhåller att få yrka bifall till reservationen.

Angående  
löneroglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

Herr Persson i Stallerhult: Herr vice talman, mina herrar! Ingen har ännu yrkat bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten. Jag skall därför nu taga mig djärfheten att göra det.

Såsom af lönerogleringskommitténs betänkande synes, har jag där afgifvit en reservation, som går därpå ut, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna sig icke kunna föreslå indragning af så många tjänster, som kommittén föreslog, ställde jag mig på den ståndpunkten, att jag ville hålla öppen frågan, huruvida icke kronofogdetjänsterna borde indragas. Nu går ju Kungl. Maj:t:s förslag och utskottets förslag i afseende på tjänsters indragning icke alldeles lika långt som kommitténs, och då kan ju tyckas, att jag borde strängt hålla på min reservation och icke ställa mig på utskottets sida. Oaktadt min reservation i kommittén, har jag emellertid inom utskottet anslutit mig till majoriteten för detta förslag och hållit på detta förslag. Och detta har jag gjort af två skäl: för det första därför att jag vet, hvilka svårigheter man har att kämpa med, då det är fråga om att indraga en hel tjänstemannakår, och för det andra därför att jag insett, att man till och med får vara tacksam, om någon enda tjänst kan indragas utan alltför svåra strider. Nu har det sagts här af en föregående talare, som föreslagit, att samtliga kronofogdetjänster skulle indragas, att en sådan åtgärd skulle röna en synnerligen stark välvilja i landet. I denna tro har jag också förut lefvat. Men om man läser de yttranden, som öfver lönerogleringskommitténs förslag afgifvits af befolkningen i de olika orterna, så finner man sannerligen, att svaren utfallit helt annorlunda, än man tänkt. Och jag kan berätta, att befolkningen äfven inom den ort, jag tillhör, visat sig icke med välvilja upptaga ett förslag om indragning af tjänster. Kommittén hade nämligen föreslagit, att äfven för den valkrets, jag representerar, tvenne länsmanstjänster skulle indragas. Då ortsbefolkningen skulle höras öfver detta förslag, gjorde jag mig besväret att från Stockholm, där jag hade arbete, resa ned till detta ortssammanträde, men oaktadt jag vid detta sammanträde gjorde allt hvad på mig ankom för att få kommitténs förslag igenom, lyckades det icke — herrarne höra, att jag har mycket dålig tur

Angående  
lönereglering  
för landsstas-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

där hemma —, utan ordsbefolkningen röstade med en mun däremot och sade: »Mer än en länsmanstjänst vilja vi ej indraga.» Vid detta tillfälle var det icke fråga om indragning af någon kronofogde, ty kommitténs förslag berörde icke Vartofta fögderi, utan lät detta vara oförändradt. Man finner således, att litet hvar vill behålla sina tjänstemän, då det blir fråga att ta bort dem. Då man gör denna erfarenhet och ser alla de inkomna svaren, är det klart, att man nästan är tacksam, om man kan vinna det syfte, som utskottet här uppställt, nämligen indragning af 52 landsstatstjänster.

Vidare är det klart, att man måste se denna fråga äfven ur den synpunkten, huruvida det kan åstadkommas någon minskning i statsutgifter genom att indraga kronofogdarne och ersätta dem med länsmän eller tvärtom. Men att detta kan förorsaka någon minskning i statsutgifter, därpå tror jag, att man med skäl kan tvifva. Inom löneregleringskommittén, där denna fråga upptog ganska mycken tid och var föremål för ganska allvarliga debatter, kom man till det enhälliga beslutet, att det icke skulle låta sig göra att successive indraga länsmanstjänsterna och behålla endast det antal kronofogdar, som då fanns, utan att det skulle komma att gå i den riktningen, att man måste bibehålla länsmänstjänster till det antal, som då fanns, eller som man nu föreslår. Och huru skulle det då ställa sig med afseende å kostnaderna? Ja, här i denna kammare har det alltid framhållits, att därest kronofogdarne skulle indragas och länsmännen upprätthålla både kronofogde- och länsmansbefattningarna, skulle det fordras större kompetens hos länsmännen i allmänhet än den, som nu är föreskrifven. Och om man ställer sådana kunskapsfordringar på länsmännen, är det alldeles naturligt, att Riksdagen icke kan tänka sig, att vid en blifvande lönereglering dessa länsmäns löner skola kunna sättas till de belopp, som nu här äro föreslagna för länsmän. Jag vågar icke ens hysa det hoppet, att en länsman, som öfvertager äfven kronofogdens älggande, kan fås för 3,000 kronors lön, utan det är möjligt, att man med de högre kunskapsfordringar, som ställas på honom, måste betala honom 1,000 kronor till. Och då kan man icke räkna med 104 sådana befattningar, utan man måste räkna med länsmännens antal, kanske 4—500, och då få herrarna se, hvilken slutsiffra det blir.

Med indragning af dessa 52 tjänster vinner man för öfrigt en afsevärd minskning i statsutgifter. På sid. 202 och 203 föreslås hvad som skall sättas på indragningsstat, och man kommer där för kronofogdar och länsmän till en summa af kronor 140,200 och för härads-skrifvare till en summa af kronor 38,400. Men här är att märka, att ålderstilläggen icke äro medräknade, utan de komma på ett annat anslag, men därigenom ökas naturligtvis dock den siffra, som angifver minskningen i utgifter genom bifall till det förslag, som nu här ligger som utskottets förslag.

Det är äfven en annan sak, man får räkna med, då det är fråga om att finna de ökade utgifter, som skulle uppstå för tjänsternas upprätthållande. Enligt hvad reservanterna här föreslagit, skulle samtliga dessa tjänster, 52 inalles, aflönas, såsom utskottet angifver, enligt nya lönestaten, och dessa belopp skulle uppföras på extra stat,

tills denna fråga blifvit lagd under Riksdagens pröfning, och de skulle således aflönas med dessa höga belopp, tills denna stora fråga blifvit afgjord i öfverensstämmelse med detta förslag, eller förslaget är fallet. Dåinge man börja på nytt igen, men då kanske man icke ens vore färdig att indraga dessa 52 befattningar, som nu äro ifrågasatta att indragas. För mig ställer sig frågan så, att jag tror, att den är ekonomiskt gynnsam, såvidt jag kan förstå.

*Angående  
lönereglering  
för landsstaterna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Det är äfven en annan synpunkt, som man här får taga i betraktande. Utskottets förslag har bland sina villkor, att dessa nya tjänstemän skola underkasta sig den nya pensionslagen. Huru reservanternas förslag i detta afseende ställer sig, därmed är jag icke på det klara — och kanske icke herrarna heller — huruvida de nya tjänstemännen skulle äfven enligt detta falla under den nya pensionslagen och betala pensionsavgifter. Men klart är, att de icke skola betala pensionsavgift för det extra lönetillägg, som de hafva enligt reservanternas förslag. Räknar man med dessa siffror, så kommer man upp till minst 58—60,000 kronor efter den lag, som i fjol antogs. Och det är väl icke heller en summa att förakta, då det gäller att få penningar till statsutgifterna.

Jag tror, att Andra Kammaren har alla skäl att lämna sitt bifall till det förslag, som utskottet har framlagt, och som kammaren nu har att fatta beslut öfver. Jag för min del har icke vågat ställa mig obenägen mot detta förslag, och jag har här begärt ordet för att med dessa ord motivera mitt yrkande, nämligen om bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Lundell: Herr vice talman, mina herrar! Ja, här har, såsom vi hört, kommit till synes tvenne skarpa motsatser i fråga om kronofogdarne. Jag kan nu visserligen icke uppskatta kronofogdarne lika högt, som herr civilministern gjorde, men jag tror likväl, att det icke skulle vara klokt att alldeles taga bort kronofogdetjänsterna. Alla de fackmän, jag talat med, landssekreterare, landskamrere och landshöfdingar och en hel del, som förstå denna sak vida bättre än jag, hafva alla varit öfvertygade om, att det icke går att taga bort kronofogdetjänsterna utan att betydligt öka kompetensen för innehafvarne af länsmanstjänster öfver hvad nu är föreskrifvet, och att man icke kan få sådana platser besatta af personer med denna kompetens för sådana löner, som utskottet nu föreslagit. Man kan ju icke frångå riktigheten af hvad reservanterna här sagt om, att, såsom landsstaten nu skötes och äliggandena nu utföras, det är ett mångskrifveri. Det är, såsom vi hörde af representanten på dalabänken, så, att det finnes en massa göromål, som remitteras från den ene till den andre undan för undan: Konungens befällningshafvande remitterar ärendet till kronofogden, kronofogden remitterar det till länsmannen och denne i sin ordning till fjärdingsmannen. Han talade om uppbörden. Jag skall taga ett annat exempel. En kronoarrendator skall erinras om sin skyldighet att anskaffa ny borgen för sitt arrende. Som herrarne veta, skall det vara borgen för 5 år, och när dessa gått, får arrendatorn skaffa ny borgen för ytterligare 5 år. Hvarför skall nu en dylik erinran behöfva gå genom 2 å 3 mans händer? Som det nu

Angående  
lönereglering  
for landsstas-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

praktiseras, så remitterar Konungens befallningshafvande ärendet till kronofogden, och kronofogden skrifver till länsmanen, och länsmanen skrifver till fjärdingsmanen. Man skulle dock kunna afskaffa sådan dubbelexpediering utan att behöfva draga in kronofogdarnes tjänster. Jag tror, att  $\frac{9}{10}$ -delar af de göromål, som nu åligga kronofogdarne och länsmännen tillsammans, skulle kunna skötas af länsmännen med den kunskap, de nu hafva. Det allra sämsta vore att slopa både kronofogdarne och länsmännen och taga ett mellanting mellan dem båda. Det blefve nog, såsom man här redan framhållit, dyrare. Bättre är att behålla båda slagen af tjänster, men att fördela göromålen dem emellan, så att Konungens befallningshafvande skall vända sig till kronofogdarne beträffande göromål, som bäst lämpa sig för att utföras af kronofogdarne, och till länsmännen för göromål, som äro lämpliga att utföras af länsmännen. Men det är nog lämpligt, att Konungens befallningshafvande har att tillgå personer med kronofogdars kompetens, där sådan verkligen i något fall behöfves. Man skulle emellertid på detta sätt kunna draga in ett högst betydligt antal kronofogdetjänster utöfver hvad här nu är föreslaget, jag tror ytterligare ett 50-tal, utan att göromålen skulle behöfva sättas tillbaka. Med de ökade löner, som nu äro föreslagna för länsmännen, kan man verkligen räkna på att få länsmän, som äro dugliga och besitta större kunskaper, än hvad nu fordras, så att de kunna öfvertaga en del af de åligganden, som nu utföras af kronofogdarne. Men å andra sidan är det en hel del göromål, där det fordras juridisk utbildning, och som det här blifvit berördt, fordras det äfven kompetenta personer, som stå till Konungens befallningshafvandes förfogande. Som vi veta, har staten ofta nog civilmål mot enskilda. Den enskilde har då tillfälle att anlita juridiskt bildad person, en drifven advokat, då han skall svara i mål mot staten; men staten skulle ej ha att tillgå annat än länsmän, som ej ha någon vidare juridisk utbildning. Det kan ju finnas en eller annan, som skaffat sig den praktiskt; men det kan man ju ej taga som regel. Det är endast en tidsfråga, när i brottmål det skall bli utlärdas advokater, som skola biträda brottslingen. Skall då åklagaresidan vara representerad med en person med sämre juridisk utbildning än svarandepartien? Det tror jag ej, att allmänheten kan vara betjänad med. Men å andra sidan tror jag, att polisgöromål och hvad härmed sammanhängar och de flesta åklagaremål väl kunna utföras af den nuvarande länsmanskåren med dess nuvarande kompetens. Länsmännen ha ju en ganska stor auktoritet och äro nog dugliga i fråga om polisärenden och utföra dem, efter hvad jag erfarit, synnerligen bra. Jag tror ej, att, om vi få polismän på landsbygden, dessa skola fullgöra dessa göromål bättre, än länsmännen med sina fjärdingsmän kunna göra det. Det skall vidare kunna ställas så till, att mångskrifverier och dubbelskrifverier kunna upphöra, utan att vi behöfva draga in endera af de båda tjänstemannaklasserna, om man nämligen bibehåller kronofogden för dennes särskilda göromål. Af dessa göromål vill jag framhålla uppbörden, kinkigare åklagaremål och kinkigare civilmål och deltagande i taxeringsnämnder. Vidare behöfver Konungens befallningshafvande i landsorten någon, som kan i viss mån öfvervaka läns-

männen. Vid de exekutiva ärendena tror jag också, att det är en betydande omgång i fråga om ärendenas fördelning mellan kronofogden och länsmannen. De flesta utmätningarna kunna ju handhåvas af länsmännen med den utbildning och kompetens de nu ha. Men nu är det ju i regel bestämdt och obligatoriskt, att alla dessa mål skola gå genom kronofogden. Det är ej något hinder för, att Konungens befallningshafvande remitterar alla utmätningssak af beskaffenhet att röra lösören till länsmännen, och att länsmännen redovisa till Konungens befallningshafvande direkt och ej till kronofogden. Länsmännens arbete skulle därigenom icke ökas, men för kronofogdarne skulle dessa göromål alldeles borttagas. Att öfverlämna kronouppbörden till vare sig kommunalnämnden eller till länsmännen, tror jag icke skulle vara lämpligt. Däremot anser jag, att det kunde vara lämpligt, att uppbörden af diverse verks medel, såsom brandstodsmedlen och andra försäkringsafgifter, öfvertoges af kommunalnämndens ordförande. Det skulle då blifva mindre besvär för kronans tjänstemän och man kunde minska deras antal. Det är ett mångskrifveri och onödigt göra, att dessa medel ingå i kronans räkenskaper, då de lika lätt kunde gå endast genom kommunalnämndens ordförande, och blefve det då en minskning af ganska betydande omfång.

Resultatet af hvad jag anfört är, att jag tror, att det ej är lämpligt att draga in alla kronofogdetjänster och omorganisera göromålen så, att staten endast får länsmän med nuvarande kompetens. Men jag tror, att vi böra komma därtill, att vi minska kronofogdarnas antal i betydligt större utsträckning, än hvad utskottet kommit till. Ett dylikt riksdagsbeslut förutsätter en sammanjämkning af de åsikter, som nu göra sig gällande i Andra Kammaren. Jag tänker mig, att om denna kammare tager reservationen, (som vi veta, har Första Kammaren tagit utskottets förslag), skola vi kunna få en sammanjämkning, hvars resultat möjligen skulle kunna blifva en indragning af bortåt ett 50-tal kronofogdetjänster, utöfver hvad nu föreslagits, med en åtföljande besparing på cirka 300,000 kronor i fråga om utgifter för landsstaten. Det vore ett godt resultat. Det tror jag myndigheterna skola gå in på, och jag tror äfven, att regeringen skall antaga en dylik anordning.

Med de åsikter, jag nu uttalat, vill jag ej yrka bifall till utskottets förslag, och ehuru jag ej är precis belåten med att slutresultatet blir reverternas, skall jag dock, för att åstadkomma hvad jag anser vara bäst och lämpligast, be att få yrka bifall till herr Daniel Perssons m. fl. reservation.

Herr talmannen, som emellertid öfvertagit ledningen af förhandlingarna, gaf häruppå ordet till:

Herr Lindblad i Närlunda, som yttrade: Herr talman! Det förelåg på förmiddagen ett afslagsyrkande, och skälen som framfördes därför voro dels, att en sammandragning af åtskilliga länsstyrelser torde kunna äga rum, dels en önskan att få frågan om afskaffandet af sportelväsendet på förhand afgjord, och slutligen att

*Angående  
lönerreglering  
för landsstaterna i länen  
m. m.*

(Forts.)

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

man skulle få se frågan om sammanslagning af kronofogde- och länsmanssysslorna afgjord i ett sammanhang, innan Riksdagen skulle besluta sig för lönereglering. Jag tillät mig säga, att det skulle möjligtvis gå för sig att få några af dessa önskemål tillgodosedda, äfven om man skulle gå den vägen att nu bifalla närmast föreliggande behof af löneförhöjning. I det syftet ville jag dock bibehålla en liten kläm på landshöfdingeämbetena och våra myndigheter i öfrigt, nämligen genom att ej bifalla det begärda tredje ålderstillägget för landskontorister och landskanslisters, men ställa i utsikt, att om Kungl. Maj:t kan få sportelväsendet att upphöra eller få medel därifrån till att bestrida detta tredje lönetillägg, skulle man kunna gå äfven den vägen.

Jag trodde då också, att det skulle kunna vinnas bifall till herr Daniel Perssons m. fl. reservation, men efter det anförande från statsrådsbanken, som vi hört, nödgas jag till min ledsnad konstatera den brist på förställelse, som från regeringshåll här gör sig gällande, och att herr statsrådet vill bagatellisera en framställning, som många gånger gjorts i denna kammare om kronofogdetjänstens indragande. Men jag tror ej, att vi andra, som i bygderna sett dessa tjänstemäns verksamhet — såsom föregående talare bakom mig redan anført — äro besjälade af samma uppfattning. Jag tror, att göromålen kunna lika bra skötas med en och samma grad af tjänstemän. Ty, mina herrar, det är ej lämpligt, att en fråga skall först skickas från landshöfdingeämbetet till kronofogden, från kronofogden till länsmannen, från länsmannen till fjärdingsmannen för att blifva utredd och sedan tillbaka från fjärdingsmannen till länsmannen o. s. v. hela vägen tillbaka till Konungens befallningshafvande. Det erinrar om en gammal bok, vi alla varit med om, katten på rätten, rätten på repet etc. Men när det nu gäller allvar, när det gäller såväl att samhället skall blifva väl betjänadt af sina tjänstemän, som dessa tjänstemän i sin tur fordra, att de skola ha väl betaldt, så tillkommer det Riksdagen i första rummet att se till, om ej förenklingar kunna vidtagas. Det är min lifliga förvisning, att mycket kan göras härutinnan.

Här har genom ett beslut redan vid förra årets riksdag kronofogdarna befriats från att förrätta arrendeauktioner på kronohemman. Sådana ske nu i regeln hos Konungens befallningshafvande. Vidare beslöto herrarna i middags, att kronofogdarnas verksamhet i fråga om syner vid kronodomäner helt och hållet bortfaller. Där är ett af skälen för kronofogdens bibehållande bortfallet, och min öfvertygelse är, att om vi fortgå på samma sätt, går det lätt att afskaffa hela kronofogdeinstitutionen. Men är det nu så, att man ovillkorligen skall ha kvar några sådana tjänstemän med högre kompetens, så har jag en annan åtgärd, som jag skulle vilja rekommendera. Man kunde hafva en examinerad landsfiskal med den högre kompetensen, *en i hvarje domsaga*, och denne finge vara såväl länsman som åklagare inför domstol — särskildt i alla svårare fall. Alltså blefve det blott en tjänsteman i det distrikt, där kronofogden nu bor. Ingen kan jäfva, att det innebär en besparing. Men jag är därjämte öfvertygad, att, sedan vi höjt lönerna för länsmännen, vi äfven få dessa tjänstemän mera kompetenta. Hittills har bara fordrats länsmansexamen af dem; men hvad vore det för orimligt att fordra realskoleexamen

eller studentexamen af dessa tjänstemän, så väl aflönade, som de blifvit. Ty det är befogadt, att man i samband med högre lön äfven må uppställa högre fordringar.

Vi hörde civilministern anföra, att såväl kronofogdar som länsmän äro fullt sysselsatta. Han ville påstå, att de kunna sägas vara säsongarbetare. Ja, det är kanske sant beträffande många länsmän. Särskildt är det en säsong, våren, då många af länsmännen äro fullt sysselsatta med auktioner. Men andra tider tror jag ej detta gäller, ty de kunna verkligen hinna med sina uppdrag.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet uttalade också sitt beklagande öfver att om länsmännen göras till kronofogdar, så tager man dem från polisöromålen. Jag undrar emellertid, om icke herr statsrådet samtidigt lät det ena skälet slå ihjäl det andra. Han yttrade nämligen, att här talats så mycket om, att det behöfves polis på landsbygden, och ansåg, att det helst icke bör anställas så mycket polis; då är det ju också enklast, att man låter bli den myckna polisen, som man ibland säger erfordras, utan tager statsrådet på orden.

Jag är alldeles förvissad om, att därest man skall fortgå på detta sätt och endast öka lönerna utan att samtidigt fordra större arbetsbörd af vederbörande lönefunktionärer, så går det slutligen icke. Därför tror jag, att just detta är rätta ögonblicket, då man ser inför sig nödvändigheten att höja lönerna, att man samtidigt uppställer kraf på större kompetens och bättre arbetsprodukt. Jag är alldeles öfvertygad, att, om icke den goda viljan till reform härvidlag saknas, sådan skall kunna genomföras. Denna uppfattning har jag fått därigenom, att inom lönekommittén denna fråga ställts i utsikt och förslag framställt till omorganisation af den nuvarande fögderiförvaltningen. Beträffande berörda förslag yttrar en reservant inom kommittén följande: »Detta förslag har emellertid hos *länsstyrelserna* mötts af ett bestämdt motstånd. Och det är ju uppenbart, att en så genomgripande förändring af genom århundraden stadgade institutioner skall stöta på svårigheter, grundade ej blott i den allmänna obenägenheten för förändringar hos dem, som tillhöra och företräda dessa institutioner, utan också i verkliga realiteter. Och då härtill kommer, att tiden icke medgifvit mig att åstadkomma den ytterligare utredning, som måste krävas för ett organisationsförslag af ofvan antydda art, samt jag icke heller velat undanskjuta framläggandet af förevarande löne-regleringsförslag för en dylik utredning, som i allt fall icke syntes kunna nu leda till något praktiskt resultat, har jag ansett mig, i likhet med kommittén i öfrigt, för närvarande böra stanna vid att, med bibehållande af den nuvarande organisationen, i denna söka genomföra de förenklingar och indragningar, som funnits möjliga. Jag har äfven för min del hyst den lifliga önskan, att landsstatens tjänstemän måtte snarast möjligt komma i åtnjutande af en löneförhöjning, af hvilken särskildt de lägst aflönade äro i synnerligen stort behof.»

En sådan löne-reglering ha vi just genomfört i dag. Det är produkten af denna dags arbete, att dessa lägre tjänstemän fått höjda löner. Men då tror jag också, att det är rätta tidpunkten, att Riks-

*Angående  
löne-reglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.*

(Forts.)

Angående dagen förverkligar såväl hvad Riksdagen förut uttalat såsom sitt som *lönereglering* ock vissa kommittéledamöters önskemål om bättre kompetens och att för *landsstä- terna i länen* därvid en del tjänster indragas. Detta är det bättre utförda arbete, *m. m.* som vår tid med all rätt har att fordra. Af denna anledning skall jag, herr talman, bedja få instämma i den af herr Daniel Persson afgifna reservationen.

I detta anförande instämde herrar *Kronlund*, *Eriksson* i Lindelhult, *Magnusson* i Tumhult, *Eriksson* i Älgered, *Gustafsson* i Sjögesta, *Danielsson* och *Bengtsson* i Häradsköp.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Det var verkligen med stor förvåning jag hörde herr Lindblad i Närlunda och särskildt ett af hans uttalanden, och ännu mera förvånad blef jag, då hans anförande framkallade så många instämmanden. Jag trodde första gången han gjorde uttalandet, att han sagt miste, men han upprepade det till yttermera visso för andra gången. Han motsatte sig Kungl. Maj:ts förslag, därför att han ansåg, att man borde fordra högre kompetens af länsmanen än af hvad i detta förslag ifrågasatts. Därför förenade han sig med herr Daniel Persson. Nyss har emellertid herr Daniel Persson sökt inskräpa, att större kompetens icke får finnas, ty om större kompetens fordras, följer därmed fordran på högre löner.

Herr Sjö: Då jag är en af de reservanter, som herr statsrådet och chefen för civildepartementet uttalade sin stora ledsnad öfver, så nödgas jag trots denna sena timme att säga några ord till mitt försvar.

Herr statsrådet yttrade i sitt långa talangfulla anförande, att det hade från denna kammare flercaldiga gånger uttalats önskvärdheten af att man skulle komma till sådant resultat, att kronofogdetjänsterna indroges och deras arbete öfverflyttades på länsmännen. Han nämnde ock, att det varit flera gånger, som denna fråga förevarit, men att det alltid blifvit ett negativt resultat. Hvarför har då detta negativa resultat uppkommit? Jo, herr statsrådet vet helt säkert, att detta berott därpå, att herr statsrådet eller de ledamöter, som suttit i kommittén, ansett, att det vore kanske lättare att bibehålla det såsom det nu är. Vi veta, hvilka krafter som arbetat för bibehållandet af fögderier och länsmansdistrikt, så att detta system skall funktionera under lång tid härefter såsom det hittills gjort. Men om detta just är det rätta, vill jag lämna därefter. Jag vill visst icke säga annat, än att de herrar, som fått förtroendet att arbeta med detta förslag, gjort sitt bästa, men jag vågar påstå, att om den goda viljan funnits, så hade det kunnat vinnas ett annat resultat, ett resultat, som just denna kammare mångcaldiga gånger uttalat sig för. Genom sin reservation synes äfven herr C. Persson uti kommittén varit af samma mening, som reservanterna här äro.

Herr statsrådet nämnde, att om man nu indroge fögderierna, så skulle man få något annat i stället, och att det skulle kanske icke blifva bättre. Ja, det kanske skulle blifva det, som han sedermera

hotade med, nämligen att om vi antaga detta förslag, så nödgades han framlägga ett förslag till Riksdagen om antagande af en extra gendarmerikår i vårt land. Detta är kraftiga ord, men jag vill förmoda, att den Riksdag, som är samlad, då ett sådant förslag framlägges, skall närmare pröfva det till den kraft och verkan det kan hafva, och man hade gärna sett, att ett sådant yttrande från statsrådsbänken icke framkommit förrän det varit nödvändigt. Riksdagen skall väl då hafva i sin hand att säga sin mening, när ett sådant förslag kommer, utan att den nu skall blifva tilltalad på detta sätt. När man under en lång följd af år sett, huru det tillgår med afseende å det dubbla arbete, och det mångskrifveri, som fögderitjänstemännen utföra i vårt land, så kan man icke förvåna sig öfver att det kommer röster från Riksdagen och folket som säga: låtom oss få det bättre; låtom oss få något billigare än det vi nu hafva. Nu går det till på det sättet, som den förste ärade talaren omnämnde. Det är Konungens befallningshafvande, som utskrifver sina order till kronofogdarna, och sedan skrifva kronofogdarna till länsmännen. Jag frågar, om det icke skulle gå lika lätt och ledigt för Konungens befallningshafvande att skrifva dessa order direkt till länsmännen och att de sedermera utförde dessa order. Det är icke allenast af presen utan äfven i Riksdagen och af hela vårt folk som det säges: tag bort mångskrifveriet; skaffa bort det onödiga arbetet hos våra ämbets- och tjänstemän, och det skall enligt allas förmenande blifva bättre och ej behöfvas så många tjänstemän. För någon tid sedan samtalande jag med en ganska framstående landssekreterare — namnet skall jag icke uppgifva, men det är en person, som känner icke allenast riksdagsarbetet, utan ock fögderiförvaltningen och Konungens befallningshafvandes handhafvanden. Det är en kunnig och erfaren man, och jag frågade honom på samvetet: säg mig, herr landssekreterare, om det går an att indraga kronofogdetjänsterna. Ja, för all del, svarade han, det gör det visst utan något men; det går visst för sig, så att det behöfver ni visst icke bekymra er om. Detta var emellertid, innan frågan behandlades inom utskottet, och det synes mig, att när denne person, på hvilkens svar jag anser mig kunna lita, kan yttra sig så, herrarne icke skola förundra sig öfver att en lekman, sådan som jag, också kan yttra mig efter hans egen uppfattning.

Nu säger man, att en länsman med den kompetens han besitter för närvarande icke skulle kunna utföra eller åtaga sig de arbeten och sysselsättningar, som en kronofogde har. Jag känner emellertid rätt många länsmän, åtminstone flertalet inom det län jag tillhör, och jag känner äfven länsmän i andra län, och jag tror mig kunna försäkra, att länsmännen kunna utföra det arbete som kronofogdarna nu utföra.

Det svåraste är säger man, att en kronofogde eller länsman icke skulle kunna hålla en kronouppbörd. Men det synes mig vara ett så enkelt arbete, att, när en enkel landtman kan förrätta kommunaluppörd i en stor kommun, så måtte väl också en länsman med de kompetensvillkor han besitter kunna göra det. Jag kan icke inse, att icke så skulle vara förhållandet.

Angående  
 lönereglering  
 för landssta-  
 terna i länen  
 m. n.  
 (Forts.)

Det andra skälet är, säger man, att en länsman icke skulle kunna förrätta auktion på en exekutivt utmätt fastighet och upprätta köpeskillingslikvid. Det synes mig dock vara ganska egendomligt, om icke en länsman med den examen han tagit inför Konungens befallningshafvande, skulle kunna göra sådant. Jag tror, att man kan våga påstå, att de länsmän vi nu hafva skola kunna göra det, det är för resten ganska enkla göromål. Det är med ledning af gravationsbevis och med iakttagande af förmånsrättsbestämmelserna i lagen som köpeskillingslikvider upprättas, och kan en person räkna, skriva och läsa innantill, så måtte han väl se, huru han skall upprätta en köpeskillingslikvid.

Herr statsrådet nämnde i sitt första anförande, att han hoppades, att denna kammare ville samlas om det förslag, som ett par ledamöter af kammaren inom landsstatskommittén kommit till. Ja, bevars väl, vore det så, att man kunde det, så hade man nog gjort så, men herr statsrådet skall icke förvåna sig öfver att man har sin egen uppfattning i såväl denna fråga som i andra frågor. Då man fått det förtroendet att sitta såsom ledamot i denna kammare, så vill man gärna föra fram sin egen uppfattning, och jag kan icke finna annat än att det skall kunna gå för sig att genomföra denna lilla enkla reform, så att kronofogdetjänsterna så småningom blifva afskrifna och länsmännen få öfvertaga de befattningar, som kronofogdarna förut haft.

Herr talman, på grund af hvad jag nu anfört tillåter jag mig att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Daniel Perssons, min med fleres reservation.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet grefve Hamilton: Herr talman, mina herrar! Jag hoppas kammaren ursäktar, att jag anser mig nödsakad att rikta några anmärkningar af mera personlig art mot herr Sjö med anledning af hans sista anförande.

Han sade, att jag hotat kammaren med införande af gendarmeri i Sverige, och han protesterade mot att på det sättet blifva behandlad från statsrådsbänken. Jag förstår icke, huru man kan fälla ett sådant uttryck med anledning af hvad jag anförde. Jag har icke »hotat» vare sig herr Sjö eller kammaren eller Sveriges rike med någonting. Jag har påvisat, att alla hittills gjorda försök att lösa den föreliggande frågan — och dessa försök ha varit många — ha resulterat däri, att om man sammanslår kronofogde- och länsmanstjänsterna måste man skaffa nya funktionärer för polisväsendet, och jag har sökt påvisa, hvartill detta enligt min tanke skulle leda. Herr Sjö sade, att han kunde åberopa, att en landssekreterare sagt honom, att kronofogdetjänsterna lätt kunde indragas. Ja, det skulle jag också kunna säga. Jag vet icke någon ämbetsmannabefattning i Sveriges rike, som man icke skulle kunna indraga — det gäller endast, herr Sjö, hvad man skall sätta i stället!

Herr Sjö yttrade vidare, att jag framlagt detta förslag endast därför, att jag trodde detsamma vara det lättaste att få igenom här i Riksdagen, och för att icke någon villrådighet skulle förefinnas om hvad han därmed åsyftade, sade han, att om blott den goda viljan funnits, hade förslaget varit heft annorlunda. Med anledning häraf

ber jag få meddela, att jag på det lifligaste deltog i de förberedande förhandlingar, som förekommo inom civildepartementet och hvilka föregingo den s. k. landsstatskonferensen, att jag med största intresse ägnade mig åt frågan om möjligheten att indraga kronofogdetjänsterna, samt att jag vidare på landsstatskonferensen fungerade såsom ordförande inom den delegation, som uppgjorde ett motförslag till det Hofman-Bangska förslaget och därvid sökte så mycket som möjligt se till, om man icke kunde tillmötesgå det gamla önskemål i detta afseende, som förefunnits här i kammaren. Det var med stor smärta och ledsnad, som jag af resultatet utaf dessa undersökningar måste sluta till att en dylik indragning för närvarande icke kunde gå för sig. Herr Sjö har full rätt att bestrida min förmåga och duglighet, men jag protesterar, då han vill bestrida min goda vilja.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Herr Asker: Herr talman, mina herrar! Villigt skall jag medgifva, att jag är en af dem, som lifligt intressera sig för en sammanslagning af kronofogde- och länsmanstjänsterna, men då hvarken löneregleringskommittén i sitt betänkande förebragt någon utredning i sådant syfte och ej heller inom den delegation af representanter för länsstyrelserna, som förra året sammanträdde inför statsrådet och chefen för civildepartementet, flertalet ville gå med på denna frågas lösning i sådan riktning, har jag funnit det helt naturligt, att regeringen efter en åtta-årig utredning af frågan ansett sig icke längre kunna vänta med att framlägga proposition angående ordnande af löneförhållandena vid landsstaten.

Min tanke hade varit att göra de blifvande fögderi- eller landsfiskalsdistrikten, hvad man nu skulle kalla dem, så små, att hvarje tjänsteman skulle ha kunnat fullgöra såväl åklagareuppgiften som ock uppbördsskyldigheten. Men då man i det hänseendet saknade all utredning om hvilka kvalifikationer en sådan tjänsteman borde hafva, och icke kunde peka på det ekonomiska resultatet, hvilket lätt kunde falla så ut, att det blefve dyrare än med det nu föreliggande förslaget, kunde man icke heller framlägga något förslag i den vägen, förrän en sådan utredning skett.

Anledningen, hvarför jag för min del icke vågar sätta kronofogdar och länsmän på *extra* stat, är den, att jag befarar, att vi då icke skulle få några sökande till kronofogdeförordnanden. Jag ber att få åberopa ett exempel härpå. Det var helt nyligen en länsnotarie, som stod på första förslagsrummet till kronofogdetjänst, men så snart han fick veta att fråga uppstått om sammanslagning af kronofogde- och länsmanstjänsterna, återtog han sin ansökan till kronofogdetjänsten, och han är ännu obefordrad.

Här har talats om mångskrifveri. Jag är den förste att erkänna, att sådant förekommer, och vi ha under många år i landsstaten arbetat på att så mycket som möjligt få bort detta. Jag kan i det afseendet såsom exempel åberopa, att 1878—79 hade länsstyrelsen i Västernorrlands län att handlägga 14- å 15,000 ärenden; däraf kommo 10,000 på landskansliet och 4- å 5,000 på landskontoret. Vi skrefvo tergalresolutioner, som det heter; man slog omslag om handlingarne och skref beslutet på akten för att icke uttänja expeditionen med

Angående  
lönereglering  
för landsstat-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

onödig rubrik och recit. Det anmärktes visserligen under hand från Svea hofrätt, att detta var oformligt, men det gick likväl och går fortfarande ledigt och lätt för sig i många län. Hvad vidare korrespondensen tjänstemännen emellan beträffar, är det numera föreskrifvet, att kronofogdarne kunna korrespondera direkt med hvarandra. Detta har visserligen medfört en annan olägenhet, nämligen den, att det händer, att, då en kronofogde i ett län vänder sig till en kronofogde i ett annat län i och för erhållande af redovisning, han icke får sådan lika säkert som genom länsstyrelsen, men detta kan ju afhjälpas därigenom, att han i så fall gör anmälan hos sin egen länsstyrelse eller i det län, där den redovisningsskyldige kronofogden har sitt distrikt, och redovisningen kommer säkerligen utan vidare dröjsmål.

Sedan har det talats om köpeskillingslikvider vid exekutiva auktioner. Man har sagt att dylika förrättningar äro mycket lätta, och det kan nog vara sant, om inga invecklade förhållanden därvid förekomma; men jag har hört till och med ledamöter af högsta domstolen fälla det omdöme, att köpeskillingslikvider för exekutivt försålda fastigheter mången gång kunna räknas till de svåraste målen, när det gäller gemensamma inteckningar i flera fastigheter, vare sig dessa fastigheter blifvit försålda på en gång eller hvar för sig, ty då uppstå alltid svårigheter att i enlighet med lagens bestämmelser räkna ut det belopp, som skall tillkomma den ena och den andra.

Med åberopande af hvad jag sålunda anfört, anser jag rättast, att Riksdagen nu godkänner statsutskottets förslag och sätter kronofogdar och länsmän på ordinarie stat, hvilket dock enligt mitt förmenande icke bör hindra, att Kungl. Maj:t, vare sig någon skrivelse därom aflåtes från Riksdagen eller ej, må kunna företaga en utredning om, huruvida, under hvilka förhållanden och på hvilka villkor kronofogde- och länsmansbefattningarna må kunna sammanläs. Då det dröjt i 35 år — jag räknar från år 1873, då fråga först uppstod om indragning af landtränmästaretjänsterna — till dess att den frågan nu fått sin lösning, vågar jag hoppas, att man om 10 eller 12 år skall kunna få klart för sig, huruvida icke kronofogde- och länsmanstjänsterna skulle kunna förenas till en tjänst. Det är under sådana förhållanden, som jag, herr talman, ber att få yrka bifall till statsutskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Kronlund: Herr talman, mina herrar! Herr civilministerns anförande här i afton utgår ju i själfva verket därifrån, att det är bra, som det är. Gent emot dem, som här i kammaren uttryckt en önskan om en indragning af kronofogdetjänsterna, åberopar herr civilministern det rent negativa resultat, som den af honom föranstaltade utredningen visat. Ser man efter, hvilken denna utredning egentligen är, finner man, att den utgöres af två promemorior med förslag i ämnet, hvilka promemorior utarbetats dels af en landsstatstjänsteman, dels af den här omnämnda landsstatskonferensen. Denna utredning torde emellertid ej få anses vara af den genomgripande och grundliga art, som man kunde ha rätt att fordra, när det gäller en lönereglering, som, enligt hvad jag vill minnas, kräfver en ökad kostnad af 1,600,000 kronor. Vi ha dock rätt, mina herrar, att när ett

så stort löneregleringsförslag som detta framkommer, kunna fordra af regeringen, att den i möjligaste mån söker tillgodose de önskemål i afseende å förenklingar och dylikt, som göra sig gällande inom Riksdagen. Det är emellertid detta, som det synes mig, att herr civilministern i detta fall icke gjort.

*Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Herr civilministern har så mycket talat om hvad som skulle blifva följden af en indragning af kronofogdetjänsterna, och han har därvid åberopat den af en landsstatstjänsteman, kronofogden Hofman-Bang, gjorda utredningen, af hvilken framgår, att, för den händelse kronofogde- och länsmansbefattningarna sammanslås, 900 landtpoliser blefve af nöden. Men herr civilministern glömde därvid nämna, att enligt det af den nyssnämnde kronofogden uppgjorda förslaget skulle antalet fögderitjänstemän uppgå till 200, medan deras antal enligt det nu föreliggande kungl. förslaget skulle blifva mer än 600, hvilket dock är en ofantlig skillnad. Jag kan sålunda för min del icke finna annat, än att den af kronofogden Hofman-Bang föreslagna ordningen förenklar och förbilligar det hela. Hvad gendarmeriet beträffar, så vill nog herr civilministern — det må ursäktas mig, att jag säger det — skrämma Andra Kammaren med detsamma ungefär så, som man skrämmer barnet med busen. Jag tror för min del, att om i framtiden ett förslag om ett dylikt gendarmeri skulle här komma fram, Andra Kammaren är mannen att säga nej till detsamma, om den icke vill ha det.

Herr civilministern sade vidare, att åklagaremakten här uti vårt land hade ett godt stöd just uti kronofogdarne. Jag tror för min del, att kronofogdarne såsom sådana äro till hufvudsaklig del kamerala tjänstmän och därför ingalunda lämpade till åklagare. Skall man tänka sig en ombildning af vår åklagaremakt, måste nog denna ske på helt andra vägar än genom att lägga åklagaremaktens tyngdpunkt i kronofogdarnes händer. Jag vill härvidlag blott peka på en institution, som vi för närvarande ha, nämligen landsfiskalsinstitutionen. Denna behöfver blott utvecklas och stärkas för att man där skall finna en lämplig åklagaremakt just för sådana diskreta och ömtåliga fall, där en särskildt kvalificerad åklagare kräfves, nämligen i fråga om vissa gröfre brott.

Herr civilministern yttrade på förmiddagen, att han i detta löneregleringsförslag bjöd på mycket genomgripande reformer. Hvari bestå då dessa reformer? Om man undantager hvad som rör polisväsendets ordnande, hvilket kan sägas vara en utvidgning af själfva förslaget, innebär detsamma noga sedt endast minimala reformer, nämligen indragning af landtränmästaretjänsterna — hvilket naturligtvis är ett steg i rätt riktning — och vidare, såsom ett surrogat för hela denna länge närda önskan hos Andra Kammaren om kronofogdebefattningarnas slopande, indragning af 12 kronofogde- och 30 länsmansbefattningar. Men detta kan jag verkligen icke karakterisera såsom mycket genomgripande reformer, utan såsom i hög grad minimala sådana.

Jag ber att i öfrigt få hänföra mig till de skäl, som äro anförda af herr Daniel Persson jämte flera hans meningsfränder, och anhåller jag att få yrka bifall till den af honom afgifna reservationen.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet grefve Hamilton: Herr talman! Jag skall icke upptaga tiden med att bemöta herr Kronlund i öfrigt. Jag tror, att om han lyssnat till hvad jag sagt förut, åtskilligt af hvad han yttrade skulle varit osagdt. Blott en förebräelse, som han riktade mot mig, kan jag icke låta stå oemotsagd. Han förklarade, att det icke kan sägas, att civilministern förberedt denna fråga på ett tillbörligt sätt, ty det finnes i själfva verket ingen annan utredning än två promemorior, som utarbetats, den ena af en kronofogde och den andra af den så kallade landsstatskonferensen, som var samlad här några dagar i höstas, och han höll före, att en bättre utredning behöfts uti frågan. Jag ber att få fästa herr Kronlunds uppmärksamhet på att dessa promemorior af herr Hofman-Bang, hvilken promemoria var resultatet af ett föregående arbete i civildepartementet, och af landsstatskonferensen voro ju blott ett sätt att förfara inom departementet vid behandlingen af den utredning, som skett genom löneregleringskommittén. Jag tror verkligt, att det är ganska ovanligt, att ett förslag och en utredning, som gjorts inom en kommitté, behandlas så grundligt inom departementet, som här skett, nämligen att först civilministern tillkallar en sakkunnig och rådgör med honom — och för öfrigt rådgjorde han äfven med andra — och en promemoria utarbetas, som förelägges en konferens af sakkunniga. Jag vågar därför uttala, att herr Kronlunds påstående, att dessa promemorior af Hofman-Bang och konferensen skulle vara den enda utredningen härvidlag, icke är med verkliga förhållandet öfverensstämmande.

Herr Åkerlund: Det nämndes här för en stund sedan, att på sina håll å landsbygden uttalanden blifvit gjorda därom, att kronofogdarne borde bibehållas. Ja, så länge lönerna stå vid samma nivå som för närvarande, kunde sådana uttalanden göras, men jag är viss om, att därest man haft reda på hvilka ofantliga löneförhöjningar, som föreslagits Riksdagen i denna del, skulle dylika uttalanden icke förekommit. Jag har egentligen begärt ordet för att nämna, det jag alls icke instämmer med herr Daniel Persson däri, att icke länsmännen hädanefter, om de blefve ensamma, behöfde större kompetens än hvad som nu är dem ålagd. Det är ingalunda obilligt, anser jag, att man fordrar större kompetens af dem, när de få dessa ganska betydliga lönebelopp sig tillförsäkrade. Jag är dessutom ganska viss därom, att en hel del af de yngre länsmännen redan nu ha en kompetens, som nära nog är jämförlig med kronofogdarnes. I likhet med hvad herr Thorsson på förmiddagen yttrade, skulle jag vara ganska intresserad för att någon som helst löneförhöjning, vare sig till kronofogdar eller länsmän, icke måtte komma i fråga, förrän man finne se en ordentlig instruktion för dem, ty när det går så till, som herrarne känna litet hvar, att den ena länsmannen sköter sig ytterst samvetsgrant och ligger i sent och bittida för att fullgöra sitt kall, den andre däremot knappast på något sätt eller högst obetydligt sköter sin tjänst och låter den handhafvas af den ena unga spolingen efter den andra, när så är fallet, behöfva vi sannerligen en ny instruktion för dem, så att äfven allmänheten vet hvad de ha för ålig-

ganden, men då jag likväl hoppas, att Kungl. Maj:t skall se till, att det därvidlag blifver ordning och skick i vårt land, skall jag icke nu göra något annat yrkande än det jag nyss gjorde, nämligen om bifall till reservationen.

*Angående  
lönerreglering  
för landsstaterna i länen  
m. m.*

(Forts.)

Herr Hammarlund: Herr talman! Efter utgången af den vötering, som ägde rum på förmiddagen, är det naturligt, att jag icke nu ämnar yrka bifall till den af mig och herr Larsson i Lund afgifna reservationen i den nu föredragna afdelningen. Kammaren har icke velat vara med om vår reservation med yrkande om afslag på lönerregleringen för landssekreterare och landskamrerare, och att man skulle begära ett nytt förslag samt att därvid skulle tagas i öfvervägande frågan om dessa tjänstemäns sportler. Under sådana omständigheter skall jag icke här göra ett liknande yrkande rörande fögderitjänstemännen, utan kommer jag i stället att yrka bifall till herr Daniel Perssons reservation. Den går visserligen icke så långt som vår reservation, men den är i alla fall ett steg i samma riktning. Herr Daniel Persson har emellertid — tyvärr — icke i sin reservation vidrört den enligt mitt förmenande mycket viktiga frågan om sportlerna. I den af mig och herr Larsson i Lund afgifna reservationen ha vi, på samma sätt som i föregående afdelning, hemställt, »att Kungl. Maj:ts förevarande proposition i hvad den afser fögderiförvaltningen icke må af Riksdagen bifallas, samt att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes dels taga under förnyad ompröfning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och öfverflyttande af deras tjänsteälligganden på länsmännen, dels utreda i hvad mån de kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän tillkommande sportler må antingen indragas till statsverket eller upphöra att utgå samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan pröfning och utredning kan föranleda; —.»

Om kronofogdetjänsterna blifva indragna, skola deras sportler ändå stå kvar? Länsmännen skulle väl då få del af dessa, och det blefve ganska afsevärda sportler för dem. Det hufte, till hvilket jag hänvisade på förmiddagen, innehåller äfven uppgift om dessa förevarande tjänstemäns extra inkomster i tjänsten. Man finner där, att det är ganska betydliga belopp, som de åtnjuta i extra inkomster. Jag skall endast tillåta mig att framhålla, att af kronofogdarne hade exempelvis under åren 1901—1904 sex stycken mellan 2,000 och 2,500 kronors extra inkomster, en mellan 2,500 och 3,000 kronor och två hade öfver 3,000 kronor i extra inkomster. Beträffande häradsskrifvarne så gäller det, att tio stycken hade mellan 2,000 och 2,500 kronors extra inkomster, tretton hade 2,500 till 3,000 kronor och tolf mer än 3,000 kronor. Länsmännens extra inkomster voro afsevärdt mindre, men det var i alla fall sju länsmän, som hade mellan 800 och 1,000 kronor och tolf, som hade öfver 1,000 kronor. Det är ju onckligen saker, som borde tagas hänsyn till vid en sådan lönerreglering som denna. Jag vill emellertid uttala den förhoppning, att om herr Daniel Perssons förslag föranleder till någon åtgärd, Kungl. Maj:t då äfven skall taga under förnyad ompröfning frågan om sportlerna, och under uttalande af denna förhoppning är det, som jag kan vara med om att yrka bifall till herr Daniel Perssons reservation. Skulle emellertid denna

Angående reservation icke antagas, utan kammaren skulle här liksom vid de flesta föregående punkter ställa sig på utskottets sida, så tror jag det vore riktigt, att vi äfven här fattade ett beslut om en skrivelse liknande den, som herr Daniel Persson föreslagit angående landssekreterare och landskamrerare, och jag skall därför tillåta mig att, innan diskussionen i denna andra afdelning afslutas, framställa det förslag, hvartill förhållandena kunna föranleda.

För närvarande inskränker jag mig här att yrka bifall till herr Daniel Perssons reservation.

Med herr *Hammarlund* förenade sig herrar *Larsson* i Lund och *Mallmin*.

Herr Andersson i Västra Nöbbelöf: Herr talman, mina herrar! Då jag inom utskottet har bidragit till det slut, hvartill utskottet kommit, så ber jag att få gifva några skäl, hvarför jag ställt mig på den ståndpunkten.

Här är nu sagdt, att vi skulle söka dra in kronofogdetjänsterna och att detta icke skulle vara omöjligt. Nej, jag har icke hört någon, som framfört den åsikten, att det skulle vara omöjligt att draga in dem; jag tror, att det skulle gå lätt för sig, men hvad det resulterar i är en helt annan sak. Man måste ha klart för sig, hvad det är man egentligen vill i sådant fall. Är det meningen, att man skall få det billigare, om kronofogdetjänsterna indragas? Jag tror, att det är många som hålla på att det skulle bli så. Jag har däremot den öfvertygelsen, att det blir väsentligt dyrare, om så skedde. Skulle det bli så, att vi skulle ha en kronofogde inom hvarje domsaga, såsom föreslagits, så skulle det bli 120 stycken kronofogdar; men nu är här endast föreslaget 108; alltså kan jag icke förstå att det förra skulle kunna bli billigare. Det är en besynnerlig beräkning. Om man skulle utvidga fjärdingsmannainstitutionen, så skulle fjärdingsmännen blifva skolade och undergå examen. Jag tror, mina herrar, att församlingarna icke skulle blifva vidare glada öfver att få aflöna dylika skolade personer i stället för den nuvarande fjärdingsmannen. Jag tror icke det skulle vara någon ekonomisk vinst för vare sig den ena eller andra. Hvad ekonomien beträffar, är det alldeles misslyckadt att dra in kronofogdetjänsterna, i synnerhet när man på samma gång tar i betraktande, att, hvilket ingen vågat bestrida, länsmännen, när de sålunda skulle få kronofogdarnas åligganden, måste aflönas mycket högre, än hvad de nu äro. Om man tänker sig, att aflöningen för nuvarande antalet länsmän, som är 500, ökas med 500 kronor, hvilket jag tror ingen anser vara för mycket, så blir det i alla fall en summa på öfver en kvarts million. Om man vidare tar hänsyn till, att under denna öfvergångstid — vi veta icke hur länge den räcker — slippa dessa landtstatstjänstemän betala någon afgift till sin pensionering, så gör detta, som jag nämnde, minst 50,000 kronor årligen. Äfven detta spelar en ganska väsentlig roll.

Slutligen, om förslag komma fram om kronofogdetjänsternas indragning, tro herrarne då, att man kan komma med ett förslag, som är billigare än detta? Nej, det är alldeles omöjligt, helt enkelt där-

för, att de löner, som länsmännen nu skulle få utan att därför ha betalat pensionsavgifter, skulle väl då än ytterligare regleras. Men det går ju icke för sig. Det har väl herrarne erfarit så många gånger förut vid de lönerregleringar, som ägt rum, att det icke är möjligt att minska löneinkomsterna, utan att dessa i stället höjas, åtminstone med det belopp, hvartill pensionsavgifterna uppgå.

Angående  
lönerreglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Hur man än ser saken, blir det i ekonomiskt afseende en ren förlust, och då förstår jag sannerligen icke, hvad man skall vinna med ett dylikt förslag. Men jag medger villigt, att en stor del af dessa tjänstemän ha vissa tider mycket lindriga göromål, men det kan ju icke hjälpas. Skulle kronofogdarnes åligganden öfverflyttas på länsmännen, så få nog dessa så mycket att göra, att de icke kunna ägna sin tid åt polisväsendet. Och säga hvad man vill, men jag tror icke, att det går för sig att undvara polisväsende på landsbygden. Vi ha nere hos oss gjort den erfarenheten, att vi nödgats anskaffa ridande polis förutom den bevakning, som åstadkommes genom kronobetjäningen, och vi kunna vara vissa om, mina herrar, att den dag kommer, då samma behof gör sig gällande äfven i andra delar af landet. När man finner, att det blir ökade utgifter utan några fördelar, blir man betänksam. Man har sagt, att mångskrifveriet skulle i så hög grad förenklas. Ja, det är nog sant, att det kan blifva förenkladt, men det är påvisadt i dag, att mångskrifveriet är i viss mån redan afskaffadt, och det kan sålunda i det afseendet icke blifva så värst mycket bättre än det varit förut.

Af allt detta kan jag icke finna annat, än att om vi skulle taga bort kronofogdarne, hvilket nog går mycket lätt för sig, så blir det i alla fall icke billigare fördenskull.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i den nu föredragna punkten.

Herr *Petersson* i Dänningelanda instämde häruti.

Herr *Lundell*: Man må tala, hur man vill, om den ekonomiska sidan af saken och säga, att det skall bli dyrare att indraga kronofogdetjänsterna än att bibehålla dem, men jag vill likväl framhålla, att om man genom ett förändradt arbetssätt kan med samma antal personer åstadkomma mera arbete, blir detta gifvetvis en besparing. Jag är alldeles öfvertygad om att man kan draga in en hel del äfven af de kronofogdebefattningar, som skulle finnas kvar enligt utskottets förslag, och om man det gör och icke sätter till några andra tjänstemän i stället, så har man ovillkorligen gjort en besparing, och denna besparing har då åstadkommits genom att förenkla arbetssättet och icke genom att öka göromålen för en viss tjänstemannaklass.

Jag tror, att en länsman kan utföra de polisgöromål, som han nu har, fullkomligt lika bra, om ett antal kronofogdetjänster indragas.

Därtill kan man komma genom ett bifall till reservationen, till hvilken jag skall be att få yrka bifall.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.

(Forts.)

Herr Lindblad i Närlunda: Herr talman! Jag skall be herr Hans Andersson i Västra Nöbbelöf om ursäkt, att det går att bevisa, att man kan göra besparingar på det af mig anvisade sättet, om man ej vill gå någon annan väg.

Vi hafva 121 domsagor i vårt land. Statsutskottet föreslår nu själf 108 kronofogdetjänster. Sälunda behöfs det blott en ökning af 13 dylika tjänster med kronofogdekompetens för att få en landsfiskal i hvarje domsaga. På samma gång skulle man i dessa distrikt kunna indraga 121 länsmanstjänster; ställer man nu 13 nya kronofogdar mot 121 länsmän, hvilkas funktioner skulle kunna fullgöras af de nya kronofogdarne eller landsfiskalerna, så blir det en högst väsentlig besparing. Det är en utredning härom och en verklig utredning, som man nu bör begära hos Kungl. Maj:t, och det kan då vara lämpligt — som en ärad talare, hvilken icke själf tillhör landsstaten, föreslagit — att icke låta bara *landsstatstjänstemännen* yttra sig vid den utredningen.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Här har talats om indragning af kronofogdetjänster och huruvida ortsbefolkningarna skulle känna sig tilltalade däraf.

I den kungl. propositionen är intagen en redogörelse öfver ämbetsverkens utlåtanden i denna del. Jag vill endast påpeka ett par fall från Jönköpings och Kronobergs län.

För Jönköpings län har löneregleringskommittén föreslagit indragning af 1 kronofogde- och 1 häradsskrifvartjänst samt 3 länsmanstjänster.

Ortsinvånarne i detta län hördes, och de ansågo, att det kunde gå för sig att dela upp ett fögderi på tvänne andra. Konungens befallningshafvande har förordat ett sådant sätt att gå till väga, och Kungl. Maj:t har nu framlagt förslag i öfverensstämmelse med ortsinvånarnas och länsstyrelsens önskningsar.

Beträffande länsmansdistriktsindelningen hade löneregleringskommittén föreslagit indragning af 3 länsmanstjänster, men ortsinvånarna sade på möten, till hvilka de kallats, att det icke ginge för sig att indraga dessa. De motsatte sig hvarje indragning af någon länsmanstjänst. Således se herrarne, att det svenska folket icke alltid vill veta om dessa indragningar, ty när befolkningen genom kungörelse kallats att yttra sig öfver ett sådant förslag, så motsätta de sig alla ändringar, men det oaktadt har Kungl. Maj:t föreslagit indragningarna.

Om vi nu se, hur det förhåller sig i Kronobergs län, så har löneregleringskommittén föreslagit indragning af 1 kronofogde-, 1 häradsskrifvare- och 1 länsmanstjänst. Det gick där på samma sätt som i landet i öfrigt. Det står här i propositionen: »Ehuru såväl ortsinvånarna som vederbörande tjänstemän bereds tillfälle att öfver förslaget yttra sig, har ingen begagnat sig däraf».

Hvad har det då för intresse att indraga tjänster, när, ehuru ortsbefolkningen genom en kungörelse kallats att sammankomma för

att öfverlägga om indragning af vissa tjänster, icke någon begagnar sig däraf. Så står det till där nere.

Men i alla fall har Kungl. Maj:t lyssnat till Konungens befallningshafvande och funnit, att det går för sig att sammanslå 2 fögderier till 1 och att indraga 1 kronofogde- 1 länsmans- och 1 härads-skrifvarettjänst.

Jag får för min del säga, att, när man ser, att befolkningen, om den gitter yttra sig, yttrar sig i motsatt riktning mot löneregleringskommitténs förslag, och att den i andra fall blir hemma utan att vilja veta om förslaget, så anser jag det vara bevisadt, att man äfven i Småland, i Jönköpings och Kronobergs län vill bli vid det gamla.

Jag har endast velat åberopa detta; det är ju offentliga handlingar.

Öfverläggningen var härmed slutad. Därunder hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock afslag därå och bifall i stället till den af herr Persson i Tällberg med flere vid detta moment afgifna reservationen. Herr talmannen, som nu gaf propositioner å dessa yrkanden, förklarade sig anse det förstnämnda yrkandet vara med öfvervägande ja godkänt. Men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen denna omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i andra punkten mom. A i utskottets förevarande utlåtande n:o 90, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan bifallit den af herr Persson i Tällberg med flere vid detta moment afgifna reservationen.

Voteringen utföll med 77 ja, men 131 nej, hvadan kammaren med afslag å utskottets hemställan bifallit den af herr Persson i Tällberg med flere afgifna reservationen.

Härefter föredrogs *mom. B*, därvid ordet begärdes af

Herr Persson i Tällberg, som anförde: Med anledning af det beslut kammaren nyss fattade tillåter jag mig yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Vidare yttrades ej. Efter af herr talmannen gjorda propositioner i ämnet biföll kammaren den af herr Persson i Tällberg med flere vid momentet afgifna reservationen.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Angående  
lönereglering  
för länsssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

*Punkterna III och IV.*

Hvad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten V*, angående polisväsendet på landsbygden.

Kungl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor att, hufvudsakligen under de i statsrådsprotokollet öfver civil-ärenden den 21 februari 1908 angifna villkor för åtnjutande af bidrag från anslaget, användas till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, där sådan kunde af förhållandena påkallas, under medgifvande tillika, *dels* att af detta anslag ett belopp af 10,000 kronor finge i län, där länsdetektiv ej anställts, användas till åtgärder i särskilda fall för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande och gripande, *dels* att Kungl. Maj:t finge af anslaget använda lämpligt belopp till årsarfvode åt en polistjänsteman, som förordnades att inom civildepartementet biträda ej mindre vid uppläggning och förande af register öfver den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskärer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande af polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet af frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall, *dels ock* att Kungl. Maj:t finge af detta anslag redan för år 1908 använda ett belopp af 10,000 kronor för det med anslaget afsedda ändamål.

Uti motionen n:o 53 inom Första Kammaren hade herr *C. H. von Mentzer* hemställt, att Riksdagen måtte på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor eller det lägre belopp, som statsutskottet kunde finna sig föranlåtet föreslå, att hufvudsakligen på det sätt, i motionen angifvits, användas till aflöning och underhåll af bemälda polisstyrka, där sådan kunde af förhållandena påkallas, under medgifvande tillika af hvad den kungl. propositionen för öfrigt i ärendet innehöle.

Vidare hade herr *Lindberg m. fl.* uti motionen n:o 274 föreslagit, att Riksdagen ville, med afslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, för år 1909 höja det nu å extra stat utgående anslaget af 135,000 kronor för förstärkt polisbevakning å landet samt för gröfre brotts upptäckande med 15,000 kronor eller till 150,000 kronor.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med afslag å herr von Mentzers och herr Lindbergs m. fl. ovanberörda motioner, den förstnämnda i hvad den skilde sig från Kungl. Maj:ts framställning, måtte på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor att, hufvudsakligen under de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 21 februari 1908 angifna villkor för åtnjutande af bidrag från anslaget, användas till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, där sådan kunde af förhållandena på-

kallas, under medgifvande tillika, *dels* att af detta anslag ett belopp af 10,000 kronor finge i län, där länsdetektiv ej anstälts, användas till åtgärder i särskilda fall för gröfre brotts upptäckande och för brytares efterspanande och gripande, *dels* att Kungl. Maj:t finge af anslaget använda lämpligt belopp till årsarfvode åt en polistjänsteman, som förordnades att inom civildepartementet biträda ej mindre vid uppläggnig och förande af register öfver den polisstyrka, som kunde komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande af polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet af frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall, *dels ock* att Kungl. Maj:t finge af detta anslag redan för år 1908 använda ett belopp af 10,000 kronor för det med anslaget afsedda ändamål.

Angående  
lönereglering  
för landsstäm-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Reservation hade emellertid afgifvits af herrar *Persson* i Tällberg, *Sjö*, *Hammarlund*, *Wiklund* och *Larsson* i Lund, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i hvad den afsåge polisväsendet på landsbygden, endast i så måtto måtte af Riksdagen bifallas, att de nu å extra stat utgående anslagen för förstärkt polisbevakning å landet samt för gröfre brotts upptäckande å sammanlagdt 135,000 kronor höjdes för år 1909 med 25,000 kronor eller till sammanlagdt 160,000 kronor.

Utskottets hemställan föredrogs, hvarefter

Herr Hammarlund yttrade: Herr talman! I denna punkt är afgifven en reservation af mig och herrar Daniel Persson, Sjö, Wiklund och Larsson i Lund, i hvilken yrkas, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i hvad den afser polisväsendet på landsbygden, endast i så måtto må af Riksdagen bifallas, att de nu å extra stat utgående anslagen för förstärkt polisbevakning å landet samt för gröfre brotts upptäckande å sammanlagdt 135,000 kronor höjas för år 1909 med 25,000 kronor eller till sammanlagdt 160,000 kronor.

Denna reservation var ursprungligen skrifven som ett led i mitt allmänna afslagsyrkande. Med den utgångspunkt jag tagit i fråga om denna proposition var det klart, att jag icke kunde vara med om annat än sådant, som afsåg en ökning i hittills utgående anslag, men däremot icke taga med under hufvudtiteln begärda nya anslag. Reservationen har emellertid omfattats äfven af utskottsledamöter, som i löneregleringsfrågan haft en annan mening än jag, hvilket visar, att frågan kan ses oberoende af denna.

Onekligen föreligga ock skäl att icke lämna bifall till den nya organisation, som ifrågasatts såsom en anordning tills vidare, som en nödfallsåtgärd för tillfället. Förslaget lider för visso af åtskilliga brister, och detta är icke underligt, då det tillkommit i största hast. Det var i november månad förra året, som det såg dagen. Sedan var ärendet utsändt till länsstyrelserna och till stadsfullmäktige i de större städerna, för att de skulle yttra sig häröfver, och nu föreligger det som en kungl. proposition. Fem länsstyrelser ha ansett, att förslaget icke är praktiskt och välbetänt. Andra länsstyrelser nöja

Angående  
lönereglering  
för landsstäm-  
morna i länen  
m. m.

(Forts.)

sig med att säga, att de icke ha något att däremot erinra. Man kan sålunda icke säga, att länsstyrelserna, som saken närmast gäller, ha med någon större entusiasm omfattat detta förslag.

För min del tror jag, att vi hellre än att antaga detta stycke-  
verk böra uppskjuta afgörandet för att vinna en för vårt land mera  
ändamålsenlig, mera enhetlig organisation af polisväsendet.

I Stockholms stadsfullmäktige har jag varit med om att svara  
ja till den framställning, som gjorts af Kungl. Maj:t i detta fall. Jag  
ansåg, att, då Kungl. Maj:t önskade en samverkan, stadsfullmäktige  
icke borde ställa sig afvisande. Detta är en ståndpunkt, som de  
flesta stadsfullmäktige intagit. De ha icke heller med någon större  
entusiasm omfattat detta förslag, men icke velat säga nej.

Nu gäller det att bedöma frågan ur statssynpunkt, och då tror  
jag, att förslaget icke är tillfredsställande. Under sådana omständig-  
heter vill jag yrka bifall endast till ett anslag å 160,000 kronor. Det  
förekommer på sidan 185 i utlåtandet en förteckning öfver hur de  
begärda beloppen skulle användas, och däraf framgår, att Kungl.  
Maj:t begärt 150,000 kronor till förstärkning af ordningspolisen å  
landsbygden och vidare 10,000 kronor till åtgärder i öfrigt för gröfre  
brotts upptäckande och förbrytares efterspanande. Dessa två belopp,  
sammanlagdt 160,000 kronor, ha reservanterna velat vara med om att  
bevilja. Däremot allt, som gäller ridande polis och detektiva station-  
er och aftal med städer om 150 man reservpolismanskap samt trans-  
port och underhåll däraf, ha vi icke kunnat vara med om.

På grund af hvad jag nu anført, ber jag få hemställa om bifall till den  
af mig och herr Daniel Persson m. fl. afgifna reservationen.

Vidare anförde:

Herr Lundell: Jag tror, att det sätt, hvarpå enligt Kungl. Maj:ts  
förslag, hvilket i hufvudsak af utskottet blifvit tillstyrkt, det extra  
polisväsendet skulle anordnas, är mycket lämpligt. Det polisväsende  
vi i allmänhet ha på landsbygden, representeradt af länsmän och  
fjärdingsmän, fungerar bra sådant det är, men vid utomordentliga  
tillfällen kan det behövas en extra anordning, och för sådana fall  
tror jag, att den här föreslagna är den mest lyckligt funna, som kan  
åstadkommas. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Larsson i Lund: Herr talman! Jag anhåller att i likhet  
med den förste ärade talaren få yrka afslag å utskottets hemställan  
i denna punkt och bifall till reservationen. Och jag skall be att  
något närmare få redogöra för de skäl, på hvilka jag i detta fall  
stöder mig. I hufvudsak sammanfalla de med de af herr Hammar-  
lund framförda, men jag vill tillägga något, som det kan vara skäl  
att tänka på, innan man bestämmer sig för att taga detta förslag  
som en tillfällighetsåtgärd. Denna anordning kan nämligen lätt bli  
och bär i sig frö till något helt annat än en tillfällighetsåtgärd.

Omsorgen om upprätthållandet af ordning och säkerhet har i  
alla tider här i landet hvilat icke på staten, utan på kommunen. Så  
är det i alla stadssambällen, att det är kommunen, som får bära

denna omsorg, och de större landskommunerna, landstingen, ha också i sin mån fått, hvar efter sin ords behof, sörja för de åtgärder, som erfordras för ordning och säkerhet. I det län, jag tillhör, har landstinget redan för länge sedan funnit, att andra och kraftigare åtgärder erfordras för ordningen och säkerheten, än hvad fjärdingsmannainstitutionen erbjuder. Därför har inom Malmöhus län sedan flera år tillbaka funnits dels ridande polis som visat sig ha god verkan synnerligen därför, att den injagar en viss skräck på så kallade luffare, dels har sedan flera år tillbaka i samma län fungerat länsdetektiver också med god verkan. Dessa åtgärder hafva vidtagits, som nämnt är, på landstingets initiativ; och i den mån sådana anstalter inom öfriga delar af landet vidtagas på landstingens eller kommunernas initiativ må det finna sitt berättigande. Men detta förslag går långt därutöver. Här föreslår visserligen Kuugl. Maj:t närmast, att regeringen skulle träffa aftal med vissa större städer därom, att städerna skulle till statens förfogande ställa en viss anpart af sin polisstyrka. Men det bör ej förbises att i samma stund som denna städernas polisstyrka ställes under statens förfogande, öfvertager staten deras aflöning och alla utgifter för denna polistjänst. I samma stund de tagas i anspråk och aflönas af staten inträda de som statspolis. Däri ligger största faran. Därigenom bildas lätt en öfvergång till ett system som jag tror, att vi böra akta oss för, nämligen statspolis. Det kan visserligen lätt vid ett ytligt skärskådande af detta förslag te sig lämpligt, men min öfvertygelse är, att det skall komma att visa sig mycket olämpligt. Det har i ett annat sammanhang i dag talats om att genom kronofogdetjänsternas indragning behof möjligen skulle uppstå af inrättande af gendarmeri. Det tror jag icke, men jag tror att med nu föreliggande förslag öppnas dörren för gendarmeriet.

Det är min lifliga öfvertygelse att de villkor, som här uppställas, äfven om de till en början accepteras af städerna, ej komma att länge blifva beständande. Man ser redan, att en del städer ansett villkoren för låga, och man kan taga för gifvet, att det skall visa sig förenadt med olägenheter för städerna själfva att afvara en del af sin ordinarie polispersonal och därutöver förse sig med högst betydligt ökad extra polispersonal för upprätthållande af ordning och säkerhet inom stadskommunen, medan däremot en del af den ordinarie personalen möjligen skall tagas i anspråk för polistjänst på landet. Det är vidare en fråga i sammanhang med detta förslag, som ej omnämnes i propositionen, men som däremot antydes i de sakkunniges yttrande. Det är frågan om befälet för dessa poliskontingenter. De sakkunnige säga, att de ej vilja förtiga att man måste tänka på ett befäl för dessa sammandragna poliskontingenter, ett underbefäl, därför, att det ej är tillräckligt, att man sammandrager stadspolis på landsbygden och ställer den under direkt befäl af kronofogde eller länsman. Man måste bereda sig på en utgift, som, jämförd med hvad staten skulle betala för konstaplar, måste bli stor. I det fallet föreligger ej någon fullständig utredning för kostnaden. Herr talman! Jag ber att få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Häruti instämde herrar *Persson* i Tällberg och *Lindberg*.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Angående  
 lönereglering  
 för landssta-  
 terna i länen  
 m. m.  
 (Forts.)

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Herr talman, mina herrar! Jag ber att få yttra några ord angående detta förslag, ehuru det ej tycks hafva synnerligen stora sympatier inom kammaren. Jag har verkligen ansett, att förhållandena under de senare åren varit sådana, att ovillkorligen något borde från statens sida göras för att för extra ordinära förhållanden förstärka polisväsendet på landsbygden. Det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget har emellertid kasserats af de sista talarna. Herr Hammarlund sade, att det bör kasseras emedan det är ett hastverk. Jag vill erinra därom, att de sakkunniga tillsattes i oktober, i november var deras utlåtande färdigt, och den 25 januari var Kungl. Maj:t färdig med propositionen. För min del förefaller mig den tiden ganska godt tillmätt, då det gäller att behandla endast en detalj af ett förslag såsom detta här. Men måste det ej är så, att ibland kör man för fort, ibland för långsamt, men aldrig lagom. Emellertid är väl anmärkningen om ett hastverk befogad, endast om arbetet visar sig vara dåligt hopkommet. Jag har dock ej hört någon anmärkning i den riktningen eller kunnat finna, att talarna haft den uppfattningen.

Herrar Hammarlund och Larsson sade, att de ej ville vara med om en provisorisk anordning. Vilja herrarna då, att man skall på ordinarie stat upptaga det extra polisväsendet på landet? Det kan jag ej tro, då herr Larsson nyss förklarar, att staten ej bör alls bidraga till polisväsendet på landsbygden, utan att det skulle vara kommunernas ensak liksom det är städernas i hvad deras polisväsen angår. Nu har emellertid det sedan långt tillbaka varit sed här i landet, att för det extra polisväsendet på landsbygden staten och kommunerna delat kostnaderna. Detta har man velat fortsätta med. Hvad först beträffar de vanliga polisuppsyningsmännen, som anställts, så har med den utveckling, som försiggått under de senaste årtiondena, i det att köpingar, municipalsambhällen och andra större samhällen betydligt tillväxt, behovet af dem blifvit större och större. För hvarje år som gått har från olika orter kommit in ansökningar om flera och flera anställningar af polisuppsyningsmän. På de senare åren har Kungl. Maj:t ej på långt när kunnat tillgodose de anspråk, som framställts äfven i de fall, där kommuner och enskilda varit benägna att hjälpa till. Om herr Hammarlunds reservation bifalles, kommer Kungl. Maj:t att få endast ett litet tillskott, som kan täcka de värst gapande bristerna i detta extra polisväsende. Däremot räcker det ej alls till att fullfölja de tankar, man haft beträffande detektiv polis, anställande af ridande polis m. m.

Herr Hammarlund yttrade något om att polisväsendet på landsbygden borde lämpa sig efter de olika ortsförhållandena. Ja, det är just den tanken, som ligger till grund för detta förslag. Därför innebär det ej ett försök att uniformera allt lika här i landet, utan det är en mängd olika former kommunerna kunna välja. Jag tror ej det vara klokt att gå utvecklingen i förväg vare sig genom att öfver allt införa extra ordinarie polisväsende på landet eller att där införa distriktpoliser. Jag tror, att det är riktigt att gå försiktigt tillväga och göra det provisoriskt och försöksvis för att kunna se huru sakerna utveckla sig, och låta kommunerna se till, hvad de

kunna behöfva. Men jag tror ej, att landskommunerna ensamma mäktä bära de erforderliga utgifterna, ehuru de böra hjälpa till. Däremot har jag ansett, att staten ensam borde bära utgifterna för den af mig föreslagna reservpolisen. Äfven den har kasserats af reservanterna. Man har sagt, att det är en början till statspolis. Det är ej början: det är statspolis. Men det bör man akta sig för, menar herr Larsson. Huru skall man då gå till väga, om oroligheter förekomma, hvilka, som erfarenheten visat, kunna förekomma? Ja, om kammaren förkastar detta förslag, får man naturligtvis gå till väga som hittills. Man får kalla in militärmakt; det finnes ej annat att göra. Jag har emellertid trott, att, om man kunde finna något annat sätt, vore det lyckligt, så att man ej annat än i yttersta nödfall skulle nödgas kalla ihop värnpliktige för att dämpa sådana oroligheter som de, om hvilka här är fråga. Det är det förnämsta syftet med detta förslag. Jag finner, att det ej tyckes hafva sympatier i denna kammare, men hoppas, att herrarna ej taga illa upp, att jag säger, att jag ansett mig rent af pliktig att lägga fram det. Anser Riksdagen åtgärderna ej behöfliga, så har Riksdagen naturligtvis fattat sitt beslut efter moget öfvervägande och är beredd att taga konsekvenserna.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Herr Larsson i Lund. Herr talman! Då jag uppenbarligen ej uttalat mig så tydligt, att jag förebyggt att missförstås af herr statsrådet och chefen för civildepartementet, nödgas jag något närmare förklara, att jag aldeles ej ställt mig afvisande mot att staten bidrager till utgifterna för polisväsendet på landet. Tvärtom, staten bör bidraga till polisväsendet på landsbygden. Utan hvad jag ställt mig mot är, att staten inrättar statspolis. Min mening är, att hvad som erfordras för dessa tillfälliga behof böra kommunerna eller landstingen kunna anordna. På hvad sätt detta skall kunna gå till, bör efter min mening närmare utredas. I Första Kammaren finnes en motion väckt af herr von Mentzer, i hvilken det finnes något att taga vara på, om man vill söka bygga ett ordnad polisväsende på landsbygden på organisationer i orterna och ej enligt regeringens förslag engagera städernas polis. Sålunda har jag ej på något sätt ställt mig afvisande mot ett statsunderstödt polisväsende, utan mot statspolisväsende helt enkelt.

Då det nu talas om provisorium, så kan jag icke underlåta att fästa uppmärksamheten på, att sakkunnige blifvit af Kungl. Maj:t tillkallade för att utreda frågan om ordnandet af polisväsendet på landet. Dessa sakkunnige, som fått hela frågan hänskjuten till sin utredning, ha i skrifvelse till departementschefen förklarat, att de framdeles komma att öfverlämna förslag till lösning af denna fråga, men att de ansett sig böra utbryta en detalj och framlägga denna nu, och denna detalj är just den vi behandla. Jag är fullt ense med herr statsrådet därom, att åtgärder böra vidtagas för ett bättre ordnande af polisväsendet på landsbygden, särskildt då det gäller extra ordinarie tillfällen. Men jag tror icke, att brådskan med den saken är så stor, att man icke kan ha tid att afvakta det fullständiga förslag, som vi tyckas ha att vänta. Då detta förslag föreligger, kan man se,

Angående  
lönerreglering  
för landssta-  
terna i länen

m. m.  
(Forts.)

huru den ena detaljen passar in med den andra. Då kan man öfver-  
väga förslaget i dess helhet och de kostnader, det kan komma att  
medföra för statsverket.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet grefve Hamilton: Jag vill fästa uppmärksamheten på, att den siste talarens yttrande beror på ett fullständigt missförstånd. När de sakkunnige tala om att taga ut en detalj och sedan framlägga förslaget i sin helhet, så gällde den detaljen frågan om anlåtande af reservpolis från städernas polis. Men frågan i sin helhet återkom och rörde ordnandet af ridande polis, detektivpolis och annan polisstyrka på landsbygden. Detta fullständiga förslag är sålunda redan afgifvet.

Den ärade talaren förtydligade sitt förra yttrande, och däraf syntes framgå, att han icke vill, att staten ensam skall aflöna dessa poliser. Han hänvisade till herr Mentzers motion. Jag förstår icke, huru den kan begagnas som uppslag till hvad han yrkat. Men talaren lät förstå, att vägen skulle vara den, att landstingen skulle besluta denna anordning och sedan möjligen få statsbidrag. Där har sålunda Kungl. Maj:t icke mycket att göra. Det skulle bli så, att kraf ställas på landstingen, att de skulle bidraga till kostnaderna, och sedan skulle man föreslå anslag af statsmedel. Men hur skulle det ställa sig, om man lyckades få ett eller annat landsting att bidraga till denna summa af 100,000 kronor, som här har lagts på statsverket? Skulle då i de län, som lämnat bidrag, ordningen upprätthållas, men i de län, som icke lämnat bidrag, skulle man där icke upprätthålla ordningen? Eller hur skulle ordningen upprätthållas? Skall man vänta och hoppas, att den saken ta landstingen hand om? Är det så, att den ärade talaren är med om att reservpolis inrättas på det sättet, att den aflönas af staten med tillskott af kommunerna, då är det endast ordklyfveri att säga, att man är mot inrättande af statspolis.

Herr Staaff: Herr talman! I denna sak kan jag icke underlåta att gifva civilministern erkännande för det förslag, han framlagt. Enligt min uppfattning är det i synnerhet det af honom åberopade skälet, att man på allt sätt bör söka undgå nödvändigheten af att tillkalla militär och synnerligast värnpliktige i händelse af oroligheter, som talar i så hög grad för detta förslag. Jag vågar nu icke påstå, att jag kan tillerkänna mig sakkunskap i fråga om de olika möjligheter, som kunnat föreligga. Men jag kan å andra sidan icke underlåta att säga också detta, att såsom ett försök att lösa frågan synes mig den anordning, som civilministern föreslagit och Kungl. Maj:t i propositionen föreslagit, icke ha några väsentliga fel, såvidt jag kan se. Det är möjligt, att sådana framkomma, men jag kan icke förstå, att sådana fel här blifvit påpekade. Jag tror också, att kammaren skulle göra ganska väl i att icke utan vidare förkasta detta förslag. Det heter i ordspråket: bättre före än efter snar. Och det torde kunna hända, att kammaren skulle ångra sig ganska mycket, ifall det blefve mera betydande oroligheter och militär finge tillkallas, måhända med ledsamma resultat. Jag tror det är lyckligt,

att det finnes en polisstyrka, som kan efter måttet af oroligheterna tillkallas, och jag tror, mina herrar, att det icke minst för orostifterne själfva är lyckligt att så sker, ty ju förr och ju mera sakkunnigt och lugnt ordningsmakten kan ingripa, desto mera möjligt är det, att svårare följder af sådana oroligheter kunna förebyggas.

Jag ber att få tillstyrka förslaget.

I detta anförande instämde herrar *Lindvall, Persson* i Borrby, *Ericsson* i Alberga, *Vahlquist, Svensson* i Skyllberg, *Mallmin, Wawrinsky* i Saltsjöbaden, *Warburg, Karlsson* i Göteborg, *Gustafsson* i Sjögesta, *Sandén, Hallin, Hedenstierna, Lundblad, Berggren, Ericsson* i Ofvanmyra, *Camitz, Sandin* i Grums, *Lindblad* i Närlunda, *Johansson* i Möllstorp, *Zettersirand, Svallingson, Fornander, Hansson, Svensson* i Olseröd, *Bengtsson* i Bjärnalt, *Nilsson* i Bonarp, *Petrén, Persson* i Killebäckstorp, *Jespersion* och *Gustafsson* i Mjölby.

Herr Pehrsson i Österby: Herr talman, mina herrar! Jag skulle kunna inskränka mig att instämma med den siste ärade talaren, som här framställt synpunkter, som enligt min uppfattning borde vara afgörande för frågan. Men det var ett yttrande af herr statsrådet och chefen för civildepartementet, som föranledde mig att här be att få göra några anmärkningar, nämligen hans ord, att här föreliggande skulle vara *det fullständiga förslag med afseende på landtpolisens organisation*, som Riksdagen hade att vänta. I departementschefens yttrande i den kungl. propositionen förekomma åtskilliga antydningar rörande landtpolisens organisation. Det yttras, att kommittén uttalat önskvärheten af att föreskrifterna i ämnet skulle vara sådana, att de ledde till större likformighet och bestämdhet i polisbevakningen, än nu är fallet. Det yttras vidare, att det för kommittén syntts önskvärdt, att polisbevakningens befogenhet blefve mera bestämd. Det är dessa två punkter, som utlåtandet särskildt upptager. Beträffande befogenheten föreslås, att polistjänstemännen på landsbygden skola särskiljas i två grupper: de, som ha rätt att vara åklagare, polis-kommissarierna, och de, som hufvudsakligen patrullera och på samma gång kunna fullgöra en fjärdingsmans syssla, poliskonstaplarna. Men jag skulle vilja göra en hemställan, huruvida det icke finnes andra synpunkter, där den omtalade enhetligheten ännu mera är af nöden. Jag tänker därvid i första hand på deras *rättsliga ställning*. Jag tror, att det vore godt, om enhetlighet därvidlag kunde åvägbringas. Nu antagas och afsätts de af Konungens befallningshafvande, men de stå i ganska nära beroende icke endast af kommunen, utan också *af enskilda* och ha icke den säkerhet i sin ställning, som jag är öfvertygad om att deras arbete kräfver. Jag erinrar endast om tillfällen, då det gäller beifrande af förseelser mot rusdrycksförordningen. Jag tror, att bestämmelserna borde vara sådana, att de så långt möjligt är gjordes *oberoende af enskilda* i sin tjänstgöring. Vidare vill jag fästa uppmärksamheten på deras löneförhållanden. Jag förstår, att det kan möta svårigheter att få dessa enhetligt fastställda för dessa tjänstemän med så vidt skilda tjänsteförhållanden, som dessutom äro tillsatta på förordnande och icke upptagna på stat. Men jag hem-

Angående  
löneroglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Angående  
lönerreglering  
för landsstäm-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

ställer, om det icke vore lyckligt att bestämma en *minimilön*. Ty som förhållandena nu äro, kan man i samma kommun eller i till hvar-andra gränsande kommuner finna polismän med rätt olika befogenhet och lönevillkor, af hvilka den, som skulle motsvara en poliskonstapel, har större aflöning än en, hvars tjänst skulle göra honom berättigad till titeln poliskommissarie. Sådant verkar icke godt. Det vore mycket lyckligt, om enhetlighet kunde införas i sådana afseenden. Kunde det också beredas dem tillfälle till *pensionsrättighet*, tror jag, att äfven detta vore synnerligen nödigt och lyckligt. Vi behöfva på dessa platser — och det tror jag herrarne känna till — icke endast handfäst folk, utan folk med omdöme. De skola kunna bedöma, huruvida Anders, då han kommer full och en smula bråkig hem från marknaden, skall åtalas eller gå fri. Jag tror, att vi behöfva duktigt folk på dessa platser, då vi verkligen behöfva sätta stora anspråk på dem vid olika tillfällen. Och särskildt vill jag framhålla en annan synpunkt. De behöfva mera än stadspolisen auktoritet. Stadspolisen kan, när så behöfves, blåsa i sin pipa eller gå till telefonen för att få hjälp af patrullen, men på landsbygden befinner sig polisen, ensam som han är, mången gång i ett synnerligt vanskligt och kräfvande läge, och därför måste man söka stödja dem och skaffa dem auktoritet i deras synnerligt kräfvande kall, hvilket icke minst sker genom att gifva dem en tryggad och ekonomiskt god ställning.

Jag har, herr talman, icke något annat yrkande att framställa än om bifall till utskottets förslag.

Herr Lindberg: Det är med en viss tvekan jag tar till orda i denna fråga, då jag har en känsla af att man här ibland röstar mot ett förslag bara därför att en medlem af det parti, som jag tillhör, talat för detsamma.

Då jag instämde med herr Larsson i Lund, så ville jag därmed ha tillkännagifvit min mening. Men då jag äfven undertecknat en motion, som är framlämnad i denna fråga, så skall jag be att få säga ett par ord till tydliggörande af min ståndpunkt.

Det talas i såväl Kungl. Maj:ts anslagsyrkande som äfven i utskottsbetänkandet om, att denna nya polisinstitution skulle användas på landsbygden, då folkmängd samlar sig tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen samt visar trotsighet mot offentlig myndighets befallning. Detta låter ganska hemskt, och man skulle nära nog kunna tro, att man befarade, att vi när som helst kunde komma att lefva i upprorstider. Jag fruktar för, att den nu föreslagna polisinstitutionen icke skall kunna fylla sin uppgift att på lämpligt sätt återställa ordningen. I våra vidsträckta bygder, där man mångstädes har långt till städerna och där t. ex. ett industrisamhälle kan ligga ganska långt aflägsset från den stad, i hvilken de polismän, som skulle infinna sig å den hotade platsen, hafva sin egentliga tjänstgöring, kan det mycket väl hända, att poliserna icke kunna komma till den åsyftade platsen förrän en eller två dagar efter det de blifvit kallade, och de skulle således i detta fall komma för sent. Ja, hvad som är än värre, de skulle kanske genom sin ankomst bi-

draga till att det lugn, som verkligen varit stördt, men höll på att återställas, ånyo skulle hotas. Det är icke tal om vi behöfva icke dölja detta för hvarandra, att denna polisinstitution förnämligast skulle komma att medverka vid de misshälligheter, som uppstå mellan arbetsgifvare och arbetare. Herrarne skola icke tro, att, när denna polisstyrka behöfde tillkallas, det blefve fråga om att se mellan fingrarne, om Anders och Per tafsa till hvarandra på grund af tillfällig ovänskap. Nej, mina herrar. Anders och Per finge vid ett sådant tillfälle knappast titta på hvarandra, de finge åtminstone icke knyta näfven åt hvarandra, ty i så fall skulle de råka ut för ögonblicklig häktning och åtal. Det blefve en ganska prekär situation denna polisstyrka komme uti, och jag betviflar, att den skulle vara lämplig att användas vid dylika tillfällen. Det glädde mig verkligen, när herr civilministern, enligt hvad jag har upptecknat, för någon timme sedan yttrade, att »ett öfvermått af polismakt motverkar sitt egentliga ändamål.» Detta vill jag fullkomligt hålla med om. Herr civilministern talade vid samma tillfälle om uppskrämda medborgare, som helst skulle se, att alla Sveriges innevånare bevakades af polisögon, och han yttrade, äfven, att det borde finnas något slags kommunalt veto vid bestämmande af, huruvida denna nu ifrågasatta polisstyrka skulle sammankallas eller icke. Jag undrar, huru detta kommunala veto skulle komma att se ut. Skulle det gå till så, att hvarje medborgare inom det till lugnet hotade samhället skulle afgifva utlåtande, huruvida behof föreläge att från staden tillkalla polis eller icke? Jag vill då ärligt erkänna, att jag icke förstår, hvad denna polisinstitution skulle tjäna till. Polisstyrkan blefve, tror jag, i så fall icke tillkallad. Jag förmodar, att det blir uppskrämda fabriksdisponenter och för sina egna arbetare rädda patroner på landsbygden, som komme att påverka landsortens myndigheter, så att de tillkalla denna polisstyrka, och detta tror jag kan blifva ganska farligt. Det komme i många fall att mera reta upp befolkningen än det komme att lugna densamma, och jag huser tvifvel om, huruvida denna polisstyrka kan komma att blifva till någon synnerligt stor nytta för upprätthållande af lugnet på landsbygden. Mycket skulle ännu kunna vara att säga, men jag vill, herr talman, inskränka mig till att yrka bifall till den af herr Daniel Persson m. fl. afgifna reservationen.

Med herr Lindberg förenade sig herr *Branting*.

Herr Staaff: Jag tillåter mig påpeka en detalj, som jag erkänner, att jag icke hade observerat, då jag hufvudsakligen på grund af den motivering, jag afgaf, tillät mig att yrka bifall till utskottets hemställan. Det står uti utskottets hemställan, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med afslag å herr von Mentzers och herr Lindbergs m. fl. ofvanberörda motioner, den förstnämnda i hvad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts framställning, må på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor att, hufvudsakligen under de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 21 februari 1908 angifna villkor för åtnjutande af bidrag från anslaget, användas till aföning

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

*Angående lönereglering för landsstämorna i länen m. m.* och underhåll af särskild polisstyrka på landet, där sådan kan af förhållandena påkallas.

Nu finner jag emellertid, att uti detta statsrådsprotokoll införts, att såsom villkor för erhållande af bidrag från det ifrågasatta polis-anslaget torde böra stadgas

att bidrag till affönande af poliskommissarie och poliskonstapel å landet må med hälften af därför belöpande kostnad tilldelas företrädesvis kommuner, hvilka vilja själfva lämna motsvarande tillskott, eller där landsting eller enskilda äro villiga att för ändamålet bidra;

och detta finner jag i hög grad betänkligt. Upprätthållandet af ordningen är, enligt min uppfattning, en det allmännas sak, och jag anser det ytterst betänkligt, att enskilda genom bidrag skulle få förskaffa sig polis. Detta innebär ovillkorligen för allmänheten ett sken af, att staten ställer polis till deras förfogande, som hafva råd att skaffa sig sådan, och den uppfattningen gör sig då lätt gällande, att det är för att på ett alldeles särskildt sätt skydda dessas enskilda rättigheter, som staten på detta sätt ställer sin ordningsmakt till förfogande. Då jag förnimmer, att herr civilministern begärt ordet, ber jag att tills vidare få afvakta, hvilka upplysningar han kan komma att lämna, innan jag med anledning häraf möjligtvis gör något yrkande.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att detta citat, som herr Staaff uppläste, innehåller ord för ord de villkor, under hvilka Riksdagen i trettio års tid beviljat anslaget till extra polisskydd på landsbygden. Den enda ändring, som nu är ifrågasatt, är, att jag framhållit, att, om man tillskjuter 50 procent af kostnaden, man verkligen också bör få hjälp af staten, och att det fordras med skärpa, att man verkligen för framtiden skall betala dessa 50 procent, i hvilka jag ansett ligga en garanti för, att anslaget icke kommer att öfverskridas.

Däremot skall jag medgifva, att det ligger något bakom herr Staaffs yttrande, såvidt jag uppfattade det, som nog är alldeles riktigt, och jag undrar, om icke det är detsamma, som en ärad talare på upplandsbänken nyss berörde, då han talade om dessa polismäns ställning till de enskilde. Det förefinnes utan tvifvel för närvarande ett ganska stort missförhållande därutinnan, att ganska ofta en enskild person, en fabriksidkare eller någon annan, som behöfver en polisman, anmäler hos Konungens befallningshafvande, att han antagit den och den till polis och att han har träffat öfverenskommelse angående aflöningen samt begär Konungens befallningshafvandes stämpe på, att karlen skall ha polismans skydd. Detta erkänner jag vara mycket olämpligt, och enligt de bestämmelser, som framdeles komma att utfärdas och som för öfrigt redan äro utarbetade, är det meningen att förhindra detta. Man bör icke förhindra, enligt min tanke, den enskilde att bidraga, om kommunen icke vill göra det. Det kan ju mycket lätt hända, att en kommun säger: Nej, hvarför skulle vi bidra till den eller den disponentens polis? Han behöfver visserligen

polisskydd, men det kan bolaget själfvt betala. — Däremot bör det icke få gå till så som nu, att denna polis utses af disponenten eller arbetsgifvaren och går och hämtar sin aflöning på hans kontor, utan vill en arbetsgifvare ha polisskydd, så får han säga: Jag ställer så och så mycket till förfogande, vill Konungens befallningshafvande utse en polisman, så äro pengarne här. Sedan får polismannen hämta sin aflöning hos länsstyrelsen. Så skall det bli för framtiden.

Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)

Herr Staaft: Efter denna bestämda förklaring af herr civilministern vill jag tro och hoppas, att de bestämmelser, som komma att utfärdas, kunna göras så, att det icke blir någon stötande sammanblandning af enskildt intresse och offentligt intresse. Herr civilministern och jag äro ju fullt eniga om, att det här är ett offentligt intresse, som uteslutande skall göra sig gällande. Jag skall under sådana förhållanden, herr talman, icke framställa något särskildt yrkande.

Herr Thörsson: Med anledning af herr civilministerns förklaring öfver denna punkt i den kungl. propositionen ber jag att på det bestämdaste få yrka afslag på utskottets betänkande i den föreliggande frågan och bifall till reservationen; och detta för att tillfälle må beredas att få en så kinkig fråga som den förevarande ordnad på bättre sätt. Herr civilministern antydde, att visst skall en enskild person få lof att till Konungens befallningshafvande inbetala medel till aflöning åt polisman, och sedan skall Konungens befallningshafvande utnämna en sådan och delvis af de pengar, som den enskilde arbetsgifvaren deponerar, aflöna honom. Vi kunna aldrig komma ifrån, att polismannen, när en enskild person på det sättet kan bidra till hans aflöning, kommer att stå i ett mycket besvärligt förhållande till denne enskilde, äfven om detta aflönande sker under den förmildrade form, som af herr civilministern nyss berördes. Jag har rest åtskilligt omkring i Sveriges rike och jag har sett, hurudana förhållanden äro rådande på en hel del platser, där polisen har gått till en enskild arbetsgifvares kontor för att lyfta sin aflöning. Jag erkänner visserligen, att det blir delvis ett annat förhållande, då polisen icke skall hämta aflöningen på kontoret, utan får ut den genom Konungens befallningshafvande, men jag har i alla fall liksom en känsla af, att det nog lär bli på ungefär samma sätt äfven fortfarande, när det dock skall vara så, att en enskild person inom kommunen kan direkt bidra till aflönandet af den polis, som skall upprätthålla ordningen inom hans etablissemang. Jag har den uppfattningen, att, om särskildt polisskydd skall arrangeras, detta bör ske igenom kommunens och Konungens befallningshafvandes försorg och icke genom någon privat uppgörelse mellan å ena sidan den enskilde individen och å andra sidan detta statens organ.

Denna fråga är ytterst ömtålig, synnerligast den form, som nu blifvit vidrörd, och den är ännu alltför litet utredd för att man här skulle vara villig att utan vidare bevilja det stora anslag, som äskas till särskild polisstyrkas anställande på landsbygden. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

*Angående  
lönereglering  
för landssta-  
terna i länen  
m. m.  
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, gaf herr talmannen jämlikt de därunder gjorda yrkandena propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på afslag därå och bifall i stället till den af herr Persson i Tällberg med flere vid punkten afgifna reservationen; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja godkänd. Votering begärdes emellertid, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i femte punkten af utskottets förevarande utlåtande n:o 90, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan bifallit den af herr Persson i Tällberg med flere vid punkten afgifna reservationen.

Omröstningen utvisade 123 ja och 75 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

### § 2.

Å föredragningslistan fanns härefter uppfördt bevillningsutskottets betänkande n:o 21, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående restitution af erlagd sockerskatt eller befrielse från sådan skatt för socker, som användts vid tillverkning af exportvaror.

Utskottets hemställan bifölls.

### § 3.

*Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.*

Slutligen företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 22, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner dels om ändrad lydelse af vissa §§ i bevillningsförordningen, dels ock angående en inkomstskatt att upptagas i riksstaten för år 1909.

I två särskilda till Riksdagen aflåtna propositioner, n:is 34 och 35, som hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen,

i förstnämnda proposition att besluta, att 1, 4, 7, 10, 11, 14, 56, 57 och 60 §§ i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst den 13 september 1907, 10 § i den vid förordningen fogade instruktionen för taxeringsmyndigheterna äfvensom vissa till

förordningen hörande formulär till taxeringslängder måtte erhålla den förändrade lydelse, som vid propositionen fogade förslag utvisade; samt i propositionen n:o 35, dels att till upptagande i riksstaten för år 1909 åtaga sig en särskild bevilning af 15,000,000 kronor under namn af inkomstskatt, att på enahanda sätt som bevilningen af fast egendom samt af inkomst af vederbörande vid de för betalning af kronoutsylder infallande uppbördsstämorna uppbåras samt i behörig ordning redovisas, dels ock besluta, att nämnda inkomstskatt skulle utgå i enlighet med gällande förordning om inkomstskatt, dock att 5, 8, 10, 11, 40, 41 och 43 §§ i förordningen jämte det vid förordningen fogade deklarationsformuläret skulle erhålla den förändrade lydelse, som vid propositionen fogade förslag utvisade.

*Om ändringar i bevilningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

#### Utskottet hemställde

1) att Riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition om ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst den 13 september 1907 m. m. icke kunnat oförändrad bifallas, besluta, att 1, 2, 4, 7, 10, 11, 14, 56, 57 och 60 §§ af samma förordning äfvensom 10 § af den vid samma förordning fogade instruktion för taxeringsmyndigheterna skulle från och med den 1 januari 1909 erhålla den lydelse, vid betänkandet fogade förslag utvisade,

2) att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, i sammanhang med kungörandet af Riksdagens beslut i ämnet, låta utfärda däraf föranledda ändrade formulär till taxeringslängder;

3) att Riksdagen ville besluta, att förordningen om inkomstskatt af den 13 september 1907 skulle fortfarande under år 1909 bibehållas vid dess nuvarande lydelse, dock att 5, 8, 10, 11, 20, 21, 40, 41 och 43 §§ i förordningen skola erhålla den förändrade lydelse, ett vid betänkandet fogadt förslag utvisade;

4) att Riksdagen ville anhålla, det Kungl. Maj:t måtte i sammanhang med kungörandet af Riksdagens beslut i förevarande ämne låta utfärda till förordningen om inkomstskatt hörande deklarationsformulär.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, begärdes ordet af

Herr Karlsson i Göteborg, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig föreslå följande föredragningsätt: att betänkandet måtte punktviss företagas till afgörande; att de i första och tredje punkterna omförmälda förslagen föredragas paragrafvis i nummerföljd och, där så erfordras, momentvis, samt sist utskottets hemställan; att behandlingen af bevilningsförordningen måtte få börja med 7 § samt överläggningen därvid få omfatta bestämmelserna i såväl denna förordning som ock inkomstskatteförordningen beträffande gift kvinnas taxering; att, därest en eller annan del af förslagen återremitteras till bevilningsutskottet, detta må äga befogenhet att äfven föreslå de ändringar i ej återremitterade delar, som kunna äga sammanhang

Om ändringar i bevillningsförrordningen m. m.  
(Forts.)

med eller anses vara en följd af återremissen; att i afseende på nummerbeteckning af paragrafer och moment utskottet må äga att vidtaga sådana ändringar, som påkallas af kamrarnas beslut; samt att af förslagets text icke må behöfva uppläsas andra delar än sådana, beträffande hvilka uppläsning begäres.

Hvad herr Karlsson i Göteborg sålunda föreslagit bifölls af kammaren.

I enlighet härmed företogs till en början till behandling det i punkten 1:o) afsedda förslaget till ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

För 7 § hade Kungl. Maj:t föreslagit följande lydelse:

1 mom. För inkomst, vare sig af kapital eller af arbete, hvilken i nedan angifven ordning taxeras, skall, med de undantag, som i 11 § anförmälas, bevillning erläggas med en för hundra af inkomstbeloppet.

2 mom. Skattskyldig taxeras för den inkomst, han åtnjutit under det nästföregående året.

Gift man taxeras för all makarnas inkomst, i den mån inkomsten icke varit af beskaffenhet att hustrun enligt lag ägt att ensam däröfver råda. För inkomst af dylik beskaffenhet taxeras hustrun.

Utskottet hade däremot hemställt om följande lydelse af paragrafen.

1 mom. Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

2 mom. Skattskyldig taxeras för den inkomst, han åtnjutit under det nästföregående året.

Ar skattskyldig gift, skall i hans taxering inbegripas jämväl hustruns inkomst, dock under iakttagande att hustru, som haft inkomst, däröfver hon enligt lag ägt att ensam råda, må för dylik inkomst särskildt taxeras, såvidt hon före den 1 mars därom gör framställning hos vederbörande taxeringsnämnd. Genom aflämnande af sådan uppgift till ledning för egen taxering, som i förordningen om inkomstskatt anförmäles, skall framställning i dylikt afseende anses hafva blifvit gjord, såvidt angår beskattningsbar inkomst, å den ort, där uppgift enligt inkomstskatteförordningen aflämnats.

Sedan paragrafen föredragits, lämnades på begäran ordet till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz, som anförde: Herr talman, mina herrar! 1904 års Riksdag skref på grund af en motion, afgifven af herr Staaff, till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser, att gift kvinna med egendom, däröfver hon enligt lag ägde ensam råda, blöfve med särskild debetsedel för sig beskattad.

1907 års Riksdag beslöt på grund af motion, afgifven af herr

Lindhagen, att gift kvinna, som är röstberättigad i kommunala ärenden, äfven skulle vara valbar till vissa kommunala uppdrag.

Med anledning af denna hemställan och detta beslut från Riksdagens sida — 1907 års beslut fordrar, att gift kvinna för att blifva valbar först skall vara kommunalt röstberättigad och därför också taxeras för sig i den mån så kan ske, d. v. s. för den inkomst, öfver hvilken hon själf enligt lag äger råda — har Kungl. Maj:t till innevarande års Riksdag afgifvit den proposition, som nyss föredragits, och i hvars sjunde paragraf bestämmelser införts angående gift kvinnas taxering.

Bevillningsutskottet har icke kunnat förneka, att konsekvensen af de förut från Riksdagens sida vidtagna åtgärderna påfordrade ett möjliggörande af den gifta kvinnans särskilda taxering för så beskaffad inkomst, som här omnämnes. Men bevillningsutskottet har icke ansett sig kunna gå med på Kungl. Maj:ts förslag därom, att, vid alla de tillfällen, då gift kvinna hade inkomst, öfver hvilken hon själf ägde råda, hon också skulle för denna inkomst taxeras särskildt för sig och att, i den mån inkomsten vore af den storlek, att den medförde deklarationsplikt, d. v. s. numera uppginge till 1,000 kronor, hon också vore skyldig därför aflämna deklaration, utan bevillningsutskottet har nöjt sig med att göra gift kvinnas taxering för hennes inkomst beroende på hennes egen önskan i detta afseende.

De skäl, som hafva förmått bevillningsutskottet att frångå den ståndpunkt i denna fråga, hvilken jag tror man måste redan från början på alla håll erkänna såsom den enda principiellt riktiga, nämligen den af Kungl. Maj:t intagna ståndpunkten, har utskottet anfört i sitt betänkande.

Först är det då det skälet, att genom obligatorisk deklarationsplikt för den gifta kvinnan en del af inkomsten skulle, särskildt under vissa förhållanden, kunna undgå beskattning. Det är ju nämligen för närvarande så, att mannen är deklarationspliktig för såväl sin egen som sin hustrus inkomst, äfven om denna senare är af den art, att hustrun enligt lag äger att öfver densamma eusam råda och mannen således icke har att med laglig rätt bestämma öfver denna inkomst. Då nu deklarationsplikten är bunden vid hvarje inkomst, som uppgått till 1,000 kronor, är det tydligt, att i alla de fall, där mannens och hustrus samfällda inkomst uppgår till detta belopp, mannen är skyldig att deklarerera för detsamma. Enligt Kungl. Maj:ts förslag äro hustrun och mannen skyldiga att deklarerera enhvar för sin inkomst, för den händelse hvar och en af dessa inkomster uppgår till 1,000 kronor. Om däremot någon af dem eller båda understiger 1,000 kronor, är i ena fallet den, hvars inkomst icke uppgår till nämnda belopp, och i andra fallet båda fria från deklarationsplikt.

Jag vill visst icke förneka, att under sådana förhållanden kunna inträffa fall, då makarne verkligen enligt den bestämmelse, som Kungl. Maj:t hade tänkt sig, kunna komma att undgå beskattning för viss inkomst, nämligen såvida denna beskattningsbara inkomst icke kunde komma att konstateras på annat sätt än genom afgifvande af deklaration. Detta är en invändning, som Kungl. Maj:t

*Om ändringar i bevillningsförrordningen m. m.*  
(Forts.)

Om ändringar i bevilningsförordningen m. m.  
(Forts.)

icke har förbisett, så mycket mindre som den från början framställdes från kammarrättens sida, utan att detta dock föranledt kammarrätten att afstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Jag har tillåtit mig att i statsrådsprotokollet anmärka, att, där hustruns inkomst — det gäller nu egentligen hennes — kommer från tjänst och hon är anställd hos viss arbetsgifvare, denne är pliktig att uppgifva inkomsten. Är det åter så, att inkomsten förskrifver sig från rörelse, hvilket ju icke så sällan kan vara fallet, särskildt i städerna, där exempelvis en fabriksarbetares hustru kan syssla med köttmångleri eller sådant, lärer icke heller detta gå för sig utan att det blir så pass känt, att taxeringsmyndigheterna nog hafva utsikt att få reda på rätta sammanhanget. Däremot erkänner jag ju gärna, att det kan vara svårare med afscende å afkastningen af kapital. Dock är det icke mycket troligt, att i någon större utsträckning ett undgående af skattskyldigheten på detta sätt kan ernås. I allt fall kan det icke blifva till sådana belopp, som hafva någon den ringaste statsfinansiella betydelse, och framförallt är i alla händelser, äfven om det skulle kunna hända, detta icke ägnadt att förringa värdet af det principiellt riktiga i den ståndpunkt, som Kungl. Maj:t har intagit angående den obligatoriska deklarationsskyldigheten för gift kvinna.

Bevilningsutskottet har tydligen icke heller funnit, att detta ensamt för sig skulle kunna vara något tillräckligt talande skäl. I stället har bevilningsutskottet framhållit en del praktiska olägenheter. Utskottet har därvid talat om det större besvär, som skulle komma att föranledas för taxeringsmyndigheterna, då det ofta nog skulle blifva nödvändigt att i taxeringslängderna i stället för att i en kolumn under mannens namn utföra både mannens och hustruns samfälliga inkomst med den skatt, som därpå grundades, uppföra två rubriker, den ena för mannen och den andra för hustrun. Ja, det är ju gifvet, att detta verkligen blefve fallet, men det är naturligtvis icke större ökning i arbetet, som på denna grund förorsakas vederbörande myndigheter, än den, som skulle föranledas genom den åtminstone i allmänhet alltjämt fortgående ökningen af skattskyldige inom de olika distrikten. Jag kan därför för min del omöjligt finna, att detta är något som helst vägande skäl för ett afsteg från Kungl. Maj:ts förslag.

De enda, för hvilka det verkligen kan sägas innebära en reell ökning i arbetet, äro häradskrifvarna, ty mellan den skatteläggning, som skulle blifva en följd af Kungl. Maj:ts förslag, och den, som nu äger rum, förefinnes den skillnaden, att enligt Kungl. Maj:ts förslag beträffande inkomstkatten, hvilken ju, såsom herrarne väl veta, utgår progressivt, progressionen skulle bestämmas efter det sammanlagda beloppet af båda makarnas skattskyldiga inkomster och därefter det absoluta skattebelopp, som sålunda blifvit funnet, fördelas på hvardera maken i förhållande till hans eller hennes beskattningsbara inkomst. Detta innebär således en liten räkneoperation, som i annat fall icke behöft förekomma. Men jag har verkligen aldrig hört, att man inom Riksdagen har ansett, att den omständigheten, att en eller annan statstjänare får litet mera arbete på grund af ett beslut, som

inom Riksdagen är fattadt, verkligen skulle kunna vara någon grund för att afstå från att fatta detta beslut, om det i öfrigt skulle af Riksdagen finnas vara principiellt riktigt. Jag tror därför icke heller, att det finnes något skäl för ett sådant tillvägagående i det nu föreliggande fallet, allt naturligtvis under förutsättning, att Riksdagen delar den uppfattning, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts förslag, nämligen att den af Kungl. Maj:t föreslagna anordningen är den enda principiellt riktiga i nu förevarande hänseende. Jag skall söka gifva bevis för denna uppfattnings riktighet.

Är det så, att det är bestämdt, att den gifta kvinnan skall under vissa förhållanden taxeras särskildt för sin inkomst, så är det ju tydligt, att, om alla gifta kvinnor, som hafva sådan inkomst, uttala en önskan därom, ingenting finnes, som kan hindra dem från att få denna önskan uppfylld. Då kommer man ju på denna väg till samma resultat, som Kungl. Maj:t når på sin väg genom att föreskrifva, att hvarje gift kvinna, som har angifven inkomst, också ovägrigen skall för densamma vara särskildt beskattad och deklaraationspliktig i den omfattning, som deklaraationsplikt kan henne åligga. Men det är den stora skillnaden, att det i ena fallet är ett godtycke, som ligger till grund för de rättigheter, hvilka grundas på denna särskilda beskattning, och i andra fallet är det objektiva grunder, som tillämpas lika väl med hänsyn till den gifta kvinnans rättigheter som öfver hela linjen i öfrigt. Då det är så, att denna gifta kvinna, som blifvit särskildt för sig beskattad, också därmed har kommunal rösträtt, så vill jag för min del påstå, att det icke är riktigt att göra den gifta kvinnans ernående af den kommunala rösträtten beroende på hennes egen önskan, utan det enda riktiga är därvidlag att lika väl för den gifta kvinnan som för alla män i samhället göra den kommunala rösträtten beroende på de objektiva grunder, på hvilka denna rösträtt i öfrigt baseras. Det synes mig, att ett annat, ett motsatt tillvägagående skulle innebära, att man ville göra den kommunala rösträtten för den gifta kvinnan till något annat än hvad den kommunala rösträtten för alla andra samhällsmedborgare är. Man ville göra den till något, som hon kan ernå, om hon vill, men från hvilken hon kan afstå, för den händelse hon icke vill hafva den.

Nu har jag för min del den uppfattningen, att den kommunala rösträtten är absolut icke någonting, som uteslutande kan karakteriseras såsom en rättighet, således icke någonting, hvarom man kan säga: ja, det där kan ni få, om ni vill, men ni kan också låta bli det, om ni icke vill. Jag anser för min del, att den kommunala rösträtten är en rättighet af den beskaffenhet, att den i sig innebär ett så stort ansvar, att den, som kommer i åtnjutande af denna rättighet, icke skall kunna på grund af eget godtycke afskudda sig detta ansvar. Skall rättigheten finnas, så skall den finnas under full känsla af det ansvar, som densamma medför, och denna fulla känsla af ansvar anser jag för min del absolut icke kunna förefinnas hos den, som äger att själf bestämma, huruvida hon vill ha rättigheten eller ej. Detta synes mig vara en så principiellt riktig synpunkt härvidlag, att redan den saken skulle vara alldeles tillräcklig

*Om ändringar i beviljningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.  
(Forts.)

efter min uppfattning att karakterisera Kungl. Maj:ts förslag såsom det enda riktiga uti detta hänseende.

Men det finnes äfven en annan synpunkt i detta fall. Enligt bevillningsutskottets förslag skall mannen vara skyldig att deklarerera för såväl sin egen som hustruns inkomst äfven uti alla de fall, där denna senares inkomst är af sådan beskaffenhet, att mannen icke lagligen äger att med densamma taga någon som helst befattning. Men han skall vackert låta bli att deklarerera för denna senare inkomst, så snart hustrun förklarar, att hon vill deklarerera för densamma. Emellertid skall enligt förslaget hustrun tillkännagifva denna sin önskan att själf deklarerera för sin egen inkomst senast den 1 mars. Men samma dag senast skall enligt bevillningsförordningens föreskrift också mannen deklarerera och då för bägges inomster. Nu är det ju icke alls ofänkbart, att mannen deklarerar, låtom oss säga, omkring den 20 februari för både hustruns och sin egen inkomst, utan att han, då inkomstskatteförordningen icke ger någon som helst anledning därtill, skiljer på sin och hustruns inomster, utan uppgifver dem i klump; så kommer hustrun några dagar efteråt och deklarerar för sin inkomst. Hvad tro herrarne då blir följden? Ja, jag har haft så pass mycket att göra med handläggning af taxeringsmål och besvär öfver sådana mål, att jag vågar påstå, att följden antagligen blir den, att mannen får betala skatt för bägges inkomst och hustrun får betala skatt för sin egen, och skall mannen sedan efteråt söka få någon ändring uti detta, kan han ju gå och kommer väl antagligen i de flesta fall att gå besvärsvägen, men det är mycket svårt, kan jag försäkra herrarne, att få ändring i något, som direkt grundar sig på ens egen deklARATION, så att i många fall torde hustruns inkomst blifva föremål för dubbelbeskattnng.

Jag vill vidare påpeka en annan sak, och herrarne skola icke tro, att det är något sådant där exempel, som man konstruerar upp. Det är icke meningen allenast, att mannen är deklARATIONSSKYLDIG för den inkomst, som hans hustru, med hvilken han sammanlever, kan ha, och som är af den beskaffenhet, att hon själf äger däröfver råda, utan enligt författningen är han också skyldig till dylik deklARATION för den, från hvilken han lever skild, utan att laglig skilsmässa ägt rum, och sådana fall kunna ganska ofta komma att inträffa. Det är tydligt och klart, att det måste vara i högsta grad motbjudande för en samvetsöm person att på heder och samvete uppgifva, hvad en annan person förtjänar, när han icke har med denna andra persons inkomst att skaffa. Han har icke rätt att på något sätt begära en redogörelse för hvad hustrun förtjänar genom sitt eget arbete eller i öfrigt under sådana förhållanden, att hon enligt lag äger att däröfver ensam råda. Men enligt nu gällande förordning och enligt det förslag, som bevillningsutskottet här framlagt, är han dock skyldig att på heder och samvete deklarerera för denna hustruns inkomst. Jag kan icke finna, att detta är öfverensstämmande med god ordning och att man verkligen på detta sätt kan kräva ut förpliktelser af den ena eller andra medborgaren. Jag ser en ärad medlem af bevillningsutskottet göra vissa anteckningar just vid denna poäng, och det kan ju hända, att han kommer att till besvarande

upptaga denna invändning. Om han det gör, är det ju möjligt, att han kommer att svara på samma sätt, som han gjorde år 1904, då uti Andra Kammaren just denna olägenhet framhölls — ty denna fråga var på tal redan då, såsom jag strax skall ytterligare nämna. Då anfördes af den ärade medlem af kammaren, på hvilken jag nu syftar och hvilken då liksom nu tillhörde bevillningsutskottet, hvilket vid det tillfället aldeles såsom nu afstyrkte ett förslag i samma syfte som Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag — det anfördes då af honom en bestämmelse ur bevillningsförordningen, att taxeringsmyndigheterna äga att efter bästa omdöme på heder och samvete bedöma, uppskatta och taxera den enas och den andras inkomst. Jag vet icke, huruvida det var meningen att nu gifva mig samma svar — det kan ju hända, att det nu blir inhiberadt — men jag skall i alla fall be att få svara detsamma, som då framhölls från den person, som vid det tillfället förde talan för samma uppfattning som den, hvilken Kungl. Maj:ts nu gjort gällande, nämligen att det är mycket stor skillnad på att å ena sidan såsom medlem af taxeringsnämnden sitta och efter bästa omdöme på heder och samvete söka utröna och säga, att så och så mycket har den och den förtjänat och därför skall jag taxera upp honom till så och så mycket, och att å andra sidan, såsom det fordras i deklarationen, på heder och samvete fastställa ett faktiskt förhållande, hvarom man icke äger kännedom. Jag tror därför icke, att den anförda bestämmelsen i bevillningsförordningen kan åberopas såsom något bevis eller något för svar för riktigheten af att fordra något sådant af mannen, som här är ifrågasatt.

Jag kan således icke annat än hysa den lifliga uppfattning, att alla principiella skäl tala till förmån för Kungl. Maj:ts förslag, liksom jag å andra sidan icke kan förstå, att de praktiska skäl, som skulle tala för motsatsen, i och för sig själfva äro af den beskaffenhet, att man bör tillmäta dem en alltför stor betydelse och, framför allt, att de i jämförelse med den principiella innebörden af de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, skola kunna ha den betydelse, att de kunna med de angifna praktiska olägenheterna kasta onkull den principiella riktigheten af Kungl. Maj:ts förslag.

Jag skall sluta med att erinra därom, att år 1904 motionerade, såsom jag förut nämnt, herr Staaff här i Andra Kammaren angående denna fråga. Den motion, som han då aflämnade, omfattade tre olika punkter. Den första punkten tillstyrktes af bevillningsutskottet och bifölls af båda kamrarna. Den tredje punkten, som af bevillningsutskottet afstyrktes, frånträdde herr Staaff sedermera själf i kammaren, när ärendet kom tillbaka från utskottet. Den andra punkten lydde sålunda: »att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i inkomstskatteförordningen, att gift kvinna, som har egendom under egen förvaltning, blifver skyldig att själf uppgifva densamma». Även denna punkt blef af bevillningsutskottet afstyrkt. Jag vill inom parentes nämna, att detta bevillningsutskottets afstyrkande utlåtande var åtföljdt af en reservation, hvori tre af utskottets medlemmar yrkade bifall till herr Staaffs förslag i just denna punkt. Det är ju klart, att jag icke går grannlagenheten för nära, då ju detta är offi-

*Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

*Omändringar i bevillningsförordningen.*  
m. m.  
(Forts.)

ciella handlingar, om jag meddelar, att de tre reservanterna voro herr Beckman, som nu icke längre tillhör bevillningsutskottet, samt herrar K. G. Karlsson och Höjer, hvilka båda fortfarande äro medlemmar af bevillningsutskottet. När frågan kom före i kammaren, uppträdde herr Staaff till förmån för sitt förslag och för de nämnda herrarnes reservation, till hvilken han med en liten ändring, där han utbytte ordet »egendom» mot »inkomst», yrkade bifall, således påyrkande en skrivelse till Kungl. Maj:t med ett innehåll, som precis motsvarade det förslag, som nu från Kungl. Maj:ts sida har framkommit. Detta af herr Staaff framställda yrkande bifölls i Andra Kammaren utan votering. I Första Kammaren framställdes samma yrkande af herr Trygger. Där föll visserligen förslaget, men samlade ändock 50 röster omkring sig mot 57. Första Kammaren har i dag på förmiddagen enat sig om den ståndpunkt, som af Andra Kammaren för fyra år sedan intogs, i det att nämligen Första Kammaren med 66 röster emot 33 bifallit Kungl. Maj:ts proposition. Jag vågar hoppas, att Andra Kammaren icke nu skall öfvergå till Första Kammarens redan öfvergifna position, utan fasthålla samma position, som kammaren intog för fyra år sedan.

#### Vidare yttrade:

Herr Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Då herr statsrådet omnämnde, att, när denna fråga var före år 1904, jag jämte två andra af utskottets ledamöter reserverat mig till förmån för herr Staaffs då i ämnet afgifna motion, skulle däri måhända ligga en liten antydning om, att jag nu skulle ha ändrat åsikt. Det kan ju äfven så synas, då jag utan reservation varit med om utskottets nu förevarande hemställan. Jag ber emellertid att få framhålla, att olikheten emellan Kungl. Maj:ts förslag och utskottets är icke så synnerligen stor. Den ligger ju däri, att Kungl. Maj:t har föreslagit, att den ifrågavarande anordningen skulle blifva obligatorisk, under det att utskottet med gillande af själfva den tanke, som legat till grund för den kungl. propositionen, dock har velat begränsa denna sak till att vara fakultativ, vara beroende på vederbörandes — det vill säga dessa gifta kvinnor, som ha egendom, hvilken de själfva råda öfver — egen goda vilja.

Jag skall be att få nämna, att, när jag fick del af den kungl. propositionen, jag fann mig lifdigt tilltalad af de däri uttalade åsikterna och den tillämpning, som Kungl. Maj:t gjort af principen. Men då ärendet föredrogs i utskottet, framhölls där, särskildt af landsbygdens representanter, en del praktiska svårigheter, som skulle bli en följd af ett genomförande af förslaget i den utsträckning, som i den kungl. propositionen föreslogs. Och enär jag för min del anser, att, då det gäller att väga teorierna mot praktiken, man bör tillerkänna praktiken och de praktiska hänsynen väl så stor vikt som teorierna, så fann jag mig nu icke ha anledning att skilja mig från utskottet, då det föreslog, att man endast skulle ge förslaget fakultativ tillämpning.

Herr statsrådet har medgifvit i sitt anförande, att det kan inträffa fall, då en del inkomster skulle kunna undgå beskattning. Redan

det är ju en viss olägenhet, särskildt då man får göra det tillägget, att detta alldeles speciellt kommer att vara händelsen med inkomst af kapital, hvilket man ju allra minst vill att det skall undandraga sig beskattning. Det kan icke förnekas, att dock detta är en olägenhet, man må tillmäta den hvilket värde som helst.

Vidare är att taga i betraktande det större besvär, det större arbete, som skulle uppstå för taxeringsmyndigheterna. De, som erinra sig behandlingen af den nya bevillningsförordningen under förra Riksdagen, torde komma ihåg, hurusom det gjordes skarpa invändningar mot den korta tid, taxeringsmyndigheterna på grund af den nya anordningen skulle få till sitt förfogande. Nu har det framhållits inom utskottet — och det med allt fog, ty det torde icke kunna förnekas — att, om man gör denna sak obligatorisk, taxeringsmyndigheterna få ett vida större arbete under den korta tid, som står dem till buds.

Nu anförde herr statsrådet, att, om alla gifta kvinnor, som ha beskattningsbar egendom, skulle påfordra egen debetsedel, detta skulle tillskynda myndigheterna lika mycket arbete, som om föreskriften blefve obligatorisk. Men nu vet hvar och en, att detta icke kommer att inträffa, utan är det så, att man tillämpar denna anordning endast fakultativt, så blir det antagligen, särskildt i början, endast ett relativt fåtal, som påyrkar egen skattsedel.

Det var för öfrigt en omständighet, som framhölls inom utskottet och åtminstone på mig hade en afgörande verkan, och det var, att det, som jag förut nämnt, särskildt af landsbygdens representanter framhäfdes, att det icke var nog med denna ökade omgång, som skulle bli en följd af förslagets obligatoriska tillämpning, utan det skulle äfven följa, ansåg man, en skärpning i uppskattningen af de minsta inkomsttagarna. Jag erinrar mig att det anfördes som exempel härpå att, om en statarbustru förtjänat kanske 100 kronor på mjölkning, man icke under nuvarande förhållanden skulle vara så noga med att taga upp detta lilla tillägg vid upptaxering af mannens inkomst. Är det däremot så att här stadgas, att hustrun ovillkorligen skall ha egen debetsedel för sin inkomst, skulle däraf följa en strängare uppskattning af dylika små inkomster. Nu kan häremot invändas, att just detta är riktigt, att man uppskattas precis på öret för hvad man har i inkomst. Men hvar och en vet ju, att åtminstone beträffande dem, som ha större inkomster, det icke sker en så precis på öret gående upptaxering.

Det må vara hur som helst med detta, men så länge vi icke fått bestämmelserna om det bevillningsfria afdraget ändrade, så att de små inkomsttagarna få större afdrag än för närvarande, kan jag icke anse oriktigt, om taxeringsmyndigheterna icke förfara alltför strängt med dessa små inkomsttagare, som kanske nätt och jämt ha så att de kunna draga sig fram.

Dessa skäl ha gjort, att jag förenat mig med utskottet i dess hemställan, till hvilken jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr Staaff: Herr talman! Jag befinner mig i den något besynnerliga belägenheten att för andra gången samma afton nödgas gentemot åtskilliga högt ärade politiska vänner söka att i min ringa mån

*Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.  
(Forts.)

stödja en kungl. proposition. Men herrarne hörde själfva af herr finansministerns framställning, hur fast jag i detta fall är. Ty jag har ju själf motionerat i saken, och det som föreligger utgör i själfva verket endast ett utförande af de grundtankar, som i denna motion framlagts. Jag vill då också säga, att jag icke kan hysa någon betänklighet vid att försöka att i detta fall stödja och lifligt understödja den kungl. propositionen gent emot utskottets förslag, därför att jag allt fortfarande står fullkomligt på samma ståndpunkt, som jag för några år sedan intog, och jag tror icke, att utskottets förslag på något sätt är tillfredsställande.

Jag vill i det fallet för närvarande åtminstone inskränka mig till att åberopa de skäl, som herr finansministern utvecklade på ett sätt, som syntes mig öfvertygande, och jag vill endast särskildt för min del betona, att om man verkligen genom denna reform vill göra den kvinnliga kommunala rösträtten någon tjänst, då är det alldeles gifvet, att man bör taga den kungl. propositionen och icke utskottets förslag. Ty det ligger i sakens natur, att en sådan rätt som rösträtt i allmänna, vare sig statens eller kommunala angelägenheter bör och måste vara sådan, att den hvilar på vissa bestämda grunder, men att det icke är öfverlämnadt åt den enskildes behag att göra därmed, hur han vill eller i detta fall att begära eller icke begära den, att utverka den eller icke utverka den.

Denna fråga är principiell, men har naturligtvis också mycket stor praktisk betydelse. Ty det må ligga klart för hvar man, att det icke är detsamma att ha en rösträtt, som jag, långt innan jag finner ett särskildt intresse af att utöfva den, behöfver genom en speciell åtgärd förskaffa mig, att detta icke är detsamma som att ha en rösträtt, hvilken jag utan vidare äger och, när tillfälle kommer, då jag har intresse att använda mig däraf, också kan använda.

Om vi tänka på det senaste stadsfullmäktigevalet här i Stockholm, som väckte så lifligt intresse, så skulle nog tvifvelsutan, om utskottets förslag varit igenom, många gifna kvinnor anmanats att lägga sin röst för sådana stadsfullmäktige, som ville göra något verkligt för den hemska bostadsnödens afhjälpande. Och tvifvelsutan hade det funnits många sådana kvinnor, som önskat detta, men huruvida de på förhand, innan den stämning var väckt, som verkligen framkallade denna stora rörelse, huruvida de då tänkt på att vidtaga någon särskild åtgärd för att förskaffa sig rösträtt, är en helt annan sak.

Då det varit fråga om männens rösträtt på det ena eller andra området, har man alltid haft den uppfattning, som herr finansministern nyss utvecklat, och jag kan icke förstå annat än att man bör tillämpa samma princip, då det gäller den kvinnliga rösträtten. Det är visserligen oförnekligt, att det ligger någon sanning i en och annan af de anmärkningar, som utskottet gjort. Men jag för min del kan icke finna, att någon af dessa anmärkningar ens i ringaste mån kan höja sig till samma nivå, som intresset och nödvändigheten att söka ordna en så viktig sak som kommunal rösträtt på principenligt sätt. Jag ber därför att få yrka bifall till den kungl. propositionen och afslag å utskottets förslag.

I detta anförande instämde herrar *Eriksson* i Älgered, *Hellgren*, *Hagström*, *Hammarlund*, *Berg* i Stockholm och *Beckman* i Djurs-  
holm.

Om ändrin-  
gar i bevill-  
ningsför-  
ordningen  
m. m.  
(Forts.)

Herr Branting: Herr talman! Herr Staaff talade om den något kuriösa situation, hvori han befann sig. Men min är ändå åtskilligt kuriösare, enär jag nödgats uppträda till försvar för en ståndpunkt, som herr statsrådet belyst genom det anförande vi nyss alla hörde och som jag tror vi alla ur vissa synpunkter beundrade, en ståndpunkt, hvarifrån herr statsrådet lyckats omvända Första Kammaren, från icke blott bevillningsutskottets mening utan äfven, som jag tror, en där ganska utbredd mening, att status quo egentligen vore det riktiga i denna fråga.

Som redan blifvit antydt af bevillningsutskottets vice ordförande gjordes inom utskottet, när Kungl. Maj:ts proposition där föredrogs, en del erinringar och anmärkningar, som voro af den beskaffenhet, att de syntes hota att helt och hållet stjälpa förslaget. Då måste man ovillkorligen ställa sig den frågan: hvad är det centrala och det viktiga i den reform, som här ifrågasättes? Och för min del kan jag icke finna annat än att det hufvudsakligen angelägna är, att de gifta kvinnor, som ha egen beskattningsbar inkomst, öfver hvilken de själva förfoga, erhålla *tillfälle* att få egen debetsedel och därigenom komma i åtnjutande af de rättigheter, som därmed följa. D. v. s. hvad som är det angelägna är, så vidt jag kunnat fatta saken, att de, som verkligen önska, verkligen känna något behof af att i detta fall förvärfva en rättighet, hvilken bör tillkomma dem enligt allmänna rättsgrunder, också beredas tillfälle att få densamma. Men däremot kan jag icke svinga mig upp till samma rent teoretiska intresse för en vacker form på denna sak, som syntes mig genomgå den senaste ärade talarens anförande — liksom herr statsrådets anförande i saken — när han uttalade som sin åsikt, att det var lika angeläget, att kvinnor, som icke hyste det minsta intresse för dessa saker, skulle genom den debetsedel, som utfärdades för dem, föras till erinran om, att också de kallades till deltagande i det kommunala lifvet.

Det förefaller föga sannolikt åtminstone såsom regel, att en sådan erinran skulle på dem utöfva mycket stor inverkan i detta afseende. Men visst är — och nu kommer jag till den synpunkten, som för mig varit den afgörande vid mitt votum i utskottet — att systemet ovillkorligen skulle komma att uti en mängd fall för de svagaste inkomsterna medföra en förhöjning uti makarnas gemensamma taxering, således en förhöjning i deras utskylder. Nu kan man däremot visserligen invända, att gällande praxis ändå är att man kanske räknar med hustruns inkomst, då hon har en afsevärd sådan. Men herr K. G. Karlsson har erinrat om, att man nog i massor utaf fall just gentemot de svagaste inkomsterna supplerat något på bevillningsförordningens ofullkomlighet genom att icke räkna alltför noga med om hustrun genom arbete utom hemmet kanske kunnat draga en hundra kronor eller till och med ett par till det gemensamma hushållets behof.

Jag tror, att den reform, som man här ur principiella skäl vill

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.  
(Forts.)

framdrifva, den skulle således uti en mycket stor mängd fall komma att resultera uti, att massor af fattigt folk finge sina debetsedlar förhöjda. Och jag kan för min del icke riktigt stå till svars för — när förhållandena ju äro sådana, att denna bevillningsförordning i alla fall är så ofullkomlig uti andra stycken — att jag för att uppnå den teoretiska fullkomligheten i detta stycke skulle offra den praktiska vinsten att möjliggöra en något rimligare beskattning utaf sådana inkomster.

Nu skall jag be att få tillägga en sak, särskildt med anledning af sista delen af herr Staaffs anförande. Jag fruktar, att man ofta, när man talar om denna sak, förblandar detta med gift kvinnas rätt öfver hufvud till deltagande uti det kommunala lifvet och icke besinnar, att det här *icke* är fråga om att i allmänhet bereda gift kvinna sådan rättighet utan endast den visserligen icke försvinnande, men i alla fall relativt mindre delen af de gifta kvinnorna, som ha egen inkomst, öfver hvilken de själfva råda. Det är endast dessa, som skulle komma i åtnjutande af den delaktighet i det kommunala lifvet, som det här är fråga om. Låge saken på annat sätt, kunde man genom denna ändring i bevillningsförordningen exempelvis gå in på samma linjer som man har haft och har fortfarande — vill jag minnas — både i Norge och Danmark, att gift kvinna i *allmänhet* skulle föras in bland de kommunalt röstberättigade, vore det en sådan reform, som vi här hade framför oss, ja, då kan jag erkänna, att man skulle kunna hysa de allra största betänkligheter mot att på minsta sätt fördröja införandet af en sådan reform, äfven om den måste köpas med något högre debetsedlar på en mängd fattigas axlar. Men det är icke förhållandet, utan det gäller, som jag sade, och jag ber att få fästa kammarens speciella uppmärksamhet vid detta, det gäller *icke* det stora flertalet af gifta kvinnor, hvilka icke ha någon egen förmögenhet, öfver hvilken de förfoga, hvilka inom hemmet nedlägga sitt arbete, de alla stå fullständigt utanför den här historien. Den har således icke så stor räckvidd, som man kanske skulle kunna i hastigheten tro på grund af ett och annat uttryck, som här har fällts af de talare, som försvarat Kungl. Maj:ts förslag.

Det är under dessa förhållanden, herr talman, för mig icke möjligt att komma till annan slutsats än att den praktiska sidan utaf saken, som har samband med bevillningsförordningens ofullkomlighet i afseende på bevillningsfritt afdrag, den måste ha öfvervägande betydelse framför den — jag erkänner det — teoretiskt riktiga utbyggnad, som är gjord i Kungl. Maj:ts förslag. Och de verkliga olägenheterna af den nuvarande ordningen som bestå däri, att de gifta kvinnor, hvilka ha en inkomst, öfver hvilken de själfva förfoga och som ha intresse för det kommunala och det allmänna lifvet, och som skulle vilja ha en egen debetsedel, möta svarighet att nu få en sådan, — dessa olägenheter undanröjas genom utskottets förslags antagande. Under sådana förhållanden, herr talman, så kan jag icke annat än yrka bifall till utskottets förslag.

»Godtycket», som det här talades om, att man skulle införa genom att man ger de gifta kvinnor, som stå i denna kategori ett slags skyldighet att på förhand så att säga anmäla, huruvida de vilja få

debetsedel eiler icke, det godtycket har också ett annat namn, in-tresset. Det visar sig då, huruvida de vilja med risk af att familjens gemensamma inkomst taxeras högre förskaffa sig denna rätt — det lå de enligt utskottets förslag rättighet att själva öfverväga. Jag kan icke finna annat än att det blir något vilseledande att under sådana förhållanden blott karakterisera detta såsom godtycke.

När den dag kommer, då man kan gifva de gifta kvinnorna kommunal rösträtt, då skall jag förvisso vara med om detta, men det vinner man icke nu genom den föreslagna reformen.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Såväl utskottets ärade herr vice ordförande som den sist ärade talaren ha med skärpa framhållit såsom en gifven följd utaf ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition, att en skärpning uti skatteplikten skulle komma att uppstå för sådana äkta makar, där hustrun ägde att själf råda öfver sin egendom och således finge en särskild skattsedel. Jag får för min del bekänna, att jag icke förstär, hvarifrån en sådan uppfattning kunnat komma. Det finnes ingenting i det framlagda förslaget, som i ringaste mån skärper den skatteplikt, som redan finnes, och det har också erkänts af de båda talarna, att denna skatteplikt redan nu förefinnes. Men det har sagts, att i praxis denna skatteplikt icke utkräfvades, såsom förordningarna nu uttydas af myndigheterna. Jag vet nu för min del icke, huruvida detta skall innebära ett beröm eller ett klander gent emot myndigheterna; i hvilket fall som helst är det konstateradt, att myndigheterna icke ställa sig förordningarnas föreskrifter till efterrättelse. Men eljest brukar det vara tillämpligt för myndigheterna att, utan att egentligen resonera om, huruvida en förordnings föreskrifter äro sådana, att de kunna anses vara lämpliga eller icke, fullgöra föreskrifterna, och det tror jag på många håll också är förhållandet. Jag har själf tillhört en taxeringsmyndighet uti staden Norrköping, och jag vet, att myndigheterna där sökte så samvetsgrannt som möjligt upptaxera de inkomster, som verkligen förefunnos, och äfvenledes uppförde dem till beskattning, i händelse de enligt förordningarnas föreskrifter skulle så uppföras. Är det emellertid så, att på det ena och det andra hållet myndigheterna utaf en eller annan anledning — och åt den kan ju gärna för mig gifvas ett vackert namn — ansett sig icke böra utkräfva förordningens föreskrifter, så kan jag för min del absolut icke inse, att genom det förslag, som ifrån Kungl. Maj:ts sida är framlagdt, någon större samvetsömhets skulle behöfva göra sig gällande hos taxeringsmyndigheterna, än hvad hittills varit fallet. Ty Kungl. Maj:ts förslag innebär absolut icke något förslag om en ökad skatteplikt, förslaget innebär endast och allenast ett fastställande utaf hvad den ena och andra har för andel uti den förut såsom gemensam betraktade inkomsten, och ett fastslående af den enes och andres andel uti en förut för begge gemensamt utgående skatt. Det är icke föreslaget, vare sig ur afdragssynpunkt med hänsyn till bevillingen, eller ur progressionssynpunkt med afseende på inkomstskatten, att någon som helst ändring skall ske uti det nu bestående förhållandet, att båda makarnas inkomst sammanlagd grundlägger såväl den ena som den

*Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m. (Forts.) andra rättigheten. Under sådana förhållanden kan jag omöjligen förstå, hvarför det skulle medföra någon förändring i hittills gällande tillämpning.

Nu har den siste ärade talaren och äfven, vill jag minnas, bevillningsutskottets ärade herr vice ordförande erkänt, att principiellt riktigt är ovillkorligen Kungl. Maj:ts förslag, och den siste ärade talaren sade också, att i början utaf handläggningen af detta ärende i bevillningsutskottet såg det ut, som om sådana anmärkningar skulle kommit fram, hvilka hotade att stjälpas alltsammans, och med anledning däraf sökte man rädda så mycket som räddas kunde. Ja, det kan jag förstå under en sådan situation, men den situationen är nu icke för handen. Nu finnes icke någon sådan fara, utan den enda faran är, att Andra Kammaren skulle strypa en del af hvad Första Kammaren antagit — där den faran så återstår. Om Andra Kammaren tar samma förslag som den Första, är allt öfver hela linjen vunnet, och det finnes ingenting, som gått förloradt. Jag kan icke förstå, att man i det fallet skall behöfva tveka.

Nu sade åtminstone den siste talaren det, att om det nu gällde att åt gifta kvinnor i allmänhet skapa kommunal rösträtt, så skulle han kunna vara med om förslaget, men här gäller det endast en viss del af de gifta kvinnorna, det gäller endast dem, hvilka ha inkomst, hvaröfver de lagligen ha förfoganderätt, och därför ville han icke gifva alla dessa det, hvartill de kunde ha laglig rätt. Jag får säga, att jag icke förstår logiken i detta resonemang. Därför att det nu ej är möjligt att ge alla kvinnor kommunal rösträtt, vill man ej ge dylik rätt åt alla dem, åt hvilka det är möjligt att nu gifva sådan. Jag tycker, att man borde vara glad att ge åt så många som möjligt, och det kan man genom att bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

Jag skall slutligen anmärka en sak till, och det är den, att då den siste ärade talaren, liksom bevillningsutskottets ärade vice ordförande, säger, att de vilja ge denna rösträtt åt dem, som önska det, det vill säga med andra ord, enligt dessa herrars terminologi, dem, som däraf ha intresse, så undras det mig, om detta syfte kommer att ernås genom ett bifall till utskottets förslag. För min del är jag på det klara med, att det nog blir många svikna förhoppningar, som komma att beströ den stig, herrarna vilja bana åt kvinnans kommunala rösträtt. Det är tydligt, att enligt bevillningsutskottets förslag hjälper det ej att en gång säga ifrån före den 1. mars ett år: »Nu vill jag ha rösträtt. Här är min deklara-tionsuppgift, taxera mig efter den», ty man får göra om detta hvar enda år, om man vill ha denna rösträtt. Ty det är icke säkert, att taxeringsmyndigheterna anteckna, att den och den vill ha rösträtt och skall ha det för framtiden. Nej, det måste hon säga ifrån. Mina herrar, det beror på henne själf, om hon vill ha rösträtt. I år vill hon ha det, nästa år icke, och huruvida hon har det eller ej, det ha taxeringsmyndigheterna ej skyldighet hålla reda på; det får hon själf tala om för hvarje år. Men naturligt är, att många af dem, som en gång sagt ifrån: »nu vilja vi ha rösträtt», tro, att det därmed är nog. Det kan ju hända, att hon, sedan hon en gång erhållit sin rösträtt, hvarken under det eller under det nästa året finner särskild anledning att använda

den. Men så kommer ett år, då hon kanske vill använda sin röst-rätt, men då har hon ingen, emedan hon försummat att i rätt tid göra anmälan. Det synes mig egendomligt — det få herrarne ursäktat mig — att stifta lag på det sättet, att man skall en gång om året anmäla hos myndigheterna: »nu vill jag ha denna rättighet, därför ge mig den.» Jag trodde eljest, att rättigheter, som i det borgerliga samhället gifvas åt individen, ej vore beroende på individens godtycke, äfven om detta godtycke framkallats af varmaste intresse. Man måste ha en objektiv grund. I annat fall komma vi in i ett regemente, som vi ej kunna reda oss ur.

*Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

Herr Lindblad i Närlunda: Då jag går att i denna fråga i likhet med herrar K. G. Karlsson och Branting försvara bevillningsutskottets förslag, torde det vara uppenbart, att det ej är någon partifråga, utau att det snarare är en allmänt mänsklig fråga, jag gör mig till tolk för. Visserligen hafva vi hört från statsrådsbänken, att Första Kammaren i dag ändrat mening, och herr statsrådet meddelade, att det skedde med den stora majoriteten af 66 röster mot 33. Men hvad bevisa dessa siffror? Jo, att Första Kammaren i dag blott var till  $\frac{2}{3}$ -delar besatt. Man är ej fullt på det klara med, hvar de återstående 49 rösterna skulle ha funnits vid afgörande af den här mycket riksviktiga bestämmelsen. Nu har herr statsrådet velat karakterisera utskottets ståndpunkt så, som om det vore meningen att införa det rena godtycket. Jag förstår mycket väl, att, när herr statsrådet anslagit den strängen i Första Kammaren och med tanke på den principfasthet, med hvilken herr statsrådet försvarat sitt förslag, detta skulle beveka den kammare, herr statsrådet själf tillhör. Men det skulle ej förvåna mig, om denna Andra Kammare en gång skulle se, att det verkligen icke är så farligt, om rollerna en gång skulle blifva ombytta, så att vi i dag kunde konstatera, att Andra Kammaren i hast blifvit den Första, och då vill jag tolka den första lika med den förnämsta, eller att när det gifves praktiska, goda skäl för en sak, hellre vilja taga de skälen. Ty som ett par föregående talare erkänt, var det blott de praktiska konsekvenserna af den föreslagna förändringen, som kom mig och öfriga medlemmar af bevillningsutskottet att ej gå med på Kungl. Maj:ts förslag — ty märken väl, att de fyra reservanterna från Första Kammaren yrkade rent afslag — fastän herr statsrådet sedan lyckats omvända Första Kammaren till en annan tro. Det är inför dessa praktiska olägenheter utan motsvarande behof eller nytta vi måste opponera oss. Vore det så, att det vore röstplikt stadgad i vårt land, då vore statsrådets resonemang riktigt. Men här förefinnes ej röstplikt, utan rösträtt, och sålunda beror det på hvarje individs infinnande vid valet och ytterst dess egen vilja, om hon äfven då skall komma i åtnjutande af denna fördel. I den meningen finnes godtycket redan nu, och det blir ej ett dugg ändradt i det afseendet.

Det är ej så farligt med den hvarje år återkommande anmälningsskyldigheten, ty det är helt enkelt så, att om en kvinna vill hafva egen debetsedel, skall hon endast aflämna deklaration med

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.

(Forts.)

uppgift om sin inkomst, och taxeringsmyndigheterna veta då, hvad de ha att gå efter.

Jag vill nu förklara, hvarför Första Kammaren så lätt ändrat mening. Det är nog ej så många af dess ledamöter, som praktiskt deltaga i taxeringarna. Men vi, som äro från landet och deltaga däri, veta, att det ej är så lätt att taga reda på dessa små inkomster. Här är det t. ex. en statarhustru, som förtjänar på mjölkning 100 kronor. Man kan något så när på förhand döma, om den familjen har 6- eller 700 kronors inkomst, men det är omöjligt för taxeringsmyndigheten att alltid veta, om det är mannen i denna familj, som har 550—600 kronor, och om hustrun tjänar 100 eller 150 på mjölkning; detta är i de flesta fall omöjligt, när ingen deklaration föreligger med uppgift om fördelningen. Utskottet har blott fordrat, att om hustrun vill hafva egen debetsedel och således rösträtt, då skall hon på en skrifven lapp tala om, huru det förhåller sig: jag förtjänar på mitt eget arbete 100 kronor om året. Och den anmälningen bör hon göra årligen som andra, hvilka deklarerar.

Men då statsrådet framhåller, att här kommer bevillningsutskottet med en annan orimlighet, då det fordrar, att en man skall deklarerar för sin hustru, som kanske icke är fränskild, men som ändå vistas på annan ort, och han ej har minsta kännedom om hennes inkomster, då, utom det att »orimligheten» gäller redan nu, tror jag, att vi här få tillämpa den allmänna mänskliga regeln: »Det man ej känner, kan man ej uppge». Han behöfver bara säga: »Jag har den och den inkomsten, min hustrus är mig obekant.» Då finns det ingen taxeringsmyndighet i världen, som kan klandra honom därför. Det är en allmän mänsklig rätt att ej behöfva vittna om det man ej känner. Så den svartmålningen duger ej i detta fall.

Det är ej heller så, att det bara är dessa af staten aflönade tjänstemän, som få ökad besvär att göra två anteckningar i sina längder och utskrifva två debetsedlar, utan detta gäller äfven om alla kommunalnämnder, ty dessa få också skrifva två rader i längderna i stället för en och aflämna två debetsedlar i stället för en. Men dessa äro oaflönade och göra arbetet gratis, och det torde vara vår skyldighet att tänka på: »Är det då något att vinna med den af Kungl. Maj:t föreslagna förändringen; vinner jag ej detsamma genom att ta utskottets förslag, men slipper att där så befinnes alldeles onödigt införa en förhatlig metod?» Det är minst sagt oförsiktigt af oss att ytterligare belasta dessa taxeringsmyndigheter, som nu i år hafva två debiteringar att utföra. Det är obilligt att bara lasta på och lasta på, utan man bör litet taga hänsyn till hvad de kunna hinna med. Jag skall be att få nämna, att när jag i påskas var i Nyköping, mötte jag ordföranden i därvarande taxeringsnämnd, som sade: »Kan du tänka dig, att i den här staden, ej större än den är, hafva vi fått utfärda» — jag tror han uppgaf — »600 anmaningar till de skattskyldige.» »Inte behöfver ni väl göra det», sade jag. »Nej, visst icke», blef svaret, »men vi föredraga att göra detta för att träffa det rätta så nära som möjligt.» Det var i den staden. Vill man då ålägga oss i

landskommunerna, att vi skola skrifva till hvarenda statarefamilj och säga: »Var så god och uppgif, huru stora Edra inkomster äro.» Vi kunna ej sitta och afgöra om mannen tjänar det och hustrun det, men vi kunna något så när veta, att deras sammanlagda inkomst är så och så stor. Om de därtill komma med en enkel uppgift på en lapp: »Min inkomst är den och den», och denna lapp är undertecknad med hustruns namn, så är saken klar. Då vädjar jag till denna kammar, där man ofta brukar tala om det sunda bondförståndet; jag tror, att det skulle lända oss till heder, om detta sunda bondförstånd äfven härvidlag finge råda. Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.  
(Forts)

Häruti instämde herrar *Zetterstrand, Mallmin, Almqvist och Magnusson* i Tumhult.

Herr Staaff: Herr talman! Jag har blott ett par ord att säga med anledning af den siste talarens anförande. Han sade, att om en gift man icke känner till sin hustrus inkomster, så har han blott att i deklARATIONEN intaga ett meddelande om att hustruns inkomster äro honom alldeles okända, och då kunde ingen människa tvinga honom att deklarerera beloppet af hustruns inkomster. Ja, detta är mycket sant, jag tror, att den ärade talaren har alldeles rätt i detta. Men detta hindrar icke, att för mannen i fråga kunna uppstå rätt stora obehag, ty taxeringsmyndigheterna äro då berättigade att på sätt de finna för godt taxera hustruns inkomster, utan att han har någon rätt att klaga öfver taxeringsåtgärden, och detta kan komma att för honom blifva ganska obehagligt.

Herr Ericsson i Ofvanmyra: Herr talman! Jag vill blott framhålla ett par synpunkter, som för mig varit afgörande vid denna frågas behandling.

Det förhåller sig så — åtminstone i min hemort — att man vid äktenskaps ingående mer och mer börjar att upprätta äktenskapsförord. Men detta vilja makarne icke låta vara kunnigt för hvem som helst, och lagen gifver också möjlighet för, att äktenskapsförord icke behöfver blifva offentliggjordt. Men om vi nu lagstifta på det sätt, Kungl. Maj:t i föreliggande fråga föreslagit, blir det uppenbart, hvilka som hafva äktenskapsförord sig emellan. Ty om kvinnan då äger vederbörlig inkomst, så blir hon skyldig att deklarerera denna. Detta är en sida af saken.

Så kommer därtill, att man i vanliga fall är rädd för de många debetsedlarna. De finnas till och med som tro, att om de få många debetsedlar, så få de skatta mer än eljest, hvilket också i så mätto är riktigt, att dels får man betala några ören för själfva debetsedlarna, och dels får man betala extra till den, som tager emot uppbördens af de olika skattedragarne. Det plägar nämligen i detta afseende tillgå så, att de skattskyldige få gå till en i byn boende person, som samlar ihop uppbördens och lämnar denna till uppbördsmannen, och den förre tager då särskild ersättning för hvarje debet-

Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.

(Forts.)

sedel han tager emot. Äfven detta spelar en roll för landsbygden, där de äro vana att räkna med örena.

Jag tror därför, att utskottet haft goda skäl för sitt förslag att ändra Kungl. Maj:ts proposition såsom skett.

Men ännu en sak tillkommer, och detta den viktigaste. Om ett par grannar hafva en inkomst af, låt oss säga, 1,900 kronor hvar, och af dessa har den ene äktenskapsförord, den andra icke. Den senare, hvars hustru således icke har någon egendom, hvaröfver hon själf enligt lag eger råda, är skyldig att deklarerera för hela sin sammanlagda inkomst. Den andra grannen, hvars hustru på grund af äktenskapsförordet har enskild egendom, hvaröfver hon själf eger råda, hade som sagdt också — tillsammans med sin hustru — 1,900 kronor årlig inkomst. Om vi nu antaga, att mannen och hustrun hafva hälften hvar af denna inkomst, så behöfver ingen alls af dem deklarerera. Här lägger man således hela besväret på taxeringsmyndigheterna, hvilka kanske få det ganska svårt att reda ut, dels huru stor inkomst denna familj har, och dels huru mycket däraf hvar och en af makarne har, och det kan till och med hända, att familjen på denna grund undgår all taxering. På landsbygden spelar en sådan skattefrihet en ganska stor roll.

Man kan ju säga, att det härvidlag är fråga endast om små belopp, och det kan man ju säga i storstäderna; men på landsbygden dömer man icke så.

Jag tror, att så starka praktiska skäl tala för utskottets förslag, att kammaren bör tänka sig för mer än en gång, innan den afslår utskottets förslag. Särskildt vill jag vädja till kammarens landtmän, huruvida det icke vore en gård af klokhet, om man åtminstone till en början ginge försiktigt till väga, då man slår in på de föreslagna nyheterna.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! Skälet, hvarför denna fråga framkommit på Riksdagens bord, torde vara det, att i städerna, i synnerhet i Stockholm, gjort sig gällande ett behof för kvinnorna af egen debetsedel och därmed egen beskattning, ty då skulle de få råda öfver sin egendom och få kommunal rösträtt. Men hvad landsbygdens kvinnor beträffar, så har jag knappast någonsin hört, att någon kvinna där gjort anspråk på att få egen debetsedel och kommunal rösträtt. Dessa kvinnor på landet vilja lefva, som de hittills gjort, i gemenskap med sina män; de vilja hafva sina män och lefva tillsammans med dem, såsom äkta folk gjort sedan urminnes tider. Det synes mig då, som om de också kunde få göra det, de vilja icke inom själfva hemmen hafva någon skilsmässa. Detta är åtminstone ett af de skäl, som föranledt utskottet att icke i vidare mån än som skett tillmötesgå de kvinnor, som vilja blifva särskildt taxerade och få egen debetsedel.

För en stund sedan yttrades här, att det skulle bli så förfärligt svårt för kvinnorna, om de skulle få lof att för hvarje särskildt år förklara, att de ville hafva rösträtt. För min del kan jag icke inse, att häraf skulle vållas någon svårighet; de äro ju i alla fall skyl-

diga att för hvarje år deklarerera, för så vidt de hafva så stor inkomst att de skola skatta för densamma. Och hafva de icke så stor inkomst, så är det i alla fall bäst för dem att deklarerera, ty om de icke göra det, så taga taxeringsmyndigheterna i alla fall upp deras inkomst, och då hafva dessa kvinnor, som icke deklarerat, ingen rätt att klaga öfver taxeringen. Ja, naturligtvis kunna de klaga, men de blifva då icke hörda, så att det tjänar icke mycket till att klaga. Jag har hört, hurusom det på landet i min hemtrakt har inträffat, att personer, som icke haft så stor inkomst att de varit därför deklarationsskyldiga enligt inkomstskatteförordningen och på denna grund också underlåtit att deklarerera, blifvit af taxeringsmyndigheterna ändå upptagna till taxering. De hafva då klagat öfver taxeringsåtgärden, men pröfningsnämnden har icke fäst sig vid klagomålen, just därför att de icke deklarerat. Detta besvär att deklarerera bör därför fullgöras af alla dem, som kunna taxeras för inkomst.

Om nu icke alla gifta kvinnor i vårt land skulle behöfva underkasta sig detta besvär, utan mannen i stället fullgör det för dem, som icke önska det, så synes det mig, som man icke borde mot dessa kvinnor begå en sådan orättvisa. För min del kan jag således icke finna annat än att den väg, som utskottet följt, är den rätta och bästa och enklaste, och det är med fäst afseende därå, herr talman, som jag nu ber att få yrka bifall till utskottets föreliggande hemställan.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Herr talman! Jag anhåller endast att med anledning af den siste ärade talarens anförande få erinra därom, att det i alla händelser icke förhåller sig på det sättet, att en icke deklarationsskyldig person, som icke heller deklarerat, men ändå blir af taxeringsmyndigheterna uppskattad för inkomst, *icke* skulle kunna få någon rättelse uti uppskattningen, just därför att han icke deklarerat. Är en person icke deklarationsskyldig, så är det heller icke något fel af honom att icke deklarerera. Han kan således få rättelse i beskattningsåtgärden, om denna är oriktig — under förutsättning likväl att han klagat redan hos pröfningsnämnden.

Herr Jansson i Krakerud: Nej, jag skall be att få nämna, att man i min hemtrakt gjort försök med att klaga i dylika fall, men icke fått någon rättelse; detta har händt flere personer. Det finnes i inkomstskatteförordningen en paragraf, som tydligt säger ifrån, att man ingen rättelse får, om man icke förut deklarerat. Jag känner där hemma flere personer, som blifvit taxerade, fastän de icke deklarerat; de hafva blifvit taxerade för inkomst, och när de sedan klagat däröfver, har pröfningsnämnden icke fäst sig vid deras besvär. Nu senast i år förekom i min hemort ett sådant där fall; jag tog då och skref till vederbörande landskamrerare, att han skulle vara god och skicka besvären tillbaka, för den händelse det icke var möjligt att vinna någon rättelse, och klagoskriften kom

Om ändringar i beviljningsförordningen m. m.

(Forts.)

(Om ändringar i bevillningsförelagningen m. m. (Forts.)) mycket riktigt tillbaka. Så att jag tror nog, att jag i detta afseende icke gjort mig skyldig till något misstag.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Jag tillåter mig i all vördsamhet uppmana herr Jansson i Krakerud att — om deklaraionsplikt i verkligheten ej förelagat — göra om försöket.

Herr Jansson i Krakerud: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att det icke lönar sig att göra om försöket, ty dessa personer, hvarom jag talat, hafva gått till kammarrätten och fått afslag äfven där.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! Jag hade icke tänkt yttra mig i denna fråga, men när det från landtmän kommer sådana påståenden som från den siste ärade talaren, så kan jag icke underlåta att uttala en bestämd protest mot den uppfattning, herr Jansson i Krakerud sålunda framfört. Jag vore mycket frestad yrka på, att hela frågan måtte remitteras tillbaka till bevillningsutskottet, på det att en del af dess ledamöter måtte blifva i tillfälle att genomläsa sitt betänkande och äfven inkomstskatteförelagningen. Hvad herr Jansson här framkommit med grundar sig på ett fullkomligt misstag. Man må säga hvad man vill om inkomstskatteförelagningen, och om denna i många stycken är otydlig och svår att fatta, så är den dock tydlig och klar åtminstone däri, att *har* man icke haft någon deklaraionsplikt och på denna grund ej heller deklarerat, så har man rätt att klaga öfver den beskattning, som må hafva blifvit gjord. Detta betyder icke, att man nödvändigt skall *få ändring* i sina klagomål, ty man kan ju klaga *dumt*.

Min vän på dalabänken framförde ett annat skäl mot förslaget om särskilda debetsedlar för en gift man och hans hustru, nämligen att de då skulle bland annat få vidkännas en extra utgift af *tre öre*. Detta kan åtminstone för mig icke utgöra tillräckligt skäl för bifall till utskottets förslag, utan jag får därför yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och afslag å utskottets.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de därunder förekomna yrkandena gaf herr talmannen propositioner dels på godkännande af utskottets förslag till lydelse af förevarande paragraf, dels ock på godkännande af Kungl. Maj:ts förslag till nämnda paragraf; och fann herr talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för sistnämnda proposition. Emellertid begärdes votering; och blef i följd häraf nu uppsatt, justerad och anslagen denna omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner Kungl. Maj:ts förslag till lydelse af 7 § bevillningsförelagningen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt bevillningsutskottets förslag till lydelse af samma paragraf.

*Om ändringar i bevillningsförordningen m. m.*  
(Forts.)

Voteringen utföll med 93 ja och 55 nej; och hade alltså kammaren godkänt Kungl. Maj:ts förslag.

1 §.

Godkändes.

Vid föredragning häruppå af 2 § begärdes ordet af

Herr Staaff, som yttrade: Herr talman! Såsom en konsekvens af kammarens nyss fattade beslut, hemställer jag, att den i denna paragraf af utskottet föreslagna ändringen måtte förkastas.

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen i ämnet gjorda propositioner afslog kammaren utskottets förslag till ändring af paragrafen.

4, 10, 11, 14, 56, 57 och 60 §§.

Utskottets förslag godkändes.

Härpå föredrogs *förslaget till ändrad lydelse af 10 § instruktio-  
nen för taxeringsmyndigheterna*; och lämnades därvid ordet till

Herr Staaff, som anförde: Jag hemställer, att kammaren i konsekvens med förut fattadt beslut måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Utskottets i *punkten 1:o*) gjorda hemställan förklarades besvarad genom ofvan omförmälda beslut.

*Punkten 2:o*).

Utskottets hemställan bifölls.

Det i *punkten 3:o*) afsedda *förslaget till ändrad lydelse af förordningen om inkomstskatt*.

Efter föredragning af 5 § yttrade

Herr Staaff: Jag hemställer, herr talman, att i öfverensstämmelse med förut fattade beslut kammaren äfven i detta fall måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

Vidare anfördes ej. Kungl. Maj:ts förslag blef af kammaren godkänt.

Om ändringar i bevilningsförrordningen m. m.  
(Forts.)

8, 10 och 11 §§.

Godkändes.

Vid föredragning härupå af 20 § begärdes ordet af

Herr Staaff, som anförde: Jag hemställer, att kammaren vid 20 § måtte afslå det ändringsförslag, som utskottet framställt.

Vidare yttrades ej. Kammaren afslög utskottets förslag till ändrad lydelse af paragrafen.

21 § föredrogs härefter; och yttrade därvid

Herr Staaff: I fråga om denna paragraf har jag samma yrkande som beträffande 20 §.

Vidare anfördes ej. Utskottets förslag till ändring af paragrafen blef af kammaren afslaget.

40, 41 och 43 §§.

Godkändes.

Utskottets i *punkten 3:o*) gjorda hemställan förklarades besvarad genom kammarens här ofvan antecknade beslut.

*Punkten 4:o*).

Utskottets hemställan bifölls.

*Punkten 5:o*).

Lades till handlingarna.

#### § 4.

Herr *M. Matsson* aflämnade en motion, n:o 317, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Denna motion blef på begäran omedelbart hänvisad till bevillningsutskottet.

Vidare afgaf herr *Matsson* en af honom m. fl. undertecknad motion, n:o 318, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af postverkets utgiftsstaten för år 1909 m. m.

Sistnämnda motion remitterades genast till statsutskottet.

## § 5.

Justerades protokollsutdrag.

## § 6.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, n:o 13, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser i fråga om den politiska rösträtten m. m.; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 54, i anledning af väckt motion med förslag till lagstiftning om bevisning inför rätta;

n:o 55, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ersättningen till vittnen och sakkunnige i rättegångsmål; och

n:o 56, i anledning af väckta motioner om dels ändring i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906 m. m., dels ock åtgärder mot bolags äfvensom enskilda industriidkares och skogsspekulanters jordförvärf i södra och mellersta delarna af riket.

## § 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *A. C. Lindblad* i Göteborg under 3 dagar fr. o. m. den 1 maj,

» *A. J. C. Christiernson* » 4 » » 1 »

» *F. W. Thorsson* » den 1 maj,

» *I. E. G. Svensson* i Skyllberg » » 2 »

» *A. O. Rune* » » 2 »

» *J. B. Eriksson* i Gränges-  
berg » » 1 »

friherre *O. B. A. Silfverschiöld* » 2 dagar fr. o. m. den 1 maj,

herr *C. F. Petersson* i Dänninge-  
landa » 4 » » 6 » och

» *H. Eriksson* i Älgered » 3 » » 2 » .

Kammarrens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,17 på natten.

In fidem  
*Herman Palmgren.*